

SZOB VÁROS FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

HELYZETFELTÁRÁS ÉS HELYZETÉRTÉKELÉS

MUNKAKÖZI DOKUMENTUM

2021. január 24.

Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató
Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság
Cím: 1146 Budapest, Hermina út 17.
Tel: +36-1-471-8955
Fax: +36-1-471-8975
E-mail: proregio@proregio.hu
Honlap: www.proregio.hu

Tervezők

Dr. Gordos Tamás

Felelős tervező

Bedőcs Bernadett
Gutai Berta

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés	8
2.	Partnerség a tervezés során	10
2.1.	Partnerek definiálása és a bevonási módszertan kidolgozása.....	10
3.	Helyzetfeltárás.....	13
3.1.	Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban	13
3.2.	A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	17
3.3.	A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	21
3.4.	A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	26
3.5.	A település társadalma.....	27
3.5.1.	Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	27
3.5.2.	Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	34
3.5.3.	Települési identitást erősítő tényezők	34
3.6.	A település humán szolgáltatásai	36
3.6.1.	Oktatás, nevelés és bölcsődei ellátás	36
3.6.2.	Egészségügyi ellátás	39
3.6.3.	Szociális ellátás	40
3.6.4.	Kultúra	42
3.6.5.	Sport	42
3.6.6.	Helyi esélyegyenlőségi program.....	43
3.7.	A település gazdasága	45
3.7.1.	A település gazdasági súlya, szerepköre.....	45
3.7.2.	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	46
3.7.3.	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése.....	50
3.7.4.	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)	51
3.7.5.	Ingtatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	52
3.8.	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	54
3.8.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	54
3.8.2.	Az önkormányzat településfejlesztési és gazdaságfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere.....	57
3.8.3.	Foglalkoztatáspolitiká.....	58
3.8.4.	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	58
3.8.5.	Intézményfenntartás	59
3.8.6.	Energiagazdálkodás	59
3.9.	Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások.....	61
3.10.	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	65
3.10.1.	A települési zöldfelületi rendszer elemei – külterületek	65

3.10.2.	Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó belterületi elemek.....	66
3.10.3.	Zöldfelületi ellátottság értékelése.....	67
3.10.4.	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	67
3.11.	Közlekedés.....	68
3.11.1.	Járműállomány	68
3.11.2.	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	68
3.11.3.	Közúti közlekedés	69
3.11.4.	Közösségi közlekedés	69
3.11.5.	Kerékpáros és gyalogos közlekedés.....	70
3.11.6.	Parkolás	71
3.11.7.	Közlekedésbiztonság	71
3.12.	Közművesítés.....	72
3.12.1.	Víziközművek.....	72
3.12.2.	Energia.....	74
3.12.3.	Elektronikus hírközlés – internet használat	76
3.13.	Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	77
3.13.1.	Talaj	77
3.13.2.	Felszíni és a felszín alatti vizek.....	77
3.13.3.	Levegőtisztaság és védelme	78
3.13.4.	Zaj- és rezgésterhelés	78
3.13.5.	Hulladékkezelés.....	78
3.13.6.	Árvízvédelem	80
3.13.7.	Vizuális környezetterhelés.....	80
3.13.8.	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	80
3.14.	Városi klíma	81
4.	Területi lehatárolás	82
4.1.	A várostérség lehatárolása, bemutatása	82
5.	Helyzetértékelés, szintézis	86
5.1.	Prosperáló város.....	86
5.2.	Zöldülő város	88
5.3.	Digitális város	90
5.4.	Megtartó város.....	91
	Kiszolgáló város	93
6.	A város irányítási és működési modellje	95
6.1.	Irányítási modell.....	95
6.2.	Működési modell.....	96
6.3.	Várostérségi koordináció.....	97
7.	Kockázatok és lehetőségek értékelése	98
7.1.	Prosperáló város.....	98
7.2.	Zöldülő város	100
7.3.	Digitális város	102
7.4.	Megtartó város.....	103

7.5. Kiszolgáló város104

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Az FVS tervezés folyamata	9
2. ábra: Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya– Népszámlálás 2011	15
3. ábra: A járáások népességszám változása és a korszerkezetet jellemző öregedési index kapcsolata Pest megyében, 2019	15
4. ábra: Pest megye területfejlesztési koncepciójának célrendszere (2021. évi felülvizsgálat)	19
5. ábra: Szob az OTTrT szerkezeti tervében	21
6. ábra: Szob a PMTrT tervében	24
7. ábra: Turisztikai fejlesztések támogatott célterülete által érintett települések	25
8. ábra: Népességszám változása Szobon	27
9. ábra: Állandó népességen belül a 0-14 évesek aránya (%)	28
10. Ábra: <i>Állandó népességen belül a 60-X évesek aránya (%)</i>	28
11. Ábra: Természetes fogyás összetevőinek alakulása Szobon	29
12. ábra: Vándorlási egyenleg alakulása az ideiglenes és állandó vándorlással együtt Szobon	30
13. ábra: Nyilvántartott álláskeresők számának változása Szobon	31
14. ábra: Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában Szobon	33
15. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)	33
16. ábra: Óvodába beíratott gyerekek száma Szobon	36
17. ábra: Általános iskolai tanulók létszámadatai, Szob	37
18. ábra: Az egy főre jutó helyi iparüzési adó a vizsgált területi egységekben (Ft)	46
19. ábra: Regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása (%), 2020-ban	47
20. ábra: Kiskereskedelmi üzletek száma	48
21. ábra: A három európai törzshálózati folyosó metszéspontjában	52
22. ábra: A lakások átlagos négyzetméterárának változása Szobon és Pest megyében 2010 és 2021 között (Ft/m ²)	53
23. ábra: Szob önkormányzatának helyi adó bevételei 2014-2020 között (ezer Ft)	55
24. Ábra: Szob beépítettsége és külterületi zöldfelülete	66
25. ábra: Eltérő karakterű területek Szobon	67
26. ábra: Elszállított települési hulladék mennyisége	79
27. ábra: A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya (%)	79
28. ábra: A Szobi járás (bal oldalon) és a Szobi Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulása (jobb oldal) lehatárolása	82
29. ábra: A Börzsöny - Dunakanyar aktív turisztikai térség lehatárolása	83

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: Partnerségi bevonás célcsoportjai, alkalmazott módszerei és ütemezése a tervezés során	12
2. táblázat: A Szobi járás településeinek fontosabb demográfiai adatai.....	16
3. táblázat: A 18-59 éves korosztály száma és aránya az állandó népességen belül Szobon	29
4. táblázat: Nemek közötti megoszlás az állandó lakosság körében Szobon, 2020	29
5. táblázat: Népesség iskolai végzettségének fontosabb adatai, 2011	31
6. táblázat: Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú állandó népességből.....	32
7. táblázat: Személyi jövedelemadó, 2019	32
8. táblázat: Gimnáziumi oktatás fontosabb adatai, Szob	38
9. táblázat: Házi segítségnyújtás és szociális étkeztetés adatai, Szob	41
10. táblázat: Székhellyel bíró vállalkozások néhány fontosabb adata.....	45
11. táblázat: Foglalkoztatási mutatók alakulása 2011.....	46
12. táblázat: Regisztrált társas vállalkozások száma létszámkategóriák szerint (2020), az összes százalékában	50
13. táblázat: A 2014-2020-as időszak támogatott vállalkozásfejlesztései Szobon	51
14. táblázat: Iskolázottsági adatok 2001-es és 2011-es népszámlálás adatai alapján	51
15. táblázat: Lakásállomány megoszlása építésük időszaka szerint, 2011	52
16. táblázat: Szob önkormányzatának bevételei 2014-2020 között (ezer Ft)	54
17. táblázat: Szob önkormányzatának kiadásai 2014-2020 között (ezer Ft)	55
18. táblázat: Az önkormányzat vagyonszerkezete	56
19. táblázat: A 2014-2020-as időszak támogatott önkormányzati fejlesztései Szobon	57
20. táblázat: Fontosabb települési szolgáltatások jegyzéke, Szob	64
21. táblázat: Településen regisztrált járműállomány fontosabb adatai, Szob.....	68
22. táblázat: Települési vízellátás és fogyasztás fontosabb adatai, Szob	72
23. táblázat: A szennyvízelvezetés és kezelés adatai, Szob	73
24. táblázat: Villamosenergia felhasználás fontosabb települési adatai, Szob	74
25. táblázat: A gázfelhasználás fontosabb adatai, Szob	75
26. táblázat: internet előfizetési adatok, Szob.....	76

1. BEVEZETÉS

Szob Város Önkormányzata 2015-ben fogadta el a 314/2012.(XI.8.) kormányrendeletnek megfelelően kidolgozott, középtávú Integrált Településfejlesztési Stratégiáját (ITS), mely az előző uniós pénzügyi ciklusra vonatkozóan bontotta ki a város fejlesztési céljait és tervezett beavatkozásait.

A 2021-27-es uniós ciklus fenntartható városfejlesztési forrásainak felhasználásához elvárás integrált területi, városi stratégiák készítése, melyek új módszertani útmutató alapján készülnek és fontos eszközt jelentenek a városoknak az integrált szemléletű fejlesztések tervezéséhez. A módszertan megújítását elsősorban az Európai Unió városfejlesztési irányelveiben, zöld és digitális szakpolitikájában történt változások indokolták

Míg az ITS készítésének feltételrendszerét a 314/2012-es Kormányrendelet, valamint az azt felváltó, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény és annak végrehajtási rendeletével bevezetett **településfejlesztési terv** rögzíti, és településfejlesztési eszközként a Miniszterelnökség hatáskörébe tartozik annak módszertani követelményeinek definiálása, addig a **Fenntartható Városfejlesztési Stratégia az Európai Unió elvárásait figyelembe vevő dokumentum, és a 2021-27-es forrásfelhasználás feltétele.**

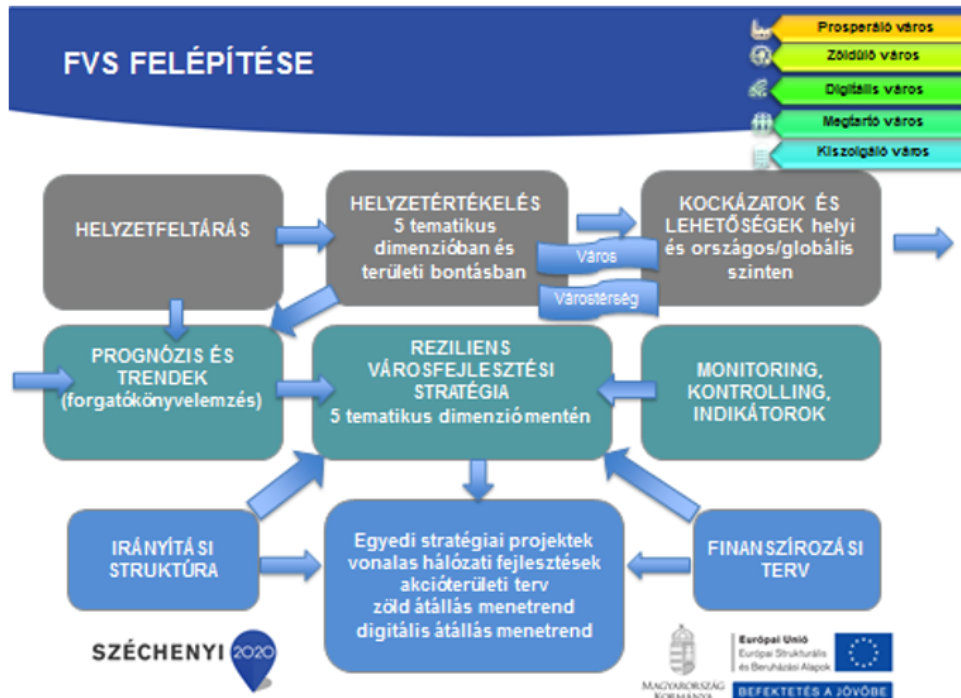
A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia teljes tervezéssel készül, és nem korlátozódik csupán a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (továbbiakban TOP Plusz) forrásainak a felhasználására, ezáltal támogatva a városokat a fenntarthatóság, különösképpen a pénzügyi fenntarthatóság és forráskombináció megvalósításában egy reziliens, zöld és digitális átmenetet szolgáló, várostárségekben gondolkozó városfejlesztési gyakorlat kialakításában. A stratégia tervezése a város a jelenleg hatályos integrált településfejlesztési stratégiájának adaptációjából indult ki, felülvizsgálva a helyzetértékelést, újradefiniálva a jövőképet és célrendszert. A módszertani útmutató (kézikönyv) előírásai szerint új fejezetekkel egészült ki az ITS-hez képest a dokumentum, megjelenik benne a cselekvési terv, valamint a zöld és digitális átállás megtervezésének első összefoglalása. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia megalapozza a város további, jövőben elkészítendő stratégiai dokumentumait, többek között az új jogszabály szerint készülő településfejlesztési terv elkészítését.

A városoknak egy folyamatosan változó gazdasági – technológiai környezethez, az éghajlatváltozás kihívásaihoz és a klímasemlegességi célok eléréséhez, a digitalizáció folyamataihoz, váratlan külső veszélyhelyzetekhez kell alkalmazkodniuk, mint amilyen egy világszintű járványhelyzet, és mindezek társadalomra gyakorolt hatásai. Ezeket kell figyelembe venni városfejlesztési jövőkép és stratégia megfogalmazása során, melyek egyúttal hatással vannak a városfejlesztés gazdasági – társadalmi peremfeltételeire is. A városok alkalmazkodóképessége ezért kiemelt fontosságúnak bizonyul a következő évtizedben.

Ennek megfelelően az alábbi dimenziók szerinti stratégiai tervezési megközelítés szerepel az Irányító Hatóság ajánlásában, mely megjelenik mind a helyzetértékelés, mind a stratégiai fejezet célrendszerében, mind a cselekvési terv kidolgozása során:

- (1) (ernyő megközelítésben) reziliens, alkalmazkodóképes város,
- (2) (tematikus dimenziók) helyi gazdaságfejlesztési célok, befektetésösztönzés, innováció,
- (3) zöld átállásra való felkészülés a klímasemlegesség irányába történő elmozdulás érdekében,

- (4) digitális átállás megvalósítása a városi társadalom bevonásával,
- (5) társadalmibefogadásésközösségfejlesztés–népességmegtartás
- (6) kiszolgálóváros:építettésművikörnyezet,fenntarthatóterülethasználat

1. ábra: Az FVS tervezés folyamata
Forrás: FVS Módszertani Kézikönyve

A fenntartható városfejlesztési stratégiák dinamikus, élő dokumentumok. A folyamatosan változó külső környezet, az alkalmazkodóképesség, reziliencia erősítésének szükségessége ezt várja el a korszerű városi stratégiáktól. Ennek megfelelően az FVS első jelentősebb felülvizsgálatát, valamint a digitális és zöld átállás menetrendjének részletes kidolgozását a 2022.évi Népszámlálás eredményeinek közzétételét követően kell elvégezni, várhatóan 2023-2024-ben.

Az FVS elkészítése csak egy részét képezi az úgynevezett stratégiai menedzsment ciklusnak, a projektek megvalósítása, a város helyzetének (benne többek között a finanszírozási vagy üzemeltetési körülmények változása), az elért eredmények nyomán követése a stratégia módosítását tehetik szükségessé egy-egy cikluson belül, tehát a teljes felülvizsgálatot megelőzően is.

Az FVS készítése során a partnerségi események eredményei mellett egy online kérdőíves felmérés is segítette a helyzetértékelést és a stratégiai célok meghatározását, melyet a 2020-as állandó népesség 18 év feletti lakosságából (2176 fő) 88-an töltöttek ki, ez 4%-os visszajelzést jelent. A visszaküldők között többségében voltak a nők (68%, míg lakossági arányuk 53%), a korcsoportok szerinti eltérés a 65 feletti népességnél volt 10 százalékponttal alacsonyabb népességarányuknál, ami a lekérdezés módszerével (interneten keresztül történő kitöltéssel kevesebbek elérése) magyarázható részben.

2. PARTNERSÉG A TERVEZÉS SORÁN

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia kidolgozása a partnerség elvei mentén, a helyi érdekeltek bevonásával valósult meg. A partnerek javaslataikkal, a helyzetfeltárás tématerületeihez kapcsolódó véleményeikkel aktívan hozzájárultak a dokumentum kidolgozáshoz.

2.1. Partnerek definiálása és a bevonási módszertan kidolgozása

A tervezők és a település vezetése a munka indításakor – figyelembe véve a rendelkezésre álló tervezési időszakot és a pandémia tényét – döntött mind a bevonandó partnerek köréről, mind az alkalmazott módszerek kiválasztásáról.

Cél volt, hogy lehetőség legyen a személyes műhelymegbeszélésre, de az a minél szélesebb elérés és az ingázás miatt két alkalommal kerüljön megrendezésre, egy kora délutáni és egy kora esti időpontban.

A műhelymegbeszélés célja a település problémáinak feltárása, a jövő fejlesztési szükségleteinek feltérképezése volt. Az események a város kommunikációs felületein kerültek meghirdetésre (városi honlap és Facebook oldal), amit további civil és intézményi közösségi oldalak osztottak meg a nagyobb elérés érdekében. A két műhelymegbeszélésre 2021 novemberében került sor. A műhelymunka beharangozása és a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia tervezésének rövid bemutatása október 1-jei közmeghallgatás során történt meg, amit a városi televízió is közzétett. Itt hívtuk fel a lakosság figyelmét a kérdőíves felmérésre is. Bár módszertanilag a kérdőíves felmérés nem része a partnerségi tervezésnek, a kérdőívek kialakítása úgy történt, hogy abban:

- nyitott kérdésként lehetőség volt a legfontosabb beavatkozást igénylő területek megfogalmazására („Melyik három terület fejlesztését tartja kiemelten fontosnak?”)
- „Megjegyzések” alatt lehetőség volt egyéb írásos vélemény, javaslat megfogalmazására („Ha van további véleménye, javaslata a stratégiához, kérjük röviden ossza meg velünk!”)
- és jelezni lehetett a szándékot a közösségi tervezési eseményen való részvételre is („Kérjük, abban az esetben, ha részt szeretne venni a további tervezésben közösségi tervezés keretében), adja meg e-mail elérhetőségét.”)

A két műhelymegbeszélésen való részvétel lehetősége tehát bárki számára nyitva állt. Azok, akik a kérdőíven jelezték részvételi szándékukat, továbbá a civil- és sportszervezetek vezetői, az intézményvezetők, valamint a párhuzamosan futó DANURB Interreg projekt kapcsán már meglévő címlistán szereplő szervezetek és vállalkozások közvetlen meghívást is kaptak az eseményre. A meghívókban jeleztük, hogy az eseményre való meghívást a személyes az adott szervezettel kapcsolatban lévő szobi lakosok felé is informális kapcsolatrendszerükön keresztül is továbbítsák annak érdekében, hogy elérjük azokat is, akik nem olvassák a város kommunikációs felületeit.

A 2021. novemberi két műhelymegbeszélést követően született az a döntés, hogy további két workshopra kerül sor, egyrészt az intézményi igények pontosítása és a társadalmi, szoft projektek azonosítása céljából, másrészt a vállalkozói kör meghívásával a turisztikai lehetőségek és fejlesztési elképzelések és igények részletesebb feltárása érdekében. Ezek közül még novemberben megvalósult az intézményi műhelymunka, bevonva az önkormányzati intézmények mellett a kistérségi fenntartású szervezeteket és a helyi plébánia képviselőjét. A vállalkozói workshopra az önkormányzat küldte ki a meghívásokat, erre azonban a visszajelzések alacsony száma miatt nem került sor.

A kérdőívet és a műhelymegbeszélést további interjúk egészítették ki, mely szintén közös lebonyolításban folyt a DANURB Interreg projekttel együttműködve.

A munkaközi fázisok stratégiai egyeztetési szintjét a Városfejlesztési Bizottság jelentette, két alkalommal történt egyeztetés a továbbtervezéshez szükséges jóváhagyása érdekében (a helyzetértékelés lezárásánál és a stratégia munkaközi fázisában, a célok és cselekvési terv munkaközi szakaszában).

A partnerségi egyeztetés szintjei:

BELSŐ IRÁNYÍTÁSI ÉS OPERATÍV SZINTEK

Döntéshozó szint: Képviselő-testület

Feladata:

- megyei véleményezésre és az Irányító Hatóság számára továbbküldendő munkaközi dokumentum jóváhagyása
- végső dokumentum jóváhagyása (IH és megyei vélemények alapján módosított dokumentum)

Döntéselőkészítő, köztes döntéshozó szint: Településfejlesztési Bizottság (da munkaközi anyagokat a teljes testület megkapta, véleményezési lehetőség biztosításával)

Feladata:

- helyzetértékelés eredményeinek véleményezése, jóváhagyás a továbbtervezéshez
- stratégia köztes javaslati fázisának véleményezése és jóváhagyása a továbbtervezéshez:
 - forgatókönyvek és célrendszer
 - Cselekvési terv

Önkormányzati munkacsoport: polgármester, jegyző, Építésügyi és Városfejlesztési iroda képviselője, tervezők

Feladata:

- Rendszeres egyeztetések a tervezéshez kapcsolódó adatokról, információkról
- Partnerségi események szervezése és kommunikáció támogatása (meghívások kiküldése, kommunikációs tartalmak előállítása, elhelyezés megszervezése)

KÜLSŐ SZEREPLŐK BEVONÁSA

Helyi érdekelték fontosabb csoportjai:

- Önkormányzati intézmények vezetői
- Egyéb, városban jelen lévő intézmények vezetői
- Civil szervezetek, egyesületek
- Vállalkozók
- Helyi lakosság

További érdekelték:

- Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület
- Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága
- Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ
- Térség önkormányzatai

Bevonás módjainak összefoglalása célcsoportonként

	Kérdőív	Műhelymunka	Interjú, személyes egyeztetés	Tájékoztatás, véleményezési lehetőség
Önkormányzati intézmények vezetői	Intézményi kérdőívek	X	X	X
Egyéb, városban jelen lévő intézmények vezetői		X	X	X
Civil szervezetek, egyesületek		X		X
Vállalkozók	Általános kérdőív és visszacsatolás az eredményekről	X		X
Helyi lakosság	Általános kérdőív és visszacsatolás az eredményekről	X		
Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület			X	X
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága			X	X
Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ			X	X
Térség önkormányzatai			X, polgármester személyes egyeztetései	X

A partnerségi bevonás ütemezése:

	2021.10.	2021.11.	2021.12.	2022.01.	2022.02.
Közmeghallgatás, tájékoztató a tervezésről					
Műhelymegbeszélések előkészítése (szakmai, kommunikációs, személyes meghívások)					
Kérdőíves felmérés lefolytatása					
FVS műhelymegbeszélések (2 db – 2021. 11.11.)					
FVS intézményi workshop (2021.11.25.)					
Kérdőíves felmérés visszacsatolása a közvélemény felé					
Stratégiai munkacsoport - helyzetértékelés					
Stratégiai munkacsoport – stratégia munkaközi					
Lakossági tájékoztató anyagok megjelenítése, véleményezési lehetőség					

1. táblázat: Partnerségi bevonás célcsoportjai, alkalmazott módszerei és ütemezése a tervezés során

3. HELYZETFELTÁRÁS

3.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban

Szob város Pest megye legészakibb városi rangú települése, járásszékhely, a 2018-tól már önálló Pest megye tervezési-statisztikai régióhoz tartozó település. Szob városi rangját 2000-ben nyerte el, miután több mint 100 éven keresztül töltött be körzetközponti szerepet, először, mint a Hont vármegyei szalkai járás, később (1883-tól) mint a szobi járás székhelye. 1950-ben a járás Pest megyéhez került át. A Szobi járáshoz 17 település tartozik összesen, míg a Szobi Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulása 13 településre terjed ki.

Szob térségi viszonyait alapvetően a földrajzi fekvése határozza meg, ez alapján elmondható, hogy periférikus helyzetben van mind megyei, mind országos fekvését tekintve. A trianoni határok meghúzásának következtében funkcióhiányosan, elzárt határőr nagyközségként érte meg a várossá nyilvánítás napját.

Szob elérhetőségét a 12-es út biztosítja, ez Szob határában két alacsonyabb osztályú útra (1201: Ipoly mente, 12108: Márianosztrára vezető út) válik ketté. További közvetlen közúti és gyorsforgalmi kapcsolat nem, de két nemzetközi folyosó érinti a települést. Egyrészt a IV-es számú vasúti korridor, másrészt a VII-es számú (Duna) Helsinki folyosó. A Duna jelenlétét a város korábban kiválóan hasznosította (összesen négy kikötő működött itt, az utolsókat a nagymarosi vízlépcső építése kapcsán számolták fel), ma a folyammal való kapcsolata veszített jelentőségéből. A rév szezonálisan biztosítja a Duna jobb partjával való kapcsolatot. A város nagyon korán, 1850-ben kapott vasutat, a Budapest–Pozsony vasútvonal kiépítésekor. 1920 után a párkányi átrakodó állomás magyar oldali kiszolgáló létesítményei épültek itt ki (9 pár vágány). A meglévő, a 70-es években villamosított, kétvágányos 70. sz. vasúti fővonal a magyar hálózati térképen a méreténél jóval nagyobb súlyt ad a településnek.

Napjainkban, a határok szabadabb átjárása (schengeni övezet) mellett a periférikus helyzet oldódott, a szobi járás északi településeinek lakosai a Letkés-Ipolyszalka, valamint a Párkány-Esztergom közötti közúti hidakon keresztül gyorsabban eléri Esztergomot, mint Vác városát. A szobi lakosok életében ma még elsősorban Vác és Budapest magasabb szintű szolgáltatási- és munkahelykínálata meghatározó, azonban az Ipolydamásd-Helemba között megépülő új hídnak köszönhetően (tervezett átadás: 2023) Esztergom és Párkány elérhetősége lényegesen javulni fog. Ez nem csak a szolgáltatások igénybevételének átrendeződését, de a határon átnyúló aktív turisztikai kapcsolatokat is új helyzetbe hozza.

A naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya a településen számottevő, és 2001 óta folyamatosan nőtt, 40,1 %-ról 60,6%-ra (2011). Elsődleges célpontot a környező nagyvárosok jelentenek: Vác és Göd (Samsung gyár) mellett a Budapestre történő napi ingázás is erős. A Nyugati pályaudvar és Szob állomás közti menetidő ma egy óra utazást jelent, óránként minimum két vonat közlekedik reggel öt és este 8 óra között mindkét irányban. A vonat egyre fontosabb szerepet tölt be a fővárosi agglomerációból való ingázásban, nem csak a szobiak, de a járás északi

részből ingázók számára is, ami a vasútállomás mellett lévő P+R igények növekedésében is tükröződik. A közösségi közlekedésben betöltött központi szerep további összetevője a helyközi autóbusz közlekedés: Szob összesen 16 Pest megyei és 8 Nógrád megyei településsel áll kapcsolatban a buszjáratoknak köszönhetően. A buszok közlekedése a vasúti forgalomhoz igazodik, így a város fontos átszállóhelyként a Börzsöny térségi települések foglalkoztatási problémáinak megoldásában is szerepet játszik.

Szob elsősorban adminisztrációs-közigazgatási (kormányhivatal), egészségügyi, szociális, kulturális és oktatási központként tölt be fontosabb szerepet a járásban. Szobon nagyobb szupermarket és drogérialánc nem található, a helyi munkalehetőségek is viszonylag korlátozottak, jellemzően a településről történő munkavállalási és oktatási célú ingázás jellemző. Kórház Szobon nem található, így az egészségügy területén csak alapszolgáltatásokkal látja el a környező települések népességét.

A város a Dunakanyar része, de látogatottsága elmarad a többi település adataitól, a nagyobb turistaforgalom a Duna bal partján elsősorban Nagymarosra, Zebegényre és Verőcére jellemző. Az aktív ökoturisztikában tapasztalható keresleti trendeknek köszönhetően egyre nagyobb Szob látogatottsága is, amihez hozzájárul elhelyezkedése is a következők szerint:

- Börzsönyi túrák kiindulópontja (kisvasút kapcsolat)
- Kerékpáros túrázás kiinduló- (Budapest-Szob vasúti szolgáltatásoknak köszönhetően) és megálló pontja (komp-szolgáltatás),
- Ipoly vízitúrák végpontja és Duna vízitúrák kiinduló és megálló pontja.

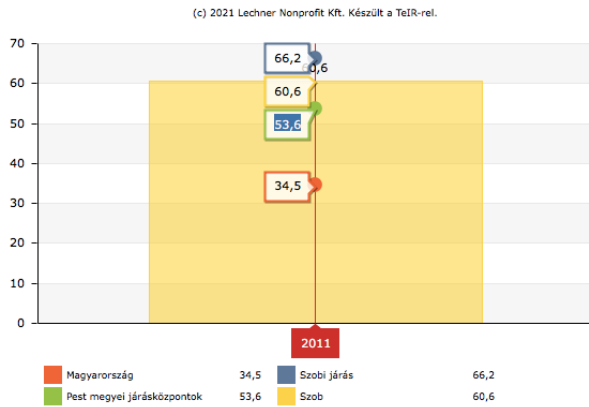
Napjainkban a Börzsöny - Dunakanyar turisztikai desztináció mellett – azzal részben átfedéssel – egyre markánsabb és önálló szerepet kap az Ipoly-völgy határon is átnyúló térsége. Ezt segítik a térségben megvalósított és folyamatban lévő kerékpáros infrastruktúra-fejlesztések, az épülő új közúti híd Ipolydamásd és Helemba között, a Börzsöny mellett a Helembai-hegység (Kovácspataki-hegyek) közelsége, mely Szlovákia egyik kiemelt üdülőterülete. Ehhez kapcsolódnak a térség egyéb turisztikai kínálati elemei (borkultúra, gasztronómia, helyi termelők és termékek, kulturális örökség). Az Ipoly völgy turisztikai fejlesztése fontos terület, mellyel több kezdeményezés foglalkozik (DANUrB+ Interreg projekt, Pontibus EGTC turisztikai fejlesztési terve és a szintén Interreg forrásból 2021-ben elkészült „Ipoly folyó turisztikai koncepciója” tanulmány).

A város tagja az Ipoly Eurorégióknak, az Ister-Granum Eurorégióknak és a Pontibus EGTC-nek is. Mindhárom eurorégió magába foglalja az Ipoly alsó folyásának térségét, a folyó szlovákiai és magyarországi településeit, amelyeknek méreténél és funkcióellátottságánál fogva Szob alcentrum szerepű integráló települése.

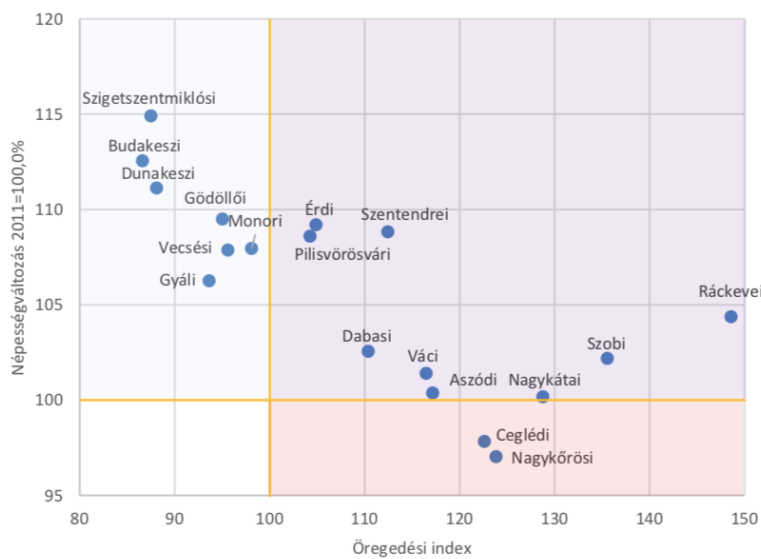
A szobi járás jellemzői

A szobi járást a 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet – mely a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerő-piaci, valamint infrastruktúra és környezeti adatokból képzett komplex mutató alapján határozza meg a járások területi fejlettség alapján történő besorolását. - a kedvezményezett járások közé sorolta. A kedvezményezett járások, azok a járások, amelyeknek komplex mutatója kisebb, mint az összes járás komplex mutatójának átlaga.

A szobi járásba tartozó 17 település mindegyike igen kis lélekszámú, több aprófalu is található itt, a vállalkozói aktivitás szintje általában alacsony. Jelentős foglalkoztatóként említhetők a járásban a különböző intézmények, illetve az Ipolytólgyesen található Mono-Ipolyfabric Kft. A napi ingázás mértéke a járás egészében még a szobi értéket is meghaladta a legutóbbi népszámlálás adatai szerint.

2. ábra: Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya– Népszámlálás 2011
Forrás: TEIR

3. ábra: A járások népességszám változása és a korszerkezetet jellemző öregedési index kapcsolata Pest megyében, 2019

Forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Kon koncepció, 2014-2030. I. kötete Helyzetfeltárás, felülvizsgálat, 2021. április

Az elmúlt két évtizedben – a fővároshoz közelebb fekvő járásokkal szemben – a szobi járás azok közé tartozik, ahol a szuburbanizáció hatása még kevésbé érződik. Ezzel párhuzamosan a ráckevei járás után itt a legnagyobb mértékű a népesség előregedése. Az utóbbi években tapasztalható, erősödő fővárosi szuburbanizációnak több oka van, az általános gazdasági konjunktúra, a kormány család- és lakáspolitikai intézkedései, a fővárosi ingatlanárak jelentős növekedése mind olyan tényezők, amelyek már a Budapesttől távolabb lévő, Pest megyei települések esetében – így a szobi járás településein is – emelkedő keresletet eredményeztek a lakóingatlanok piacán. Ezek a

változások az elérhető statisztikai adatokban még trendszerűen nem kimutathatók, ugyanakkor az interjúk és a szobi workshopok résztvevői egyaránt megerősítették ezt a fordulatot.

TELEPÜLÉSEK	NÉPESSÉGSZÁM 2020 (FŐ)	NÉPESSÉGSZÁM VÁLTOZÁS 2011-2020 (FŐ)	ÖSSZÍTETT BELFÖLDI VÁNDORLÁSI EGYENLEG 2015-2020 KÖZÖTT (FŐ)
Bernecebaráti	827	-104	-5
Ipolydamásd	375	23	12
Ipolytölgyes	397	-23	-14
Kemence	920	-95	8
Kismaros	2519	446	310
Kóspallag	747	-28	0
Letkés	1082	-31	-56
Márianosztra	818	-78	-2
Nagybörzsöny	639	-151	-38
Nagymaros	5042	331	357
Perőcsény	313	10	52
Szob	2545	-282	-82
Szokolya	2012	225	262
Tésa	84	4	8
Vámosmikola	1613	-7	197
Verőce	4118	564	510
Zebegény	1292	76	121

2. táblázat: A Szobi járás településeinek fontosabb demográfiai adatai

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A szobi járás fejlődésében a periférikus helyzet és a gyenge közúti kapcsolatok továbbra is meghatározóak, ez különösen a járás északi, Ipoly menti településeinél jelent felzárkózási nehézséget. Szob és különösen a Duna menti települések pozíciója kedvezőbb, ugyanakkor a foglalkoztatási szerepük jelentősen nem bővült az elmúlt időszakban, továbbra is a lakófunkció a meghatározó és a napi ingázás Vác, Göd és elsősorban Budapest irányába. A határmenti kapcsolatokat az Ipoly hidak korlátozott száma szintén meghatározza, ez a kapcsolat a jövőben Szob közvetlen környezetében (Ipolydamásd és Helemba között) bővülni fog, mely a térség turisztikai szerepének erősödésében kulcsszerepet kaphat. Szob a járás közigazgatási és humán szolgáltatási központja, ebben a tekintetben Szob mellett még Verőce és Nagymaros játszik fontosabb szerepet a járáson belül.

3.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Kon koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

A NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 koncepció a nemzeti jövőkép elérése érdekében négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelölt ki

- értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Az átfogó célok megvalósulása érdekében specifikus és területi célkitűzések kerültek meghatározásra, amelyek a járásközponti városi tervezés számára is kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat, amelyekre a középtávú feladatok épülhetnek. **A térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet érdekében specifikus célként került rögzítésre a vidéki térségek népességmegtartó képességének növelése, a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése, a területi különbségek csökkentése, a térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés.**

Pest megye fejlesztési irányai a NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 koncepcióban:

- gazdaság dinamizálása a feldolgozóiparra és az agrártradíciókra építve,
- befektetés-ösztönzés, tőkevonzó képesség javítása az endogén erőforrásokra alapozva,
- gazdasági húzóteréségek innovációs- és versenyképességének javítása,
- a megye leszakadó térségeinek gazdasági felzárkóztatása a KKV-szektorra építve,
- társadalmi megújulás, közösségek fejlesztése, együttműködések ösztönzése és intézményesítése,
- a lakosság egészségi állapotának javítása,
- az oktatás intézményi és tartalmi megújítása
- területi és társadalmi kohézió erősítése, esélyegyenlőség javítása
- a megye térszerkezetének javítása, a belső kapcsolatrendszer fejlesztése

Szob ugyan nem része a budapesti agglomerációnak, az Az OFTK értelmében „Budapest nagyvárosi térsége magában foglalja a budapesti agglomerációt, Pest megye agglomeráción kívüli részeit, valamint a nagyjából egyórányi távolságra lévő nagy és kisvárosokat („belső gyűrű városait”)”, így a budapesti metropolisz térségre vonatkozó általános megállapítások is relevánsak a város fejlesztési irányainak meghatározása szempontjából. Ezek közé tartozik Szob szempontjából különösen a családbarát környezet és (köz)szolgáltatások, családbarát munkavállalási feltételek biztosítása (pl. digitális infrastruktúra fejlesztésével a távmunka lehetőségeinek bővítése), illetve a Budapest körüli turisztikai örökséggyűrű létrehozása a meglévő épített értékek kibontakoztatásával.

A határon átnyúló fejlesztési célok közül a gazdasági együttműködések erősítése, a környezeti- és infrastrukturális hálózatok összekapcsolása és az intézményi együttműködés és kapacitások bővítése egyaránt szerepel.

A fenntartható város-vidék kapcsolat érdekében a város és vonzáskörzet szereplői közötti együttműködés ösztönzése, a beépített területek összenövésének megakadályozása, a városok belterületének vonzóvá tétele, a

zöldfelületek hálózatba szervezése és az ökológiai funkciójú területek további visszaszorulásának elkerülése, mint feladat mellett megjelenik a városokban található központi szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítása, többek között a környéki parkolási lehetőségek biztosítása, a közösségi és alternatív, gyalogos és kerékpáros közlekedés általi megközelíthetőség lehetővé tétele, az elektronikus szolgáltatások kialakítása által.

Pest megye területfejlesztési koncepciója és programja

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció és Program felülvizsgálatát 2021-ben fogadta el a megyei Közgyűlés. A koncepció a versenyképesség és a hatékonyság javítását helyezte fókuszba, melynek fontos kísérője a társadalmi megújulás és a mikroregionális térszerkezetben szükséges átalakítások végrehajtása. A célrendszerben három nagy, és két speciális átfogó cél jelenik meg, melyeken belül ágazati és területi stratégiai célok találhatóak. Szob és a szobi járás szempontjából fontos, hogy a térség fejlesztése név szerint szerepel a speciális átfogó cél alatt, mint a megye fejlődésben lemaradó térségeinek fejlesztésének egyik célterülete. Ebben a vonatkozásban a koncepció több fejlődési pályát eszközölt is felvázol, Szob szempontjából a következők kiemelése fontos:

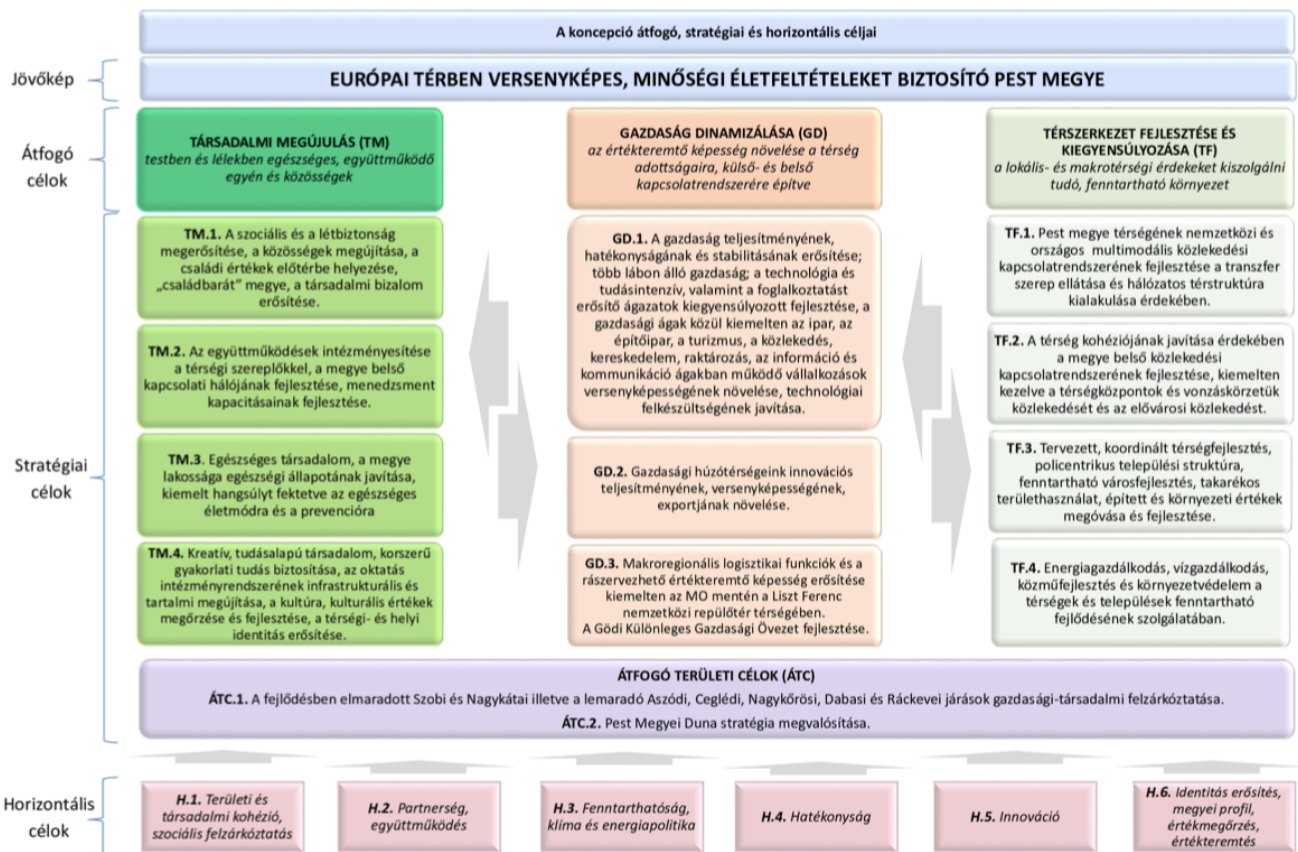
- a gazdasági aktivitás belső erőforrásokra és egyedi adottságokra alapozott sokszínűségének növelése,
- a szűkebb környezetüknek nyújtott rekreációs, kulturális és egészségügyi szolgáltatások bővítése, az előzményekből,
- a korábbi termelési kultúrából következő, de stabilabb értékláncbéli pozíciókkal bíró ipari, feldolgozóipari tevékenységek letelepítése.

A térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása átfogó cél alatt jelenik meg a „Tervezett, koordinált térségfejlesztés” stratégia cél megerősíti Szob járási központ szerepét és a szerephez kapcsolódóan az alábbi fejlesztési irányokat:

- A meglévő ellátási funkciók minőségének javítása.
- Az ellátó, szolgáltató és foglalkoztató központok funkcióbővítő fejlesztése.
- A középfokú intézményi és ellátási szint elérhetősége maximum 20-30 per- cen belül.

A fenntartható városok fejlesztése külön megjelenik a megyei koncepcióban, melynek nevesített operatív céljai:

- A városok szociális ellátórendszerének fenntartható fejlesztése, a nehéz helyzetbe került emberek, családok segítése, megfelelő infrastruktúra fejlesztésével és felzárkóztatási programok segítségével.
- Az oktatás, nevelés körülményeinek javítása, a környezettudatosság elmélyítése
- A városok közlekedésének fenntartható, innovatív átalakítása
- A városok vízgazdálkodásának ökológiai szemléletű átalakítása, megújítása
- A városok épületállományának környezeti szempontokat figyelembe vevő energetikai megújítása.
- A városok zöldterületeinek megújítása
- A hulladékgazdálkodás ökológiai szemléletű átalakítása

4. ábra: Pest megye területfejlesztési koncepciójának célrendszere (2021. évi felülvizsgálat)

Forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció

A térségi specializációt az Ipoly mentére a következő helyzetértékelésre alapozva fejti ki a dokumentum: „Pest megye határ menti, fejlődésben elmaradott, régóta hátrányos helyzetű térsége. Az elmúlt évtizedek infrastruktúra-fejlesztési, felzárkóztató programjai ellenére nem sikerült sem a térség gazdaságát, sem társadalmát stabilizálni. Miközben a terület kiemelkedő táji, természeti értékekkel, turisztikai potenciákkal rendelkezik, és az elmúlt 20 évben az alap-vető műszaki infrastruktúra-szolgáltatásokban korábban megvolt különbségek is jelentős mértékben kiegyenlítődték, a helyi társadalmakban korábban indult kedvezőtlen irányú változásokat csak mérsékelni sikerült, megállítani és fordítani nem. A térség lakosság száma rendkívül alacsony, kicsi a gazdasági aktivitás, kevés a vállalkozás és a helyben elérhető munkahely, emiatt a fiatalok elköltöznek, a települések lakossága előregedő összetételű. Magyarország és Szlovákia EU-s csatlakozása, illetve a schengeni határok lebontása után nem fejlődtek ki azok a hálózati és gazdasági kapcsolatok, amelyek hozzájárultak volna a határ mindkét oldalán hátrányos térségek bekapcsolásához a gazdasági fejlődésbe.”

A fentiek alapján javasolt operatív célok a térség fejlesztésére:

- A felértékelendő táji-, természeti potenciálok megőrzése és fejlesztése.
- A határmenteségből adódó hátrányok felszámolása, a határon átnyúló együttműködések körének további bővítése, a meglévők mélyítése
- A térség elérhetőségének javítása, a térségen belüli közlekedési kapcsolatok fejlesztése, a kerékpáros és a gyalogos közlekedés infrastruktúrájának fejlesztése.
- A tervezett Ipoly hidak megépítése, ezzel a térség zártságának oldása.

- A térségi közösségi közlekedési kapcsolatok fejlesztését akadályozó admi- nisztratív korlátok lebontása, Esztergom és Párkány közösségi közlekedéssel való elérhetőségének biztosítása.
- A határon átnyúló gazdasági kapcsolatok bővítése a foglalkoztatás növelése érdekében.
- A táji potenciálok kihasználása a tájgazdálkodás lehetőségeire építve.
- Az erdőgazdálkodásban lévő potenciálok fokozott kihasználása.
- A bogyós gyümölcsök termesztési hagyományainak felélesztése és a terme- lésre épített feldolgozó vertikum összehangolt fejlesztése (a foglalkoztatott- ság és a megélhetés lehetőségeinek bővítése, a megtermelt jövedelem mind nagyobb arányának helyben tartása érdekében).
- A térségi gazdaság megerősítése.
- Szob térségi foglalkoztató központ szerepének erősítése.
- A turizmus, a szabadidő eltöltés (Börzsönyi Kisvasút), a rekreáció sajátos formáinak fejlesztése, a minőségi szálláshelykínálatok bővítése, minőségük javí- tása..
- A turizmus fejlesztését indokolatlanul akadályozó építési korlátozások felszámolása (a táji értékek megőrzésének és fejlesztésének fenntartása mellett).
- A helyi társadalmak közösségi tradícióinak fejlesztése a népesség megtartása érdekében.
- Az idősödő népesség ellátását szolgáló speciális ellátó rendszerek fejlesztése.
- A térség népességvonzó képességének növelése, a tájfenntartáshoz, a táji tu- riztikai potenciálok kihasználásához nélkülözhetetlen fiatalabb, aktívabb és képzettebb rétegek betelepülésének, vállalkozásainak támogatásával.
- A határon átnyúló kulturális együttműködések bővítése, szorosabbá tétele.

3.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

Szob város közigazgatási területét az alábbi területrendezési tervek érintik:

- Országos Területrendezési Terv (OTrT, 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről)
- Pest Megye Területrendezési Terv (PMTrT)

Az OTrT. az Ország Szerkezeti Tervét, valamint az Országos Övezeti Tervet és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában. Az OTrT előírásait Szob területén alapvetően a PMTrT értelmezi, pontosítja tovább.

A megyei területrendezési övezetek szabályozási tartalma Szob tervezésénél is figyelembe veendő. A terület alkalmassági korlátozások már az FVS készítése során is orientálnak az új fejlesztési célok és potenciális helyszínek meghatározásakor. Az OTrT és a PMTrT övezeti szabályainak és a területi lehatárolásoknak való tételes megfelelés azonban elsősorban nem a városfejlesztési stratégiai dokumentumok készítése, hanem a városrendezési tervezés során válik szükségessé.

5. ábra: Szob az OTrT szerkezeti tervében
Forrás OTrT

Az OTrT Szob területét érintő szerkezeti elemei a következők:

- A 12 sz. főút: Vác (2. sz. főút) - Nagymaros - Szob
- Duna (nemzetközi vízi út) - 1812-1641 fkm közötti szakasz
- Országos törzshálózati vasúti pályák
 - Budapest [VI. kerület, Nyugati pu.] - Szob - (Szlovákia) – 70-es számú vasútvonal
- Országos kerékpárút-törzshálózat elemei / Felső-Dunamente kerékpárútvonal
 - 1.F: Pilismarót - Szob - Nagymaros - Verőce - Vác - Göd - Dunakeszi - Budapest (6-os jelű Euro Velo®)
- Országos kerékpárút-törzshálózat elemei / Északkeleti határmente kerékpárútvonal:
 - 2.A: (Szlovákia) - Szob - Kemence - Balassagyarmat - Szécsény - Litke - Salgótarján - Cered - Ózd - Bánréve - Aggtelek - Jósvafő - Szalonna - Hidasnémeti - Gönc - (A 4. sz. Tiszamente kerékpárút Gönc és Sátoraljaújhely közötti szakasza) - Sátoraljaújhely - Pácin - Záhony - Zsurk - Lónya - Vásárosnamény - Szatmárcseke - Tizacsécse - Tizabecs - (Ukrajna)

Az OTrT-ben meghatározott területfelhasználási kategóriák közül mind a négy érinti Szob közigazgatási területét: a települési térségen kívüli legnagyobb rész a mezőgazdasági, kisebb része a vízgazdálkodási, illetve erdőgazdálkodási térségbe tartozik.

Az OTrT Szob területét is érintő övezetei:

Országos ökológiai hálózat

- Magterület övezete
- Ökológiai folyosó övezete
- Puffer terület övezete

Erdők övezete

Világörökségi és világörökségi várományos terület (Szob világörökségi várományos területek által érintett település)

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.14.) MVM rendeletben rögzített övezetek közül Szob közigazgatási területét az alábbi övezetek érintik:

Jó termőhelyi adottságú szántóterület

Erdőtelepítésre javasolt terület övezete

Tájképvédelmi terület övezete

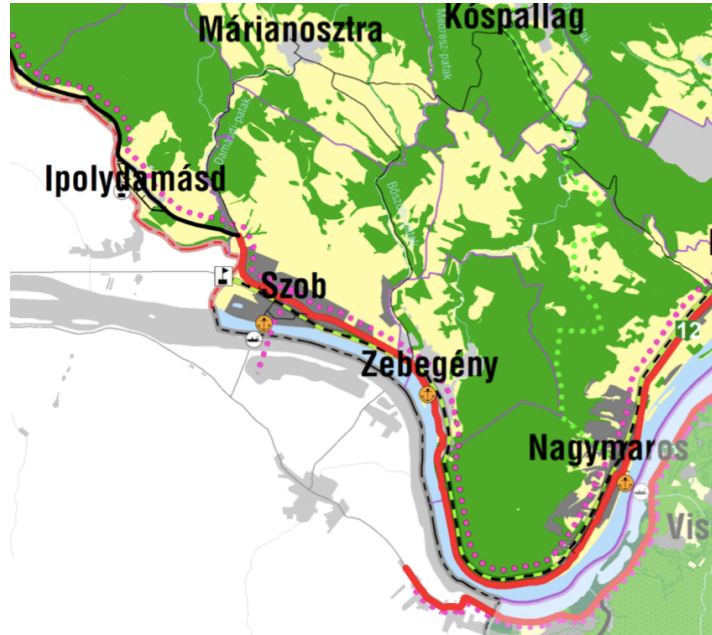

Vízminőség-védelmi terület övezete

Nagyvízi meder övezete

Pest Megye Területrendezési Tervét a Közgyűlés a 10/2020. (VI.30.) számú önkormányzati rendelettel fogadta el. A rendelet célja, hogy meghatározza Pest megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható térségfejlesztésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve természeti erőforrások védelmére, és fenntartható használatára.

6. ábra: Szob a PMTrT tervében
Forrás: PMTrT

A megyei területrendezési terv térségi területfelhasználási kategóriákat alkalmaz. A településszerkezeti terv OTÉK szerinti kategóriáit összevontan, a megfelelő megyei területfelhasználási kategóriák részeként tartalmazza a PMTrT. Szob hatályos településszerkezeti tervében meghatározott valamennyi - meglévő és tervezett - beépítésre szánt terület a települési térség részeként épült be a PMTrT szerkezeti tervébe.

Területi mérleg - a Pest megye területrendezési terve Térségi szerkezeti kategóriák kiterjedése:

Települési térség	301,9 ha
Sajátos területfelhasználású térség	37,6 ha
Erdőgazdálkodási térség	454,5 ha
Mezőgazdasági térség	861,1 ha
Vízgazdálkodási térség	142,3 ha

A Trtv. új szabályozási eszközként lehetőséget adott a megyei önkormányzatok számára „egyedileg meghatározott megyei övezetek” létrehozására, amelyek teljes egészében a megye hatáskörébe tartoznak. Az új övezetek alkalmazásának és lehatárolásának célja a fejlesztések térbeli differenciálásának elősegítése a 2020-2027 közötti fejlesztési időszakban a megye eltérő adottságú és potenciálú térségeihez tartozó települések között.

A PMTrT egyedileg meghatározott megyei övezetei a következők:

- a) innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete; b) logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete;
- c) turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete;
- d) kertes mezőgazdasági területek övezete;
- e) klímaváltozásnak fokozottan kitett területek övezete.

Az OTrT-ben már szereplő szerkezeti elemek mellett a Szob közigazgatási területét csak a turisztikai fejlesztések támogatott célterülete, mint egyedi megyei övezet érinti, a járás összes települését is ebbe a kategóriába sorolva.

7. ábra: Turisztikai fejlesztések támogatott célterülete által érintett települések

Forrás: PMTrT

A turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezetével érintett települések településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája és településrendezési eszközei készítése, felülvizsgálata, valamint módosítása során a turisztikai fejlesztések (a párhuzamos fejlesztések elkerülése érdekében) a térségi szempontok figyelembevételével, a koordinált tervezés keretében, valamint a folytonosságot biztosító nyomvonalak megteremtésével valósítható meg.

3.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Szobbal szomszédos települések: Helemba-Szlovákia, Ipolydamásd, Márianosztra, Zebegény, Kóspallag Kismaros.

Szob szomszédos települései közigazgatási határaik mentén konfliktust eredményező területfejlesztések nem történtek. A rendezési tervi egyeztetések során ellenvélemények nem fogalmazódtak meg Szob és a szomszédos települések fejlesztési szándékaival szemben.

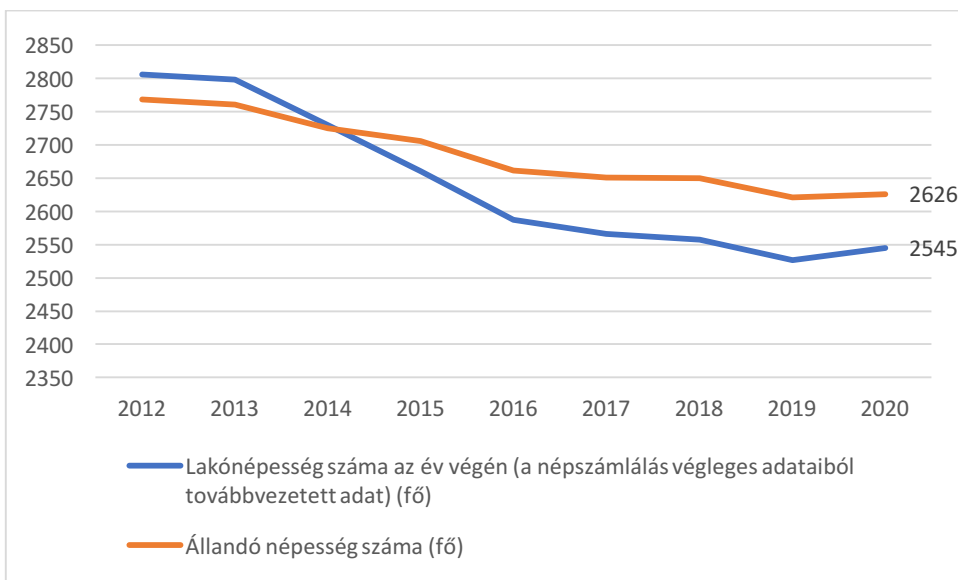
Szob közigazgatási határai mentén mezőgazdasági, erdőgazdasági és különleges bánya és rekreációs területek találhatóak. A bánya terület Márianosztrával közös határon mindkét települést érintően üzemel.

3.5. A település társadalma

3.5.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Népességszám, korösszetétel

Szob Magyarország kis népességszámú városai közé tartozik, az erősen funkcióhiányos Alsó-Ipoly mente rehabilitációs esélyeinek növelése érdekében kapott városi rangot 2000-ben. Lakónépességének száma 2008 óta csökkenő tendenciát mutat, ebben csak 2020-ban van ellenkező irányú változás. A megye városaiiban – a szuburbanizáció és az ország más megyéiből való beköltözés eredményeként – többnyire a lakónépesség számának növekedése volt jellemző ebben az évtizedben (megye városaiiban átlagosan 7,1%-os növekedés 2012 és 2020 között), míg Szobon ugyanezen időszak alatt a legnagyobb arányú volt a népességvesztés (-10,6%). Relatívénagyobb arányú csökkenés jellemezte a 2013-2016 közötti időszakot (évi 70 fő körül), míg 2016 után a fogyás üteme mérséklődött. Összességében, a kis népességszámot figyelembe véve, 2016 óta stagnálónak tekinthető a népességszám és Szob helyzete kedvezőbb az ország hasonló méretű, folyamatos csökkenéssel jellemezhető településeihez képest.

8. ábra: Népességszám változása Szobon

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

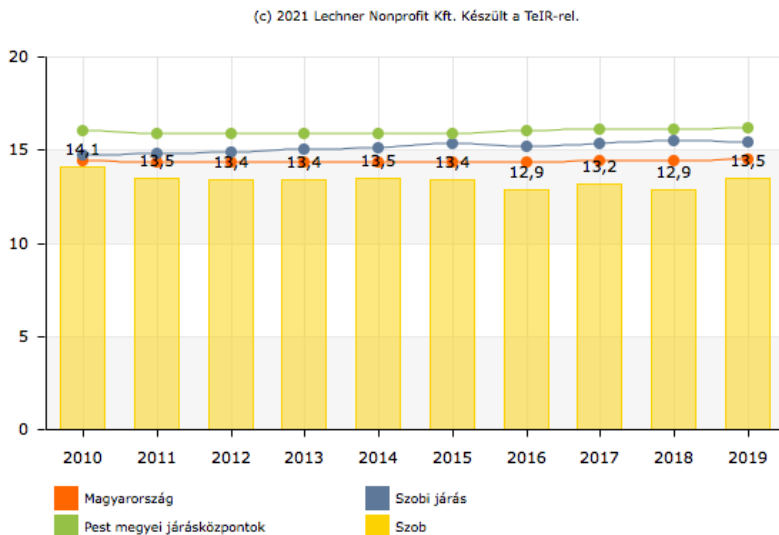
A lakónépesség számának alakulását a természetes szaporodás és a vándorlási egyenleg (el és odavándorlások összege), a népesség korösszetétele és a rendelkezésre álló ingatlan kínálat együttesen magyarázza.

2008-tól, a lakónépesség számának csökkenésével párhuzamosan a fiatalok arányának erőteljes csökkenése volt tapasztalható. Napjainkban, a városban a fiatalok aránya jelentősen alacsonyabb az országos és a Pest megyei városokban tapasztalható arányoknál (2020-ban a 0-14 éves korúak aránya 13,4% volt).

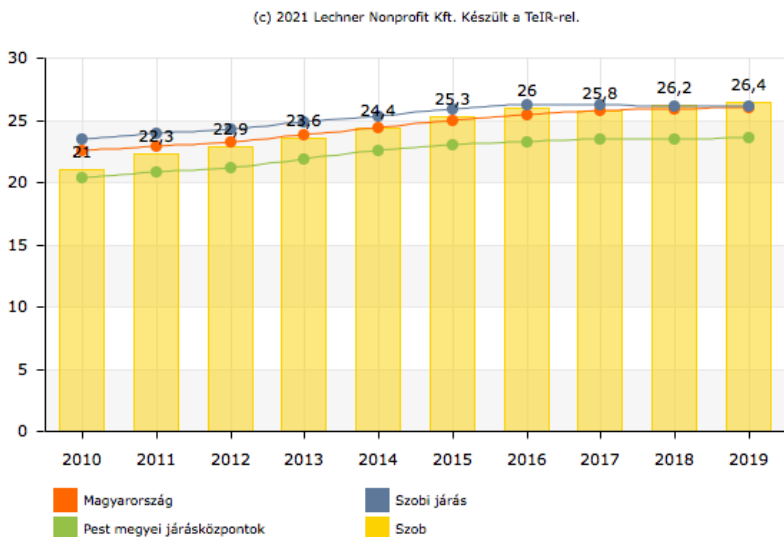
A Szobi járás településeiben a fiatalok aránya a városnál kedvezőbb, míg az időskorúak aránya mára közel azonos a járásban és Szobon. 2020-ra a 65 év felettek aránya a Szob város lakónépességén belül 20,7%, azaz minden ötödik szobi lakos hatvanöt év feletti. Ez az aránya megye városai között (átlag: 17,8%) a második legmagasabb (Visegrád után), így a két érték összevetéséből adódó öregedési index (legalább 65 éves népességnek a 0-14 éves

népességhez viszonyított aránya) esetében is kimagasló Szob adata. (Szob: 153%, Pest megyei városok átlaga: 102,4%).

Szobon az időskorúak életminőségét az önkormányzat sokféle úton igyekszik támogatni (lásd humán szolgáltatások fejezet), legnagyobb beazonosított probléma helyi esélyegyenlődési program helyzetértékelése és az FVS műhelybeszélgetések résztvevői szerint az idősebb generáció munkalehetőségeinek szűkülése, a nyugdíjba vonulás és az aktív éleletszakasz átmeneti időszakának pszichés nehézségei, illetve az idős és fiatal generációk közötti kapcsolat hiánya jelenti.

9. ábra: Állandó népességben belül a 0-14 évesek aránya (%)
Forrás: TEIR, Lechner Nonprofit Kft

10. Ábra: Állandó népességben belül a 60-X évesek aránya (%)
Forrás: TEIR, Lechner Nonprofit Kft

Szobon 18-59 közötti korosztály száma és aránya is csökkenő tendenciát mutat.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
számuk	1674	1656	1623	1587	1551	1532	1536	1504	1485
arányuk	60%	60%	60%	59%	58%	58%	58%	57%	57%

3. táblázat: A 18-59 éves korosztály száma és aránya az állandó népességben belül Szobon

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A nemek közötti megoszlás a népességben belül kiegyensúlyozott, a 65 év feletti lakosság körében azonban – az országos adatokhoz hasonlóan – jelentős a nőtöbbség.

A korösszetétel befolyásolja a helyi lakosság reprodukciós képességét, másrészt humán szolgáltatások terén várható igények alakulását.

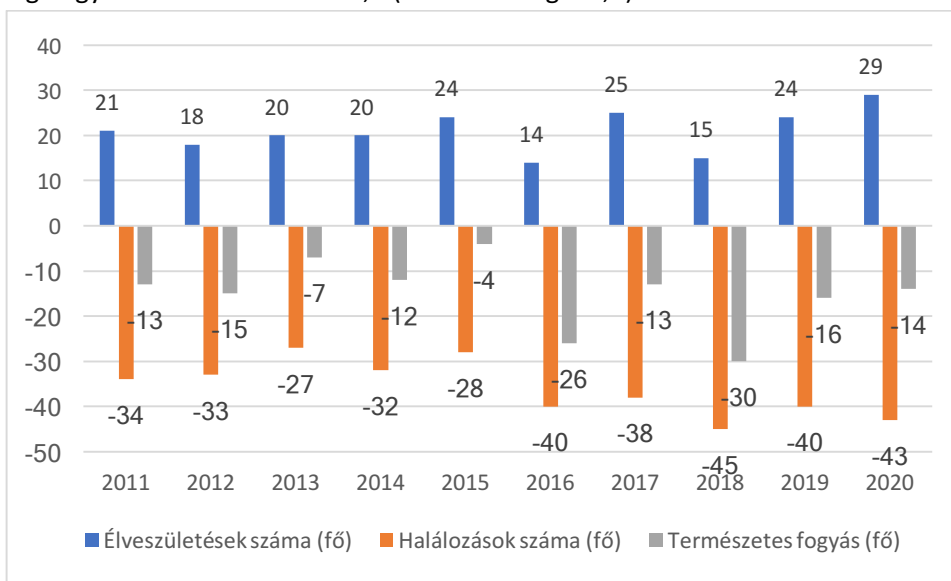
	Teljes lakosságon belüli megoszlás	65 éven felüliek körében a megoszlás
Nők	48%	61%
Férfiak	52%	39%

4. táblázat: Nemek közötti megoszlás az állandó lakosság körében Szobon, 2020

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

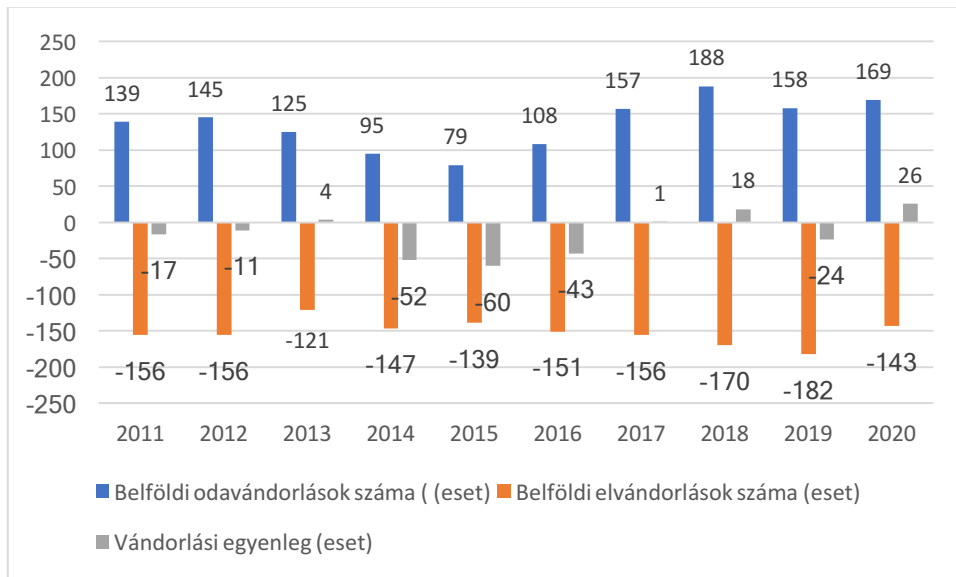
Népmozgalmi folyamatok

Mind a természetes fogyás, mind a belföldi vándorlás alakulása kedvezőtlenebb volt magyar városok átlagánál 2010 és 2019 között, a természetes fogyás évi átlaga -5 (városok átlaga: -1,2), míg a vándorlási különbözet átlaga ugyanerre az időszakra -6,9 (városok átlaga: 8,2) fő volt ezer lakosra vetítve.

11. Ábra: Természetes fogyás összetevőinek alakulása Szobon

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

12. ábra: Vándorlási egyenleg alakulása az ideiglenes és állandó vándorlással együtt Szobon

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A vándorlási egyenleg alakulásában a 2014-2016 közötti időszak volt a legkedvezőtlenebb (ez látszik meg nagyobb mértékű lakosságcsökkenésben is), a többi évben kis mértékű, s változó előjelű különbség volt jellemző Szobra. A nagyobb arányú vándorlási pozitívum hiánya részben azzal is magyarázható, hogy a város lakóingatlan állománya az elmúlt évtizedben szinte stagnált, rendkívül alacsony volt az új építésű lakások száma és alapvetően hiány van a lakóingatlan építésére alkalmas telkekből a városban.

Nemzetiségi összetétel

Szob városára nem jellemző az etnikai és nemzetiségi kisebbségek jelenléte, a 2011-es népszámlálás szerint legtöbben (24 fő) német nemzetiségűnek vallotta magát. A roma népesség jelenléte egyáltalán nem jellemző a településen, a népszámlálás adatai szerint 3 fő vallotta magát e nemzetiséghez tartozónak. A roma népesség jelenléte a Szobi járás településeire általában nem jellemző, de négy településen (Vámosmikola, Letkés, Kóspallag és Márianosztra) az országosan tapasztalhatónál magasabb arányban vallották magukat roma népességhez tartozónak.

Képzettség

A városban élő felnőttek iskolai végzettségi adatait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a legalább érettségivel rendelkezők aránya a Pest megyei járásszékhelyeken tapasztalhatóhoz kicsit elmarad, de magasabb, mint az országos átlag. Az alacsony iskolai végzettségűek arányát vizsgálva nagyon hasonló tendenciát figyelhetünk meg: minden település csoportban közel azonos arányokat találunk. Ugyanakkor Szobon a felsőfokú végzettségűek aránya 14,5% volt a 2011. évi Népszámlálás adatai szerint, ami 7,4%-al alacsonyabb a Pest megyei járásszékhelyek átlagától, de jelentősen elmarad a Pest megyei és az országos átlagoktól is. Összegezve azt mondhatjuk, hogy iskolai végzettség tekintetében az érettségi megszerzéséig minden település csoporthoz

képest nagyon hasonló tendenciákat figyelhetünk meg Szobon, de a felsőfokú végzettséggel rendelkező aránya kedvezőtlenebb.

	Legalább érettségizett a 18-x népesség arányában	Egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezik a 25-x népesség arányában
Szob	52,1%	14,5%
Pest megyei járási székhelyek	55,1%	21,9%
Pest megye	51,5%	19,8%
Magyarország	49%	19%

5. táblázat: Néesség iskolai végzettségének fontosabb adatai, 2011

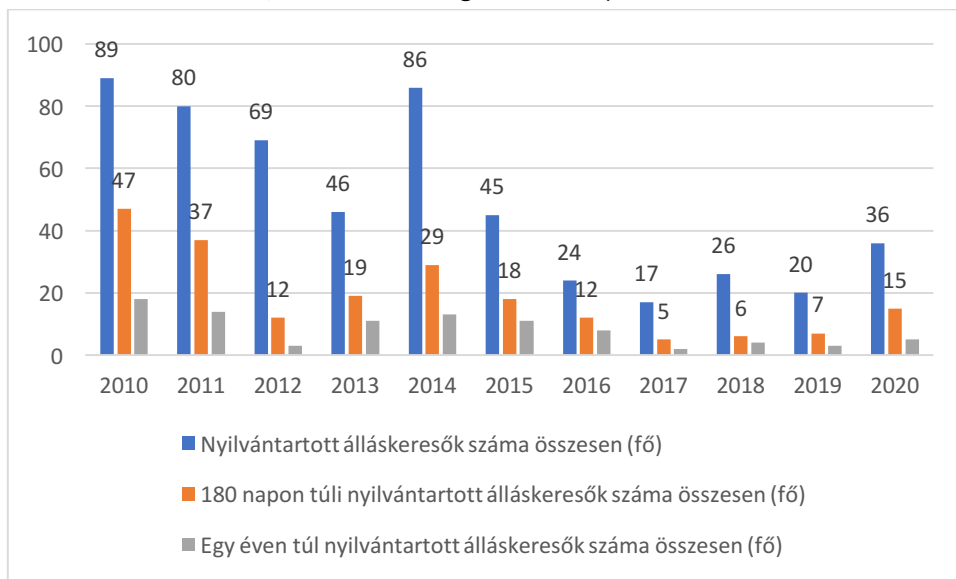
Forrás: TEIR, Lechner Nonprofit Kft.

Foglalkoztatottság és ingázás

A 15-64 éves népességen belül a foglalkoztatottak aránya 56,4% volt 2011-ben (Népszámlálás), ami 4,6%-kal volt alacsonyabb a Pest megyei és 5,6%-kal alacsonyabb a Pest megyei járásszékhelyeken tapasztalhatónál. A munkanélküliekkel együtt számított, gazdaságilag aktív népesség aránya 63,4% volt, mely szintén elmarad a megyei adatoktól (átlag: 67,5%, járási székhelyek átlaga: 68,3%).

A városi ingázásról szintén a népszámlálás nyújt információt, e szerint Szobról a foglalkoztatottak 60%-a más településre jár dolgozni, a helyben lakó és dolgozó lakosság száma 437 fő volt, míg 227 fő nyilatkozott úgy, hogy más településről jár be naponta Szobra dolgozni. A településről naponta ingázók 62%-a legalább érettségivel rendelkezett. Új felmérések az ingázásról nem állnak rendelkezésre, ugyanakkor a helyi foglalkoztatási lehetőségek az évtized során nem bővültek lényegesen, így nagyságrendileg hasonló arányok feltételezhetőek napjainkban is. Szob elsősorban a közigazgatási és humán intézményeknek köszönhetően biztosít munkalehetőséget a járásban élőknek.

(Mindkét mutatókör – gazdasági aktivitás adatai, ingázás – felülvizsgálata a 2021. évi népszámlálási adatok elérhetővé válása után aktualizálható, az FVS felülvizsgálata során).

13. ábra: Nyilvántartott álláskeresők számának változása Szobon

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A munkanélküliségi adatok változása az országoshoz hasonló tendenciát mutat: az elmúlt évtized első felében a 2008-ban kezdődő pénzügyi-gazdasági válság negatív hatása folyamatosan enyhült. A nyilvántartott álláskeresők száma 2017-ig csökkent, majd enyhe mértékű emelkedés volt tapasztalható. A 2000. évi adatokban már a pandémia negatív hatásai is tetten érhetők. Az álláskeresők között a nők és férfiak arányában nincs számottevő eltérés, mind a 180 napon túli és az egy éven túli álláskeresők számának változása lekövette az összes álláskereső számának változási tendenciáját.

Összességében a munkanélküliségi adatok kedvezőbbek voltak Szobon az országos, megyei és a városokra számított átlagos értékeknél.

	2017	2018	2019
Szob	1,0%	1,5%	1,2%
Pest megyei városok átlaga	2,3%	2,1%	2,0%
Szobi járás	2,7%	2,4%	2,2%
Magyarország	3,9%	3,7%	3,7%

6. táblázat: Nyilvántartott álláskereső aránya a munkaképes korú állandó népességből

Forrás: KSH, területi statisztikai évkönyvek

Foglalkoztatást segítő programok a Váci Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályának szervezésében, piaci alapú és egyéb szervezésű képzési programok pedig Vácon és Budapesten érhetők el az érintett lakosság számára.

Közfoglalkoztatottak

A közfoglalkoztatottak száma a településen is csökkent, 2017-ben 35 fő, míg 2020-ban már csak 17 fő volt a havi adatok alapján számított éves átlagos számuk. Az önkormányzat közmunka programjában résztvevők száma alacsony (2021 végén 8 fő) és állandónak tekinthető, a szabad munkaerőpiacon az érintettek foglalkoztathatósága korlátozott. Az önkormányzat több éve részt vesz a START programban és törekszik minden pályázati lehetőséget kihasználásra a közmunka programok terén. 2020-ban belvízelvezetési program valósult meg a közfoglalkoztatási program keretében.

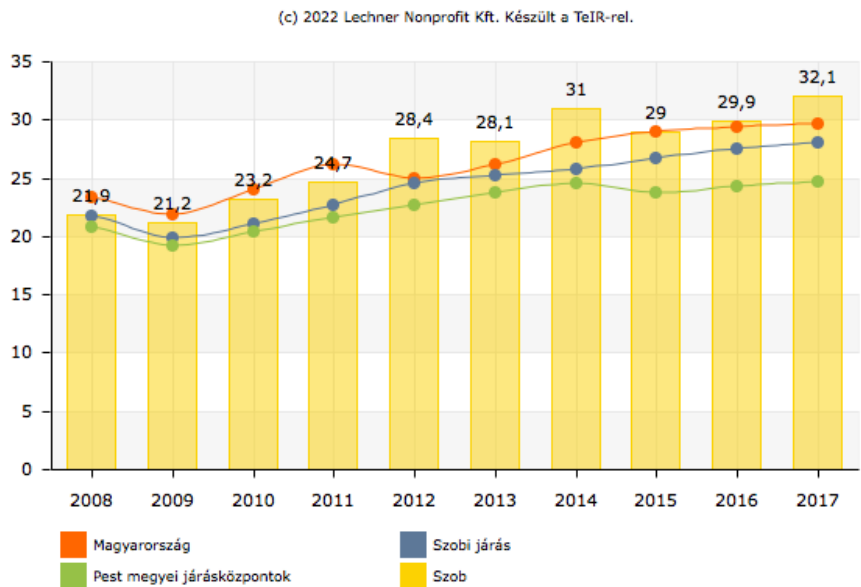
Jövedelmi viszonyok

Részben az alacsony iskolázottság, részben az elérhető munkahelyek minősége magyarázza, hogy az egy adózóra jutó havi átlag jövedelem Szobon alig haladja meg az országos átlagot és alacsonyabb, mint a Pest megyei városokban. Ebben a tekintetben Szob relatív helyzete nem változott ebben az évtized során.

	Ezer lakosra jutó adózók száma (fő)	Egy adózóra jutó személyi jövedelemalapot képező jövedelem (ezer Ft)
Szob	513	3168
Pest megyei városok átlaga	495	3585
Szobi járás	474	3201
Magyarország	510	3131

7. táblázat: Személyi jövedelemadó, 2019

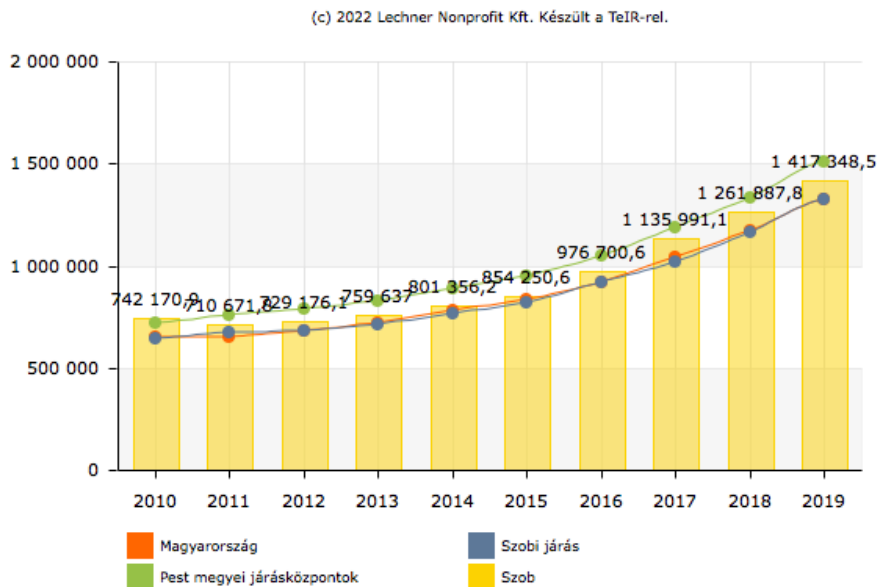
Forrás: KSH, területi statisztikai évkönyvek

14. ábra: Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában Szobon

Forrás: TEIR, Lechner Nonprofit Kft

Ugyanezt a relatív helyzetet igazolják az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem összehasonlító adatai.

15. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

Forrás: TEIR, Lechner Nonprofit Kft

Az önkormányzat települési támogatás nyújtásával segíti az arra rászorulókat és a nehéz élethelyzetbe került lakosait. A támogatásban részesülők viszonylag nagy száma összefüggésbe hozható a nyugdíjban, ellátásban,

járadékban vagy egyéb járandóságban részesülők magas számával (808 fő 2019-ben), továbbá a relatív alacsony jövedelemmel rendelkezők magas arányával (a személyi jövedelemadót fizetők közül a 0-1 millió Ft közötti sávba tartozó lakosság aránya 2020-ban 21,6% volt).

2017-ben 934, 2018-ban 705, 2019-ben 913 fő, 2020-ban 905 fő részesült települési támogatásban, az önkormányzat 2017-2020 közötti három évben nagyságrendileg 7,5 millió Ft-ot fordított erre a célra.

Szobon a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek ingyenes intézményi étkezést kapnak, a rászorulóknak pedig díjkedvezményt kapnak. 2015 óta egyszeri települési támogatásban részesülnek a szobi lakos újszülöttek szülei, illetve 2016 óta minden szobi kiskorú gyermek 5000 Ft értékű vásárlási utalvány formájában települési támogatásban részesül karácsony előtt.

Mindezeket figyelembe véve megállapítható, hogy Szobon nincsenek jelentős szociális problémák. A visszatérő támogatottak köre mintegy 20-30 fő, a lakosságszámhoz és a háztartások számához viszonyítva nem jelentős a lakásfenntartási támogatásra jogosultak száma sem. A kormányhivatal által nyújtott foglalkoztatást helyettesítő támogatásban nagyságrendileg 10 fő részesül.

3.5.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A településen nincsenek jelentősebb szociális feszültségek, társadalmi konfliktusok. A városon belül nem található olyan település rész, ahol alacsony iskolai végzettségű, zömében munkajövedelmek nélküli háztartások koncentrálódnak. A térbeli kirekesztés, a szegregáció jelenléte nem jellemző a városon belül.

3.5.3. Települési identitást erősítő tényezők

A városban számos a településhez való kötődést, identitást elősegítő civil szervezet, baráti kör, sportegyesület működik. Egyik legfontosabb a város szimbolikus intézményéhez, az 1960-ban alapított a Börzsöny Közérdekű Muzeális Gyűjteményhez kötődik, amelynek napjainkban fenntartója a települési önkormányzat. A működéshez több mint egy évtizede nélkülözhetetlen segítséget nyújt a Börzsöny Múzeum Baráti Kör Közhasznú Egyesület.

A városban működő Danubius Táncegyüttes 1987-ben alakult, 1991-től egyesületi formában működik. Célja a település és a szomszédos községek gyermekeinek, fiataljainak összefogása kulturális-művészeti vonalon, a néptánc, a népzene és a népi hagyományok iránti érdeklődés felkeltése s annak színvonalas művelése, regionális irányítása. Számos hazai és külföldi rendezvényen vesznek részt, nyaranként néptánc tábort szerveznek.

A Dunakanyar Fúvós együttest 1978-ban alakult, tagjai a zeneiskola egykori illetve jelenlegi növendékei. Megalakulása óta az együttes aktívan részt vállal a Dunakanyar kulturális életében hangversenyekkel, térzenékkel, ünnepeken, rendezvényeken való közreműködéseivel. A hagyományok ápolása, az élő zenének megszerettetése mellett az együttes rendszeresen kíséri a helyi hagyományőrző és a szobi mazsorett táncsoportokat.

A városhoz számos képzőművész kötődik, részben az ő közreműködésükkel jött létre a Szobi Ifjúsági Grafikai Egylet 1998-ban, tagjainak életkora az óvodáskorútól a felnőtt korúig terjed. Célja a képzőművészeti oktatás, grafika, akvarell, tempera, pasztell, fafaragás stb. technikák elsajátíttatása, a képzőművészet megismertetése, megszerettetése.

A kulturális tevékenységeken túl a városban számos szabadidős és sport klub működik. Az előregedő településen egyre fontosabb szerepe van a Nyugdíjas Klubnak. A fiatalabbak a kerékpározás, kajakozás, labdarúgás, kick-boks, sakk sportklubokban található társaságra, vagy az unikálisnak számító postagalambászok egyesületében.

2010-ben megalakult a Szob Város Polgárőr Egyesület, mely bűnmegelőzési céllal létrejött civil szervezet. Tagjai önkéntes munkát végeznek.

Az identitás erősítésében fontos szerepet játszanak a helyi programok, közösségi események, többek között a „Jánoskázás” (kulturális népszokást felelevenítő program Nepomuki Szent Jánoshoz kapcsolódva), a sportrendezvények (Panorámafutás, a BörzsönyRing), a térség legnagyobb kulturális rendezvénye, az Ipoly Feszt-et (melynek keretében kerül sor a Szobi városnapok megrendezésére). A helyi közösség szempontjából a gyereknap, az adventi és farsangi programok, az idősek napja emelhető ki. Az utóbbi években a Szonak egykor országos ismertséget hozó, mára megszűnt „szörp” temakára új., évente megrendezésre kerülő esemény épül. A Duna menti kulturális örökség feltárására és hasznosítására fókuszál az Interreg programból finanszírozott DANUrB+ projekt, melynek Szob is célterülete. A kulturális örökség kihasználása ma a településen messze elmarad a lehetőségektől: Szob világörökségi várományos Limes terület része, (az egykori római erőd), a Dunaparton található a jelenleg egyházi tulajdonban lévő, használaton kívüli, erősen leromlott állapotú Luczenbacher kastély, valamint a ma önkormányzati lakásoknak helyt adó egykori folyamőr laktanya épülete és az egyedi panorámát nyújtó, felújításra szoruló kálvária. A vasút- és ipartörténeti (bányászat, szobi szörp) múlt szintén fontos a város identitása szempontjából.

A város önkormányzata kiemelt fontosságot tulajdonít a közösségépítő rendezvényeknek és ennek érdekében hozta létre még 2014-ben az ún. Közösségeket Támogató Alap-ot, ami a helyi kezdeményezésű projekteket támogatja. Az önkormányzat minden évben elkülönít költségvetésében 2 millió Ft-ot a helyi civil szervezetek támogatására. A civil szervezeteknek nagy szerepe van a fiatalok közösségi életének, helyhez való kötődésének erősítésében, illetve különösen az idős korú lakosság elmagányosodásának csökkentésében, az aktív időskor támogatásában. Fontos cél a jövőben a különböző közösségi csoportok és különösen a generációk közötti együttműködések erősítése.

A városban aktív civil élet folyik (civil szervezeteket lásd a partnerségi fejezetben), akik a közösségi események szervezésében, városszépítő, a település környezetét javító akciókon keresztül a helyi rendezvények népszerűsítésében, támogatásában és szervezésében való részvételig nagyon sokféle tevékenységet folytatnak. Ennek a közösségi életnek a fő szervezője a Szobért-Szobiakért Közalapítvány, akik mindig számíthatnak egy lelkes és támogató magközösségre, ugyanakkor megfogalmazódott az a vélemény is a műhelymunkákon, hogy a helyiek többsége részéről inkább az érdektelenség tapasztalható a közösségi ügyek iránt.

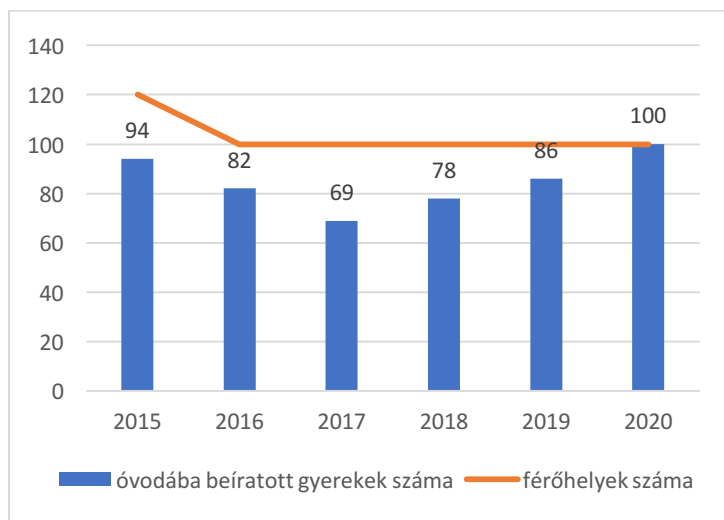
3.6. A település humán szolgáltatásai

3.6.1. Oktatás, nevelés és bölcsődei ellátás

A helyi közoktatási intézményrendszerben az óvodai neveléstől az érettségiig van lehetőség helyben tanulásra. Felsőfokú képzés a városban nincs.

Óvoda, bölcsőde

Szobon egy óvoda, a Szobi Napsugár Óvoda és Bölcsőde működik, így ellátási feladati között az óvodai nevelés mellett a bölcsődei ellátás is megjelenik. Az óvodában négy vegyes csoport összesen 100 férőhelyet biztosít, az óvodába beíratott gyermekek száma 2017 óta – a családpolitikai kormányzati intézkedések és a városba, illetve a környező településekre való erősebb odavándorlással párhuzamosan – növekszik, az utóbbi két évben maximális kihasználtsággal működik az intézmény. A környező településeken is növekvő igények miatt több önkormányzat tervezi óvoda fejlesztését, ami a szobi férőhelyek iránti igények alakulását is befolyásolja, így ezeket járási szinten kell nyomon követni a következő években a demográfiai adatokkal együtt.

16. ábra: Óvodába beíratott gyermekek száma Szobon

Forrás: TEIR

A bölcsődében 7 férőhely található, teljes kihasználtsággal működik várólistával. Itt is érvényes, hogy a falusi CSOK következtében a járásban is nő a gyerekszám, így a közvetlen szomszédos Márianosztra és Ipolydamásd települések is tervezik bölcsődei férőhelyek kialakítását.

Az óvoda és a bölcsőde körzethatára a járás egészére kiterjed. Az intézmény más településekről csak betöltetlen férőhelyek esetén vesz fel gyermekeket. Az intézmény alapítója és fenntartója az önkormányzat. Tekintettel arra, hogy működését illetően a bölcsődével együtt működik, két szervezeti egységből áll, melyet az intézményvezető egy személyi felelősként vezet.

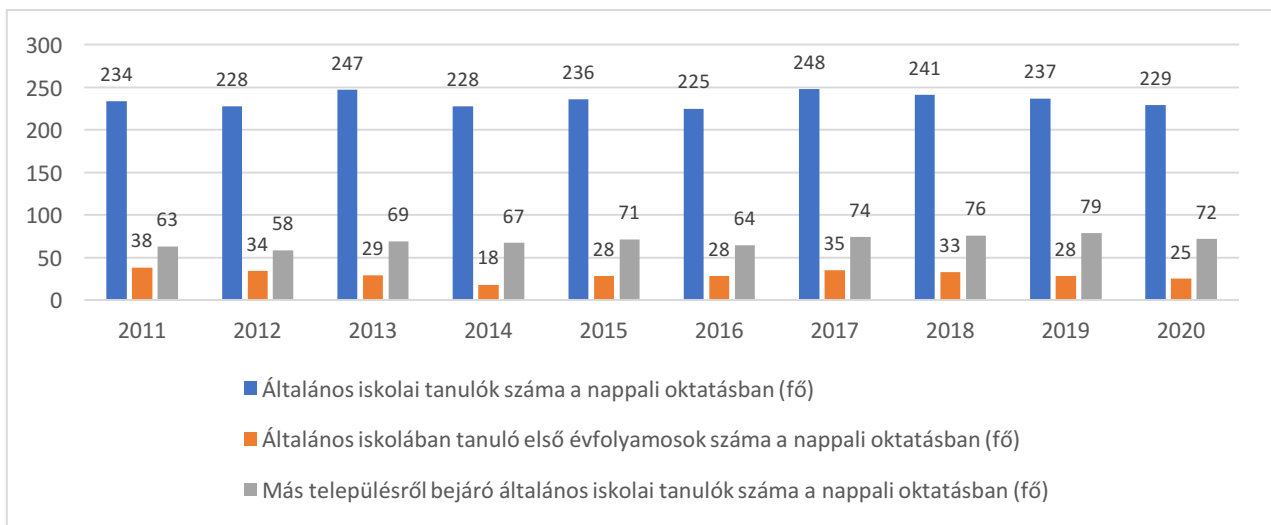
Az intézmény 16 főt foglalkoztat, ebből 9 fő felsőfokú, 7 fő középfokú végzettséggel rendelkezik. A humán erőforrás tekintetében a karbantartási és adminisztrációs feladatok ellátásában fogalmazódott meg bővítési igény. A város rendelkezik korszerű tanuszodával, itt a lehetőség jobb kihasználása érdekében az úszóoktatói

képzés biztosítása kollégáknak, illetve a csoportok kísérése kapcsán fogalmazódtak meg többletigények, amit önkéntesek bevonásával, esetleg a nyugdíjas klubbal együttműködve kíván megoldani az intézmény a jövőben.

Az óvoda a település központjában található, felújítása önerőből csak részben történt meg (csoportszobák felújítása és a 7 férőhelyes bölcsőde kialakítása). A következő időszakban a tervek között szerepel az udvar, a tornaszoba, illetve a konyha felújítása, az épületet érintő műszaki felújítások (teljes villanyvezeték hálózat cseréje, víz- és csatornarendszer felújítása, vizesblokkok felújítása). Az óvodai program támogatásához eszközbeszerzésen belül a mozgásfejlesztő eszközök, illetve a digitális eszközök (számítógépek, projektor) szerepel a tervek között. Az intézmény rendelkezik az alapvető digitális eszközökkel napi működés támogatására, de ezek fejlesztésére, cseréjére van már szükség, illetve megfogalmazódott igényként az alkalmazottak digitális felkészültségének képzés útján való erősítése is.

Általános iskola

Szobon az általános iskolai oktatást a Fekete István Általános Iskola biztosítja, amely a Váci Tankerületi Központ fenntartásában működik, a környező településeken több tagiskolával. (Bernecebaráti, Kemence, Vámosmikola, Letkés, Kóspallag) A szobi telephelyen a tanulók száma kis mértékű ingadozást mutatott az elmúlt évtizedben, jelenleg 235 tanuló szerepel a KIR-STAT adatbázisban.

17. ábra: Általános iskolai tanulók létszámadatai, Szob

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

Az iskola tanulóinak 2013-ban még csak 27,9%-a, 2019-ben már 33,3%-a más településről érkezett. A szobi telephely beiskolázási közege kiterjed Ipolydamásd és Márianosztra településekre, így a legtöbb ingázó diák innen érkezik (tanulók kb. 20%).

Az általános iskolás korú gyerekek között a jogszabálymódosítás előtt nagyobb számban voltak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók, gyakorlatilag ez 2019 óta – statisztikailag – lecsökkent, a KIR-STAT szerint 2021-2022-es tanévben 6 halmozottan hátrányos tanulót tartanak nyilván. Az iskolába 10 sajátos nevelési igényű diák jár.

Az iskola épületének energiahatékonysági felújítására az önkormányzat KEHOP pályázaton keresztül nyert el támogatást (nyílászárók cseréje, homlokzat, tető szigetelése és fotovoltaikus napelemrendszer felszerelése). Az iskolában több újszerű, a digitális ismereteket bővítő program valósult meg (Digitális témahét – STEM projekt kódolása; Makerspace projekt megvalósítása projekthét keretében).

Az intézményi gyermekétkeztetést, valamint a kötelező szünidei gyermekétkeztetést az önkormányzat központi konyhája biztosítja az óvodás és iskolás gyermekek számára.

Művészeti oktatás

Az oktatási palettát színesíti a Kodály Zoltán Zeneiskola, amely szintén a Váci Tankerületi Központ fenntartásában működik, több telephellyel a járásban (Kemence, Vámosmikola, Letkés, Szokolya, Bernecebaráti, Verőce). Feladatellátási körzete az egész járásra kiterjed.

Az intézménynek helyet adó épület felújításra szorul az energiahatékony működést támogató beruházási elemek integrálásával. Az épület tulajdonosa az önkormányzat.

Gimnázium, technikum és szakképző iskola

A gimnáziumi oktatás már 1963-ban elkezdődött, majd 1981-ben megszűnt, de 1993-ban újra indult egyházi keretek között: a Szent László Gimnázium, Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium fenntartója a Missziós Társaság lazarista rend Végleges elhelyezést 1998-ban nyertek, amikor is a fenntartó megvásárolta az általános iskola régi épületét. A gimnázium országos beiskolázású. A gimnázium mellett évekig működött kollégium, de az ott lakó tanulók alacsony száma miatt néhány éve megszüntették a kollégiumi ellátást. A tanulói létszám jelenleg 145 fős. A gimnázium modern számítógépparkkal rendelkezik. Az iskola specialitása az idegen nyelvek oktatása, német és angol öt évfolyamos oktatás keretében, illetve az oktatási szakasszisztens képzés technikai képzés keretében (szintén öt évfolyam). Az iskolában lehetőség van a sajátos nevelési igényű diákok integrált oktatására.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	105	80	80	79	89	93
Más településről bejáró gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	n.a.	50	63	46	72	79
Gimnáziumi főállású pedagógusok száma (fő)	n.a.	15	15	16	16	14
Gimnáziumi tanulók száma a felnőttoktatásban (fő)	n.a.	84	44	25	24	25

8. táblázat: Gimnáziumi oktatás fontosabb adatai, Szob

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

Az intézmény fontos szerepet tölt be a járásban a felnőttoktatás területén. Az esti gimnázium mellett az Interreg RE-START projekt keretében szociális segítő képzés valósul meg. A két hónapos képzés ingyenes és a jelentkezők számára lehetőséget biztosít a térség bővülő szociális intézményrendszerében való elhelyezkedéshez.

Kollégiumi férőhelyek rendelkezésre állnak, azonban a jelentkezők alacsony száma miatt csak megfelelő számú igény esetén működik.

3.6.2. Egészségügyi ellátás

Szob Város Szakorvosi Rendelőintézete önállóan gazdálkodó önkormányzati intézmény, 13 település (a járásból nem ide tartozó települések: Nagymaros, Kismaros, Szokolya, Verőce), közel 13 ezer lakosának a járó beteg szakellátása a feladata. Az egészségügyi feladatokat 18 orvos, 10 szakdolgozó és 4 technikai dolgozó látja el. Az intézményben elérhető szakrendelések: traumatológia, sebészet, nőgyógyászat, urológia, ideggyógyászat, ultrahang, szemészet, röntgen, laboratórium, csecsemő- és gyermekgyógyászat, belgyógyászat, fül-orr-gégészet, pszichiátria, reumatológia, fizioterápia. Az épület ad helyet a fogászati ellátásnak is (1 fogorvos), mely a hét minden napján biztosított.

Utolsó nagyobb léptékű felújítás közel tíz éve történt, a járás lakosainak jobb ellátása érdekében a jövőben fontos feladat az épület fejlesztése, korszerűsítése, illetve a rendelő felszereltségének javítása. A felújítási igény mellett meg kell említeni, hogy az intézmény működésének finanszírozása csak a város és a kistérség jelentős szerepvállalása mellett fenntartható.

A központi ügyelet szintén kistérségi fenntartású és szobi központtal működik, az ellátás a szobi szakorvosi rendelőintézetben található.

A járóbeteg alapellátást (felnőtt- és gyermek ellátást) összesen 2 háziorvosi praxis (2 orvos) biztosítja a településen. Az egy háziorvosra jutó lakosok száma –a népességszám változását lekövetve –, valamint a háziorvosi rendelésen való megjelenések száma egyaránt csökkent az elmúlt időszakban. A háziorvosi ellátásnak helyt adó épület kormányzati támogatással újult meg (homlokzat hőszigetelése, nyílászárók cseréje, födém hőszigetelése, gépészeti korszerűsítés, külső- és belső akadálymentesítés, külső tereprendezés, illetve a háziorvosok munkáját segítő korszerű orvosi eszközök beszerzése).

A térségben tapasztalható orvoshiány kezelésének érdekében indult el egy praxis-közösség létrehozásáról történő gondolkodás (a nagybörzsönyi, a kóspallagi és az ipolydamásdi, valamint a két szobi háziorvosi és egy fogorvosi praxis integrálásával), amely az adminisztráció és a szűrések hatékonyabb megszervezése mellett közös fejlesztéseket is meg tudna valósítani pályázati úton.

A Mentőállomás Kincstári tulajdonban van, az üzemeltetője az Országos Mentőszolgálat. Feladatuk az egyszerű betegszállítások, a mentőápolói szakkíséretet igénylő betegszállítások, valamint az orvosi beavatkozást nem igénylő esetszolgálatok ellátása. A Mentőállomás alapvetően hat (Szob, Ipolydamásd, Kóspallag, Letkés, Márianosztra, Zebegény) települést lát el 2 mentőkocsival, de a vámosmikolai két kihelyezett mentőautó elfoglaltsága esetén az ellátási területe további hét településsel egészül ki.

A háziorvosi és fogorvosi praxisokon kívül védőnői szolgálat is működik a városban (1 védőnő), gyermekorvosi rendelő továbbra sincs a településen, a szakrendelőben azonban heti egy alkalommal elérhető a gyermekgyógyászat. Az óvodás és általános iskolás gyermekek iskolaügyi-ellátását a háziorvos és a védőnő, valamint a fogorvos és asszisztense biztosítja.

A településen kórház nem működik, a lakosokat a váci Jávorszky Ödön kórház látja el.

A Szobon működő gyógyszertár a térségben élők kiszolgálását is biztosítja.

Uniós források bevonásával jött létre a Szobi Egészségfejlesztési Iroda (EFI) 2018-ban. A szobi járás településeinek problémái (mozgásszegény életmód, dohányzás, depresszió, a segítő munkát végzők kiégése, alkohol- és drog-fogyasztás) reagálva az EFI elsődleges feladata a prevenció. Szemléletformáló programok mellett legfontosabb terület a különböző szűrések lefolytatása a járásban, ingyenes egészség- és sportnapok szervezése, betegklubok létrehozása, tanácsadások elérhetővé tétele. Az EFI irodája a Polgármesteri Hivatalban kapott helyet, 8 fő látja el a feladatokat rész munkaidőben. A fenntartási időszak után (2024) is fontos az EFI keretében megindult egészségmegőrző feladatok folytatódjanak.

Az Interreg RE-START projekten – ahol Szob Város Önkormányzata partner – belül került sor egy szűrőbusz beszerzésére, mely a projektben résztvevő határmenti térség lakóinak biztosít ingyenes szűrési lehetőségeket a következő területeken: ultrahang (hasi, nőgyógyászati), EKG vizsgálat, hallásvizsgálatok, véráramlás-mérés, vércukorszint mérés, prevenció tanácsok. Többnyire a szűrőbusz a helyi közösségi rendezvények eseményein jelenik meg (városnap, falunap, sportnap), igénylése a szobi EFI-n keresztül lehetséges.

A prevenció terén – az EFI létrehozása és a RE-START projekt mellett – további projektek is megvalósultak. A „Három Generációval az Egészségért” program az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával valósult meg és 6 településen (Szob, Ipolydamásd, Kóspallag, Nagybörzsöny, Ipolytölgyes és Kemence) biztosította több szűrővizsgálat megvalósítását (Szob város Önkormányzata a pályázó szerepet vállalta fel).

3.6.3. Szociális ellátás

Az önkormányzat fontosnak tartja a szociális alap- és szak-ellátások biztosítását. Olyan szociális rendszert kíván működtetni, amely a támogatásra szorulóknak esetében – ha még minimális szinten is – biztonságot nyújt. Ellátott feladatok:

- évente legalább egy alkalommal- illetve jogszabályi változások esetén szükség szerint - felülvizsgálja a helyi szociális rendszerét szabályozó rendelkezéseit
- Szociális és Egészségügyi Bizottság kéthetente ülészik és elosztja a települési ámogatásokat
- szociális ellátások és szolgáltatások biztosítása
 - házi segítségnyújtás,
 - szociális étkezés,
 - időskorúak nappali ellátása

A házi segítségnyújtást igénybe vevők száma 2014 óta csökkenő tendenciát mutatott, és ugyanez igaz a szociális étkeztetésben részesülők számának változására is. A 2020-as adatokban az igények újbóli növekedése látszik, ami részben a pandémiával is összefüggésbe hozható.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)	30	28	27	23	17	28	38

Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)	34	29	25	24	17	19	21
---	----	----	----	----	----	----	----

9. táblázat: Házi segítségnyújtás és szociális étkeztetés adatai, Szob
Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A településen az utóbbi 6 évben 70-80 fő között volt a megváltozott munkaképességű szociális ellátásban részesülők száma.

Az önkormányzaton kívül egyházi keretek között működő szervezet is segíti a fogyatékkal élők mindennapjait életvitelét, a Nagymaroson működő Szent Lőrinc Szociális Szolgáltató ellátási területe Szobra is kiterjed.

A Szobi Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulás 13 települése egy intézményben („Gondoskodás Összefogással” szociális Alapszolgáltatási és Szakosított ellátásokat Biztosító Központ gondoskodik jelenleg az idősek bentlakásos ellátásáról. A szobi tagintézményben 18 férőhely található, a gondozottak száma ezzel közel megegyező volt az elmúlt években, 15-18 fő között alakult. Az ellátásnak helyt adó épület energiahatékonyságot javító felújítása KEHOP támogatással valósult meg.

A szolgáltatás bővítése érdekében indult el a RE-START, szlovák-magyar Interregből finanszírozott projekt keretében a kapacitások bővítése egy új telephelyen. Az önkormányzat még 2016-ban vásárolta meg az ehhez szükséges, üresen álló épületet. A felújítást és átalakítást követően létrejövő intézmény 32 idősnek biztosít megfelelő elhelyezést és gondozást. A mintegy 500 négyzetméteres épületben 1 darab négyágyas szoba, 6 darab három ágyas szoba és 5 darab két ágyas szoba kerül kialakításra. A fejlesztés minimum 8 új munkahelyet létesít a térségben, átadására 2022-ben kerül sor.

Az időskorúak nappali ellátása 1 fő munkavállalóval történik, az engedélyezett férőhelyek száma 16.

Az időskorúak életminőségének javítását az önkormányzat sokoldalúan igyekszik támogatni. A Szobi József Attila Művelődési Ház és Szabadidő Központban tartja nagyobb rendezvényeit a Szobi Nyugdíjasok Klubja, a. civil szervezet aktív szerepet vállal a programok megszervezésében (Szilveszteri bál, Farsangi bál, teadélután, Idősek napja). 2019-től a Nyugdíjasok Klubja állandó klubhelyiséggel rendelkezik az energetikai korszerűsítésen átesett Meseházban. A művelődési ház szervezésében, a Magyar Falu program támogatásával valósul meg az ún. „XYZ Generációk 4 próbája” program, ahol egy család három generációja ad ki egy csapatot és ezek a csapatok különböző próbatételek során mérik össze magukat. Az idősek egészségmegőrzése érdekében sportolási programok kerülnek rendszeresen meghirdetésre, a szellemi frissességet és az élethosszig tartó tanulást a „senior akadémia” keretében meghirdetett ismeretterjesztő programokkal kívánja az önkormányzat támogatni.

A gyermekjóléti alapellátást a Szob Járás Család- és Gyermekjóléti Központ biztosítja a Szobi Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulás 13 településén, Szob a gesztortelepülés. Az intézményi adatok alapján az alapellátásban ellátott gyermekek száma Szobon 2015 óta csökkenő tendenciát mutat, nagyságrendileg 19-25 fő között mozog, az eseti ellátás minden évben 10 gondozott gyermeknél kevesebb volt. A településen a gyermekvédelmi szakfeladatot egy fő családsegítő és egy óvodai és iskolai szociális segítő látja el félállásban. A Központ szolgáltatásainak igénybe vételére leginkább szülői elhanyagolás, családi kapcsolati konfliktusok és gyermeknevelési nehézségek miatt szükséges.

A gyermekvédelem területén Szobon a jelzőrendszer tagjai: iskola, óvoda, védőnő, háziorvos, rendőrség, Szob Járás Család- és Gyermekjóléti Központ, önkormányzat. A partnerek együttműködésének is köszönhetően viszonylag alacsony a védelembe és nevelésbe vett kiskorú gyermekek száma (2015 óta 3-5 gyermek évente).

Krizishelyzet esetén a Szob Járás Család- és Gyermejkölési Központ munkatársai munkaidőn kívül is biztosítanak telefonos elérhetőséget a készenléti ügyelet keretében és a probléma felmerülését követő lehető leggyorsabban megteszik a szükséges intézkedéseket.

A Járás Család- és Gyermejkölési Központ központi telephelyének épülete Szobon önkormányzati tulajdonban van és 2007-2013- közötti időszakban, uniós forrásból történt meg az épület szükséges átalakítása a funkcióváltáshoz. Tekintettel a szervezet kiterjedt térségi feladatkörére mindenképp szükség van az épület korszerűsítésére.

3.6.4. Kultúra

Szob a közösségi események megtartásához rendelkezik megfelelő színvonalú és kialakítású szabadtéri helyszínekkel:

- szabadtéri színpad a Duna-parton
- Zenepavilon
- A Szent László-templom előtti főtér

Az önkormányzat a közművelődés és a települési kulturális közéletének szolgálata céljával két intézményt hozott létre, az Érdy János Könyvtár és Információs Központot és a József Attila Művelődési Ház és Szabadidő Központ intézményét. Mindkét intézmény térségi szinten is fontos közösség-szervező erővel bír. A művelődési ház felújításának nagy része megvalósult az elmúlt években, ennek kisképtékű folytatását szeretné az üzemeltetés optimalizálása és a felszereltség javítása érdekében az önkormányzat folytatni. A könyvtár épületében szintén kisléptékű épületszintű felújításra, illetve – a művelődési házhoz és az önkormányzati intézményekhez általában hasonlóan – a digitális eszközök folyamatos cseréjére van szükség.

Mindkét intézmény kulcsfontosságú szerepet tölt be a helyi közösségi élet szervezésében, amit az állami feladatfinanszírozás kerete nem tenne lehetővé ezen a magas színvonalon, így az önkormányzat minden évben a költségvetésének megtervezésekor igyekszik kiegészíteni a működést biztosító finanszírozási háttérrel.

Szobon több öntevékeny művészeti csoport is tevékenykedik, elmondható, hogy népességszámát az országos átlagnál lényegesen meghaladó arányban van jelen az alkotóművészet és az öntevékeny művészeti közélet.

Az önkormányzat által fenntartott, fontos kulturális intézmény a Börzsöny Közérdekű Muzeális Gyűjtemény, amely a mai Szobi járás területéről származó néprajzi, régészeti anyagokat gyűjti és állítja ki, továbbá a Börzsönyhöz kapcsolódó természettudományos kiállítással is rendelkezik. A múzeum épülete jelentős korszerűsítésre szorul, jelentős a gyűjtött, de a helyszíne miatt ki nem állítható értékes anyag, ami mindenképp az intézmény bővítését indokolja. A múzeumban az időszakos kiállításoknak helyt adó terem és a – részben kiállítások megnyitásához kapcsolódó – rendezvények a város kulturális életének fontos eseményei.

3.6.5. Sport

A sportolás fontos szerepet játszik a településen lakók életében, különösen népszerű a labdarúgás, a kajak-kenu, a kézilabda, a futás, az úszás és a túrázás. A város 2017-2020 időszakra sportkonceptiót fogadott el

A kiszolgáló infrastruktúra az elmúlt évtizedben folyamatosan bővült, fejlődött a városban: 2008-ban adták át a Duna-Ipoly Tanuszodát, amely a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztési Program finanszírozásával valósult meg. A létesítmény ad helyet a kötelező testnevelés órák keretében történő úszásoktatásnak, de 16 óra után lehetőség

van a szabadidő- és versenysport célú használatra is. Pályázati forrásból készült el 2020-ban a Wichmann Tamás vízi sporttelep (csónakház) a Duna parton található Szabadidő- és Sportközponton belül, kiszolgálva a helyi kajak-kenu sportéletet. Az önkormányzat a létesítmény üzemeltetésére a Duna-Ipoly Sportegyesülettel (a Magyar Kajak-Keni Szövetség tagszervezetével) kötött szerződést.

Új játszótér épült a tanuszoda előtt a Széchenyi sétányon, illetve megkezdődött a város egyéb játszótereinek felújítása is az elmúlt években, ez az FVS időtávját is érinti.

Kültéri sportpark létesült a Szabadidő Központ területén a Nemzeti Szabadidős – Egészség Sportpark Program keretében.

2019-ben a Magyar Kézilabda Szövetség által meghirdetett pályázaton kapott támogatásból és a Váci Tankerületi Központ önrész-finanszírozásával újult meg az általános iskola két tornaterme. Az iskola műfüves labdarúgó pályával is rendelkezik. Az intézmény infrastruktúráját (műfüves pálya, tornaterem)

a Szobi Sport Club labdarúgó szakosztálya is igénybe veszi, mely fontos szerepet tölt be nem csak a helyi gyermekek, de a térségben élő fiatalok életében is.

Városi labdarúgó pálya és a körülötte lévő futópálya felújítása szintén időszerű (fű cseréje, futópálya burkolatának cseréje, világítás, 200 férőhelyes lelátó kialakítása, parkoló építése, eszközbeszerzés), itt is szükség van rendezett parkolóhelyek kialakítására. A sportöltözők felújítása folyamatban van. A labdarúgás nagyon népszerű a fiatalok körében térségi szinten, itt elsősorban a hozzáférés jelent gondot a sokszor hátrányos helyzetben élő, más településen élő családok számára, ezért a jövőben az egyik fontos fejlesztési irányt a gyermekek biztonságos szállításának megszervezése jelentheti.

A Szobi SC-n belül működő további szakosztályok: sakk, tenisz, küzdősport, kerékpáros. A vízi sportok a Duna-Ipoly Sportegyesület keretein belül működnek. Az egyesület oktatást és vízi túrák szervezését is vállalja, 20 személyes sárkányhajóból, túra kajak-kenu hajókból, kerékpárokból álló eszközparkkal rendelkezik.

A tanuszoda építésével a helyi teniszpálya megszűnt, jelenleg a szakosztály a zebegényi létesítményt tudja csak használni, itt is célként fogalmazódott meg a helyi infrastruktúra új helyszínen történő kialakítása (a városi labdarúgó és atlétikai sportpálya felújításához kapcsolódóan).

A Duna-parton lévő sportközpont területén található egy 1989-ben megkezdett, de azóta sem befejezett használaton kívüli sportcsarnok, aminek hasznosítására még nem született megoldás.

A város nem rendelkezik stranddal sem az Ipoly, sem a Duna mellett. Az Ipoly esetében a vízbázisvédelem nem teszi ezt lehetővé, a Duna mellett azonban korábban volt strandja Szobnak (1980-as években zárt be), itt a feltételek most is adottak a kialakításhoz.

3.6.6. Helyi esélyegyenlőségi program

Szob Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban (2020-2025) rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Az esélyegyenlőségi program a következő célcsoportok esetében fogalmaz meg intézkedéseket: mélyszegénységben élők:

- Munkavállalás segítése
- A városba költözés ösztönzése

- Gyermekszületést ösztönző támogatások népszerűsítése
- Lakhatási helyzet javítása
- Egészségmegőrzés, prevenció kiszélesítése

gyermekek

- Gyermekszámának növelése a bevándorlás ösztönzésével
- Gyermekétkeztetés biztosítása az igényekhez igazodva

Nők:

- Óvoda rugalmas nyitvatartási idejének támogatása
- Atipikus munkavégzés népszerűsítése

Idősek:

- Az idősek foglalkoztatási esélyeinek növelés
- Idősotthoni férőhelyek bővítése

Fogyatékkal élők

- Autóbusz közlekedésben az akadálymentesítés biztosítása
- Információs és kommunikációs akadálymentesítés

Fontos kiemelni, hogy az önkormányzati tulajdonban lévő középületek fizikai akadálymentesítése teljeskörű, valamennyi intézmény megközelíthető kerekesszéssel és babakocsival. Az út és járdafelújítások során az önkormányzat törekszik az akadálymentesítésre. Legnagyobb probléma, hogy a helyközi autóbusz közlekedésben mind a fizikai, mind az infokommunikációs akadálymentesítés hiányzik, az önkormányzat azonban ebben nem rendelkezik hatáskörrel.

Az infokommunikációs akadálymentesítés egyelőre nem megoldott Szobon.

3.7. A település gazdasága

A települések fejlődését nagyban meghatározza a város és tágabb környezetének gazdasági teljesítőképessége. E tekintetben Szob helyzete sajátos, ugyanis Kelet-Közép-Európa egyik legfejlettebb régiójának közelében fekszik, ugyanakkor a Közép-Magyarországi régió periferiáján helyezkedik el –gazdasági mutatói alapján mind a város, mind pedig a járás kifejezetten kedvezőtlen helyzetűnek mondható.

3.7.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A Duna parti település gazdaságát hagyományosan két tényező határozta meg: a Duna, amely a vízi közlekedésben teremtett lehetőséget, illetve a Börzsöny, amely bányászható követ, illetve építési fát biztosított az itt élők számára. A XIX. század közepén ehhez még a vasúti közlekedés létrejötte is hozzájárult hiszen a Duna bal partján kiépített vasútvonal Vác–Szob–Párkány–Pozsony útvonalon összeköttetést teremtett a monarchia két meghatározó városa, Budapest és Bécs között. Kiváló közlekedési kapcsolatai ellenére sem volt képes ugyanakkor Szob dinamikus népességnövekedésre – nem jöttek létre ugyanis olyan vonzó munkahelyek a településen, amely jelentősebb lakosságot vonzott volna Szobra. Az 1870-ben regisztrált 1456 fős lakosság 1910-re alig 1969 főre emelkedett, miközben ez volt az ország népességnövekedésének a meghatározó időszaka. A visszafogott fejlődés hátterében ugyanakkor fontos szerepet játszott, hogy ebben a fontos városfejlődési korszakban Szob még nem bírt térségi, közigazgatási funkciókkal – csupán 2000-ben szerzett városi címet.

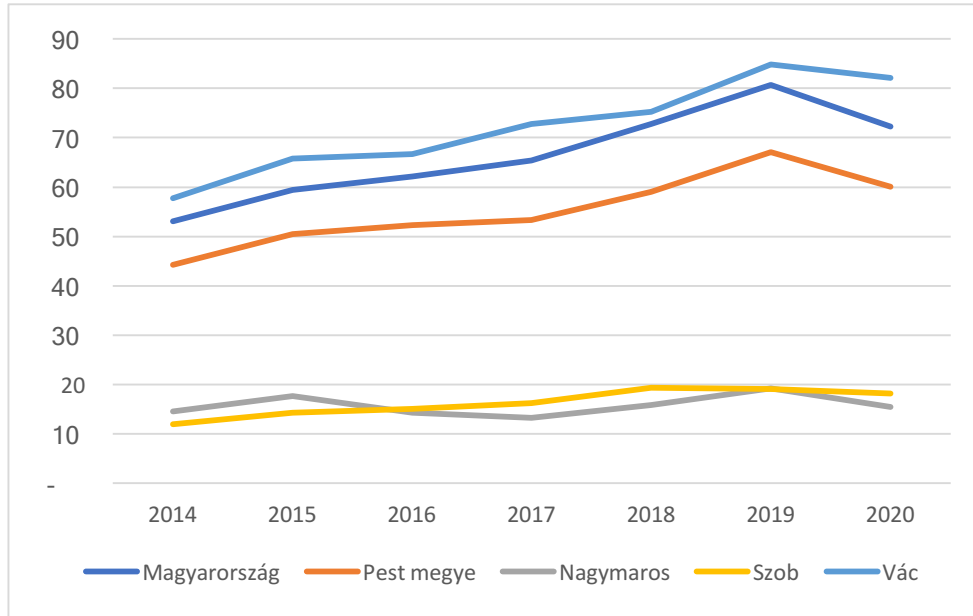
Megnevezés	Külföldi tőke aránya (%), 2019	Értékesítés nettó árbevétele átlagosan (ezer Ft/ vállalkozás), 2019	Befektetett eszközök átlag értéke (ezer Ft), 2019	Ezer lakosra jutó társasági adózó, 2019	Export értékesítés a nettó árbevétel arányában (%), 2019	Jegyzett tőke átlaga (ezer Ft), 2019
Szob	0,2%	67 104	42 344	15,6	6,1%	16 327
Nagymaros	3,7%	73 484	30 623	34,5	28,3%	3 159
Vác	78,6%	285 072	173 068	38,1	42,0%	28 139
Pest megye	74,7%	151 978	115 282	40,6	22,6%	25 810

10. táblázat: Székhellyel bíró vállalkozások néhány fontosabb adata

Forrás: TEIR, NAV, Társasági adóbevallás, települési adatok, 2019

A városban működő vállalkozások külföldi tőke aránya a megyei járásközpontok átlagához és az országos átlaghoz viszonyítva is igen alacsonynak mondható. A helyi vállalkozások befektetett eszköz értéke az értékesítés árbevétele és az export árbevétel mutatója is jelentősen elmarad a környező városok és a megyei átlagtól. A fentiek alapján megállapítható, hogy a szobi vállalkozások gazdasági ereje a megyei átlagától elmarad. A csekély külföldi tőke arány és a rendkívül alacsony export árbevétel arra utal, hogy a helyi vállalkozások jelentős része helyi és térségi igény kielégítésére szakosodott vállalkozó. Aligha meglepő, hogy ezek után befektetett eszközállományuk is rendkívül alacsonynak minősíthető.

18.ábra: Az egy főre jutó helyi iparüzési adó a vizsgált területi egységekben (Ft)
Forrás: TEIR és KSH Statinfo

A helyi gazdaság fejlődési potenciájára utal a helyi iparüzési adóbevételek alakulása is. Az iparüzési adóbevétel tekintetében Szob átlagos bevétele a megyei átlag harmadát teszi ki. Az adóbevétel növekedése a vizsgált 2014 és 2020 időszakban egyenletes volt.

Megnevezés	Összes foglalkoztatott száma	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül (%)	Más településekre elingázók a foglalkoztatottak arányában (%)	Foglalkoztatási kapacitás, %
Szob	1 121	56,4	60,6	59,8
Nagymaros	1 794	58,9	69,1	53,2
Vác	14 407	61,3	37,5	50,8
Pest megye	344 815	61,0	53,6	69,5
Magyarország	3 705 491	57,9	34,5	95,4

11. táblázat: Foglalkoztatási mutatók alakulása 2011
Forrás: KSH Népszámlálás, 2011

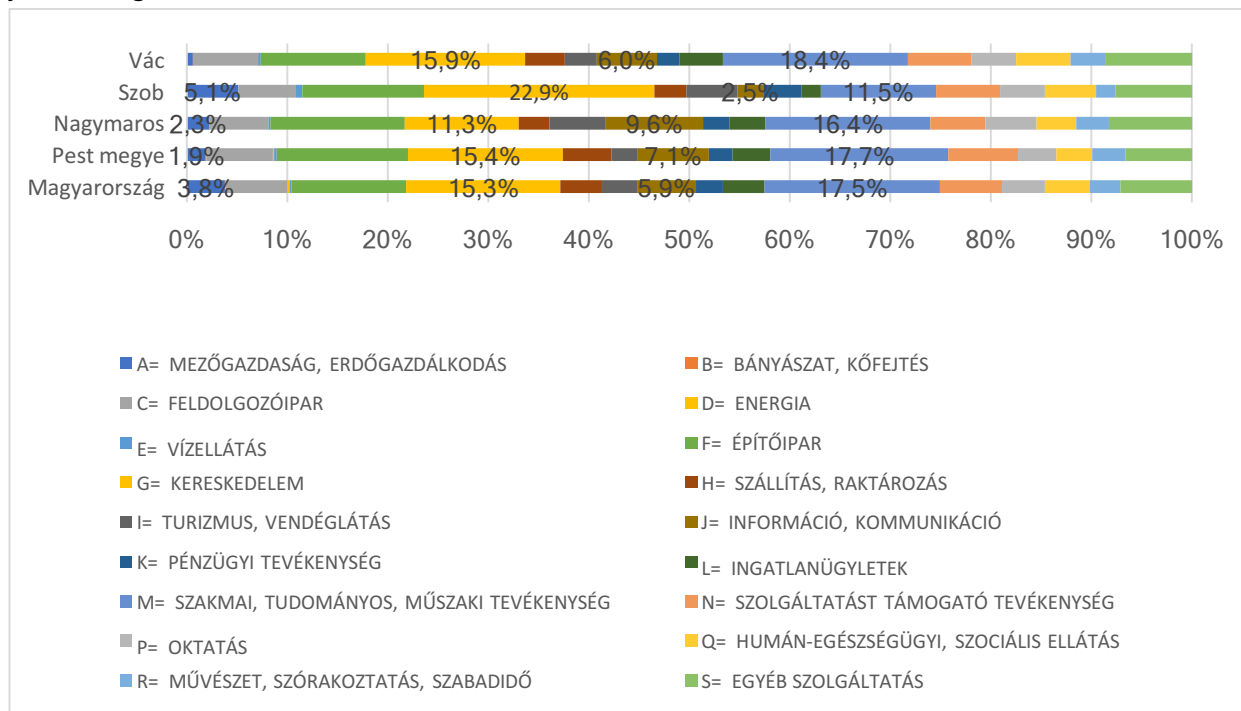
Szob foglalkoztatási viszonyait és térségi szerepét jól illusztrálja a települési ingázási és foglalkoztatási mutatók (lásd társadalmi fejezet). A foglalkoztatási kapacitás elmúlt évtizedbeli erodálódása a meghatározó helyi nagyvállalat (szörpüzem) felszámolásához köthető – az alapvető probléma, hogy a helyét nem vette át sem egy másik nagyvállalat, sem pedig több kis és középvállalat. Jelentős foglalkoztatónak számítanak – az önkormányzat és a kistérségi társulás mellett – a közösségi közlekedési szolgáltatásokat nyújtó állami vállalatok.

3.7.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A település mérete, illetve a meghatározó nagyvállalat hiánya alapvetően meghatározza a helyben lévő vállalkozások ágazati struktúráját, amelyben a mezőgazdaság, erdőgazdálkodásban (5,1%, míg a Pest megyei átlag 1,9%), a kereskedelemben (22,9%, míg a Pest megyei átlag 15,4%), turizmusban (5,1%,

míg a Pest megyei átlag 2,6%) tevékenykedő vállalkozások jelennek meg a megyei átlagnál nagyobb mértékben. Ugyanakkor a magas hozzáadott értéket előállító szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (11,5%, míg a Pest megyei átlag 17,7%) vagy az információ és kommunikációs szektorok (2,5%, míg a Pest megyei átlag 7,1%) sokkal kisebb arányban vannak jelen Szob gazdaságában, mint a megyében vagy a szomszédos városok esetében.

Hozzá kell tenni ugyanakkor, hogy a székhely szerinti adatok részben félrevezetőek, a Szobon működő gazdasági egységek egy részének a székhelye más településen található, így arra vonatkozó adat nem jelenik meg.

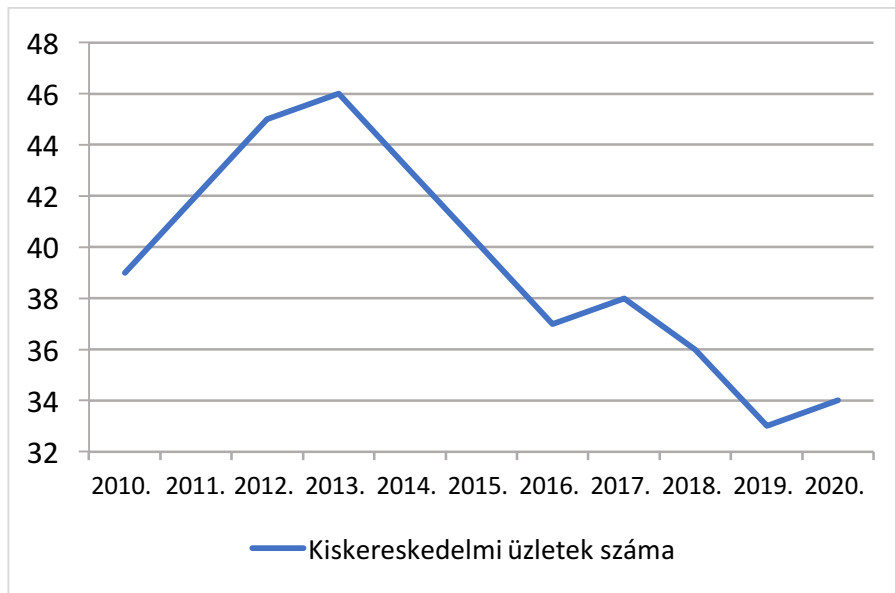
19. ábra: Regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ág szerinti megoszlása (%), 2020-ban
Forrás: KSH Statinfo

Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő földterület – a 2010-es adatok szerint – 81%-a gyümölcsös, mely a helyi gazdálkodás erős szakosodását mutatja. Ugyanakkor a gyümölcs feldolgozáshoz és a magasabb hozzáadott érték előállításához szükséges infrastruktúra (hűtőház, konzervgyár) hiányzik a városban. A településen és a térségben egyre ismertebbek a helyi élelmiszert előállító vállalkozók, őstermelők, piaci bővülésüket a fogyasztói oldalon tapasztalható kereslet (tudatos élelmiszerfogyasztás) növekedése, az értékesítés új üzleti modelljei (online és offline fogyasztói közösségek) és a rövid ellátási láncokba szervezés segítheti.

Szob és Márianosztra között elhelyezkedő Csák-hegy oldalában a kőbánya még ma is működik, az ehhez kapcsolódó zúda és kőosztályozó Szobon található.

A város gazdasági életében jelentős szerepet játszó kiskereskedelem és a hozzá kapcsolódó ingatlanok száma hullámzó képet mutatott a vizsgált időszakban. 2013 óta a településen működő kiskereskedelmi egységek száma csökkenő tendenciát mutat, amely 2016-ban ismételten nőni kezdett, azonban 2017 óta megint csökkenő tendenciát mutat. 2010 és 2020 között az üzletek száma 10%-os csökkenést mutat. Ugyanakkor néhány üzlettípus esetében növekedés figyelhető meg a vizsgált időszakban. Ilyen

üzletek a gépjármű szaküzlet és a gépjárműalkatrész szaküzlet. A virágüzlet, kedvtelésből tartott állatok kereskedése és állateledelbolt, valamint a festék, vasáru, barkács- és építési anyagok üzlete 2015 és 2020 közötti száma nem változott.

20. ábra: Kiskereskedelmi üzletek száma

Forrás: KSH Statinfo

Turizmus

A turizmus és vendéglátás helyszínei a városban elsősorban a Duna part, az Ipoly völgy (Damásdi-patak völgy) illetve a Börzsöny természeti környezetéhez kapcsolódnak. A város elhelyezkedése és közlekedési adottságai alapján a Dunakanyar bal partjának aktív turisztikai kiinduló és végpontja, de ez a potenciálja ma még nem teljesen kiaknázott. A vasúti közlekedés a fővárosi agglomerációból biztosítja a megközelítést, az utóbbi években forgalomba állított gördülőállománynak köszönhetően nagyon jó utasélményt nyújt, szűk keresztmetszetet jelent azonban, hogy a kerékpárszállítási kapacitások nem tudják a növekvő igényeket kielégíteni. A kerékpározás erős felfutása a jövőben – az új Ipoly had átadásával – tovább fog erősödni, gyakorlatilag az Eurovelo 6 teljes haton átnyúló kiépítettsége megvalósul ezzel. A közelmúltban készült el a települést Ipolydamásddal összekötő kerékpárút- szakasz (A Szabadság utcától a készülő ipolydamásdi hídig, 3,5 km-en). A folytonosság és biztonságos kerékpározás feltételeinek biztosítása érdekében indokolt a rév és kisvasút közötti kerékpárút szakasz kiépítése (1,5 km), illetve a nagy forgalom miatt jelentős amortizációt szenvedett rév-Zebegény szakasz (3,2 km) felújítása.

A Duna jobb partjával a kapcsolatot a rév biztosítja az év nagy részében (téli időszakban nem üzemel). A közelmúltban készült el a Mahart PassNave új személyhajó kikötője, 2020-ban a dunakanyari körjárat már megállt Szobon.

A város személygépkocsival is elérhető, s bár az utóbbi két évben nagyobb forgalom érzékelhető, egyelőre a Dunakanyar más településein (Nagymaros, Verőce, Zebegény) tapasztalható erős hétvégi túlterhelés elkerüli a város. Ez részben azért is van így, mert Szobnak nem sikerült felzárkózni az előbb említett településekhez ismertsége, kínálata kijánlása vonatkozásában, sokan foglalják össze a jelenlegi helyzetet akként, hogy a Dunakanyar Zebegénynél gyakorlatilag véget ér.

A kínálati elemek között megemlítendő a Börzsöny Közérdekű Muzeális Gyűjtemény (éves látogatószám 700-1500 fő között), a dunakanyari kivételes panorámával rendelkező Kálvária a kápolnával, illetve a Börzsöny kisvasút. Mindhárom attrakció jelentős felújításra, a múzeum e mellett bővítésre is szorul. A kisvasút gördülőállományának felújítása a közelmúltban befejeződött, és a pályatest megújítása folyamatban van. További cél, hogy a kisvasút továbbvezetésre kerüljön a Duna-partra, illetve a kapcsolódó vasúti alulhasznosított területeken a vasúti tematikához kapcsolódó funkcióváltás történjen, új élményelemeket adva a településnek és a térségnek. Magánkezdeményezés keretében indult el az egykori vasúti víztorony átalakítása, új szálláshely és kulturális funkciók kialakítását célozva. A város Duna-parti sétánya gyakorlatilag a kerékpáros turisták fontos kiindulópontja, megállóhelye és itt rendezik a nagyobb települési, turisztikai szempontból is erősödő rendezvényeket is (pl. Ipoly Feszt). A sétány vonzerejének fenntartása miatt indokolt a ligetes partszakasz felújítása, több utcabútor elhelyezése, illetve a végponthoz – s egyben rév átkelőponthoz – kapcsolódó rendezett parkoló kialakítása. A vízi turizmus és vízi sportok kiszolgálását a közelmúltban felújított Duna-parti csónakház (Wichmann Tamás Vízisporttelep) jól szolgálja, a hajók vízrebocsátásának infrastrukturális feltétele azonban nem kellően kiépített. Engedéllyel rendelkező dunai strandja továbbra sincs a városnak, az Ipoly torkolati részén – amihez a természeti adottságok jó alapot kínálnának – vízügyi korlátozás miatt nincs lehetőség strand kialakítására. Mindkét folyón (Ipoly, Duna) egyre élénkebb a vízi turizmus és a horgászat, mely az érdekeltek együttműködését is igényli. Kiaknázatlan lehetőség egyelőre a szintén Duna-parton álló, egyházi tulajdonban lévő Luczenbacher kastély (turisztikai, kulturális és rendezvényközpont funkció), illetve a jelenleg önkormányzati lakásoknak helyt adó egykori folyamórség épülete.

Az aktív turizmus kapcsán meg kell még említeni, hogy a térségben kiépítendő lovastúra hálózathoz is kapcsolódik Szob (Malomudvar).

Szob város turisztikai imázs-formálásában fontos szerep jut a nagyobb rendezvényeknek (IpolyFeszt, BörzsönyRing, Panorámafutás) és az alulról jövő civil kezdeményezéseknek (pl. a 1707 kajak-kenu találkozó, mutánsbicikli találkozó). Szükség van az olyan magán fejlesztésekre (pl. a volt vasúti víztorony átalakításával létrejövő „Toronyszoba”, vagy a Malompark komplex turisztikai és ökológiai gazdaságot, élelmiszer-előállítást integráló tevékenysége), amik hozzájárulnak a Szob egyedi kínálati elemeinek bővítéséhez.

A szálláshely típusok közül a táborok, faházak szállások, falusi szálláshely és panzió ugyanúgy megtalálhatók. Kereskedelmi szálláshely a településen nem található, tehát abszolút hiányoznak a magasabb minőségi kategóriába sorolt szálláshelyek. A Börzsönnyt és különösen Márianosztrát érintő zarándokutak résztvevői számára a szálláshely-biztosításban is szereppel bír Szob (az ismert szálláshelyek mellett a plébánián, illetve. A középiskolai kollégiumban is van erre lehetőség).

Az üzleti célú egyéb szálláshelyekre vonatkozó adatok alapján Szobon a férőhelyek kismértékű bővülése volt tapasztalható 2015 után, a pandémia előtti, 2019. évi statisztikai adatok előtt összesen 58 férőhellyel. A többnapos turisztikai forgalom alacsony szintjét jól jelzi, hogy mindössze 559 vendéget regisztráltak 2019-ben, a vendégéjszakák száma ezt alig haladta meg (586 vendégéjszaka), így többnyire csak a rövid utazások célpontja maradt a város annak ellenére, hogy helyben és a térségben is számos, jól elérhető látnivaló és élményszerzési lehetőség található.

A település része a

- Börzsöny-Dunakanyar aktív turisztikai térségnek, a területre az Aktív és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ stratégiakészítése folyamatban van.
- Budapest környéke turisztikai térségnek, melyet a 429/2020. (IX. 14.) Korm. Rendelet határoz meg (a turisztikai marketing szempontjából jól beazonosítható 11 turisztikai térség lehatárolása)
- Dunakanyar kiemelt turisztikai fejlesztési térségnek, mely a 1550/2017. (VIII. 18.) Korm. Határozat szerint került lehatárolásra.

3.7.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Szobon a regisztrált társas vállalkozások szinte teljes egésze 1-49 fős vállalkozásokból áll. A 2019-es adatok szerint 1 darab 50-249 fő közötti létszámmal működő vállalkozás szerepelt a statisztikákban, illetve egyetlen egy olyan 250 főnél többet foglalkoztató nagyvállalat sem működik, amely alapvetően meghatározná a helyi foglalkoztatottság szerkezetét vagy a településen megvalósuló beruházásokat. A helyi vállalkozások méret szerinti megoszlását megvizsgálva, láthatóvá válik a kisváros gazdasági életének alapvető problémája –a közép- és nagyvállalati kör teljes hiánya. Szobon a kisvállalati szféra is fejletlennek mondható, hiszen összesen 5 olyan regisztrált vállalat volt, amelynek a létszáma meghaladta volna a 10 főt 2020-ban.

Regisztrált társas vállalkozások száma	1-49 fős regisztrált társas vállalkozások	50-249 fős regisztrált társas vállalkozások	250 és több fős regisztrált társas vállalkozások
Közép-Magyarország (Budapest, Pest)	98,18%	1,51%	0,31%
Budapest	98,07%	1,59%	0,33%
Pest megye	98,41%	1,32%	0,27%
Szob	99,62%	0,38%	0,00%

12. táblázat: Regisztrált társas vállalkozások száma létszámkategóriák szerint (2020), az összes százalékában

Forrás: KSH Statinfo

A régióba jutó korábbi évekhez mérten szűk uniós források fejlődést visszavető hatását részben ellensúlyozhatja a régió belüli területi kiegyenlítődést szolgáló kormányzati intézkedések.

Az Európai Bizottság 2021. Április 19-én elfogadta a 2022–2027-es időszakra szóló regionális támogatási térképeket meghatározó és a 2022. Január 1-től alkalmazandó regionális állami támogatási szabályozást tartalmazó iránymutatását. A legfontosabb fejlemény a 2014-2020-as időszakhoz képest, hogy Pest megye egész önálló, ún. „a” régióként 50%-s maximális intenzitással szerepelni fog a térképen 2022. Január 1-től.

A 2014-2020-as időszakban Szobon egy vállalkozásfejlesztési pályázat került támogatásra VEKOP-ból, mely egy kereskedelmi egység bővítését, felújítását tartalmazta.

Pályázó neve	Megítelt támogatás	Projekt címe	Projekt tervezett befejezési dátuma	Intézkedés
Z & H Határ Kft.	15 545 408 Ft	Z & H Határ Kft. kapacitásbővítő fejlesztése	2022.01.30	VEKOP-1.2.6-

13. táblázat: A 2014-2020-as időszak támogatott vállalkozásfejlesztései Szobon

Forrás: <https://terkep.fair.gov.hu/>

3.7.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

Az egységes versenyképességi definíció szerint a város – illetve kisebb, nagyobb terület – versenyképessége azt jelenti, hogy piaci versenyhelyzetben is tartósan magas foglalkoztatási rátát és jövedelmet képes lakói számára biztosítani az adott terület. A gazdasági versenyképességet alapvetően három mutató alapján vizsgáljuk: a foglalkoztatási szerkezet, a gazdasági infrastruktúra valamint az elérhetőség mentén.

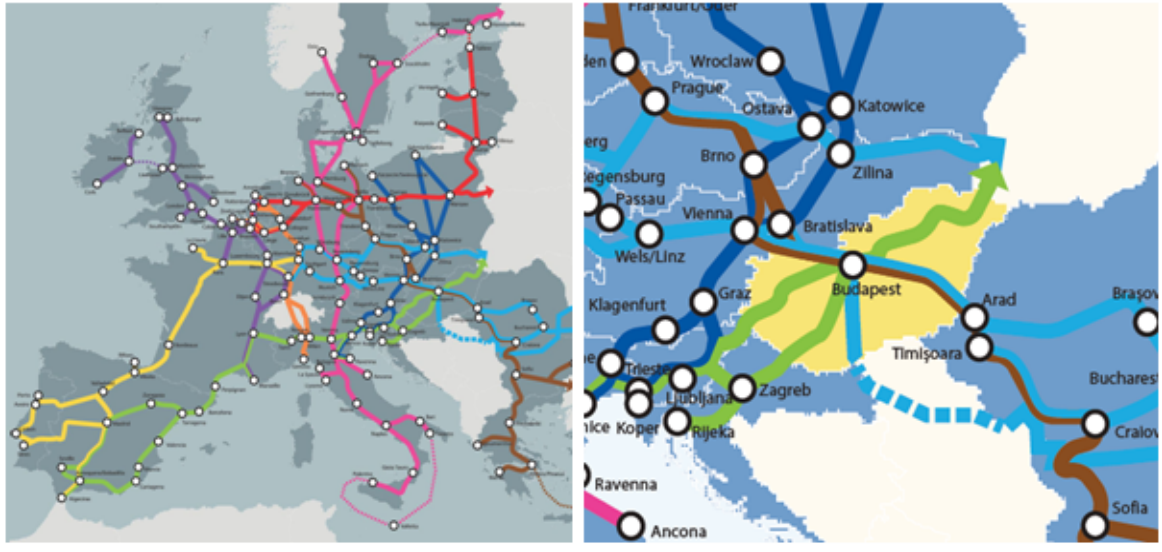
A település és a térség meghatározó gazdasági vállalatának felszámolása rendkívül súlyosan érintette a települést, ugyanakkor a mély foglalkoztatási válság kialakulását sikerült elkerülni. A helyben megszűnt munkahely kiváltására a gazdaságilag aktív szobiak nagyobb távolságban is munkát vállaltak (Vác, Budapest, Dunakeszi, Göd, Veresegyház) – illetve érzékelhetően megugrott a külföldön munkát vállalók száma. A képzettségi adatok is a megyei, és országos átlag körül mozognak, valamint figyelemre méltó, hogy a felsőfokú végzettségűek aránya is dinamikusan növekedett a megfigyelt években.

Megnevezés	Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek a 7 éves és idősebbek arányában (%)		Egyetemi, főiskolai végzettségűek a 25-x népesség arányában (%)	
	2001	2011	2001	2011
Szob	27,0	25,5	10,7	14,5
Nagymaros	23,2	20,2	14,1	23,4
Vác	23,0	21,8	15,7	23,1
Pest megye	24,7	21,8	11,7	19,8
Magyarország	26,3	25,0	12,6	19,0

14. táblázat: Iskolázottsági adatok 2001-es és 2011-es népszámlálás adatai alapján

Forrás: KSH Népszámlálás

A település és a tágabb térség versenyképességi pozícióját alapvetően kedvező elhelyezkedése – azaz a fővárosi agglomeráció elérhetősége – határozza meg. Ez a legfőbb erőssége a térségnek, amelyet szerencsére több más versenyképességi tényező is kiegészít. Ilyen fontos elemnek tekinthető a jó megközelíthetőség, a kiváló vasúti összeköttetés Váccal, Dunakeszivel, Budapesttel, amely alapvetően személyforgalmat bonyolít, segíti a munkavállalók, tanulók ingázását. A település nemzetközi elérhetősége, mint versenyképességi tényező kedvezőnek mondható, köszönhetően annak, hogy közel esik három európai törzshálózati folyosó metszéspontjához, Budapesthez, és így az ország legjelentősebb nemzetközi repülőtéréhez.

21. ábra: A három európai törzshálózati folyosó metszéspontjában

Forrás: http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t-guidelines/corridors/maps_en.htm

A településen jelenleg kiépült ipari park, illetve szabad és bevonható iparterületek nem állnak rendelkezésre. Szobon a barnamezős területek közé az egykori ipari illetve vasútterületek tartoznak, nagyságukhektárt tesz ki.

3.7.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Szobon a lakásállomány az elmúlt tíz évben lényegében nem változott, a vizsgált 2010–es időszak 1109 darabos számához viszonyítva 2019-ben 1098 lakást tartottak nyilván. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 2011-ben mintegy 12%, mely magasabb, mint az országos vagy a járási átlag, és némileg magasabb, mint a Pest megyei járásközpontok átlaga. Az egyszobás lakások aránya 2011-ben 10,6% volt, mely megfelel az országos átlagnak.

A lakások korstruktúrája a többi járásközpont között egyértelműen a legkedvezőtlenebb. Szobon az 1960 előtt épült lakások teszik ki a lakásállomány közel felét, és az ezredforduló óta épült új lakások aránya az 5%-ot sem éri el. Ezek az arányszámok a Pest megyei járásközpontok átlagát tekintve sorrendben 20%, illetve 18,5%. Ennek oka, hogy Szobot alig érintették a Budapesti agglomerációban napjainkban is zajló szuburbanizációs folyamatoknak, nem tapasztalhattunk a legtöbb Pest megyei járásközponthoz hasonló jelentős népességyarapodást és természetesen ennek következtében a lakásépítések számának növekedését sem.

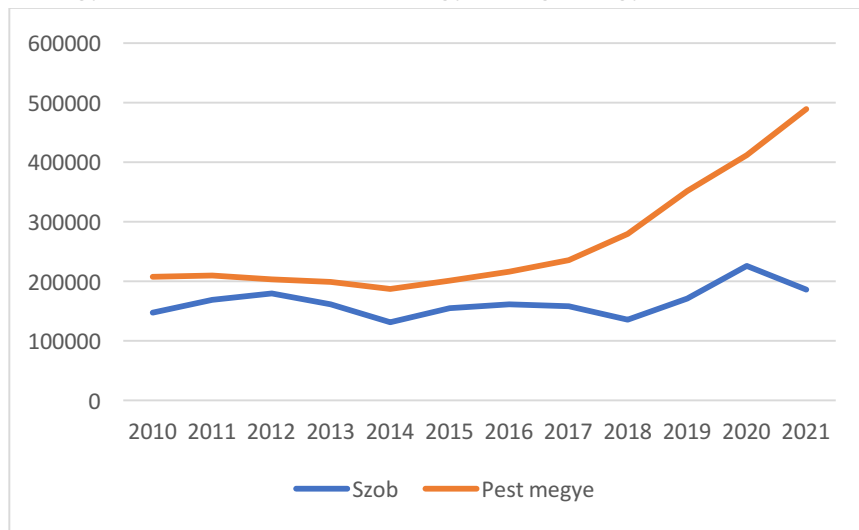
Területi egység neve	1960 előtt épült lakások aránya (%)	1961-1980 között épült lakások aránya (%)	1981-2000 között épült lakások aránya (%)	2001 után épült lakások aránya (%)
Szob	46,3	27,9	22,0	3,9
Pest megyei járásközpontok	20,0	35,5	26,1	18,4
Pest megye	22,9	32,3	26,3	18,5
Budapest	41,0	30,2	17,3	11,6
Magyarország	32,4	36,2	21,7	9,7

15. táblázat: Lakásállomány megoszlása építésük időszaka szerint, 2011

Forrás: KSH Népszámlálás

A vizsgált 2010-2020 közötti időszakban az újlakás építés 2012-ben érte el a csúcst, mely 8 újlakást jelentett Szobon. A 2013-2017-es időszakban nem épült lakás a városban, míg 2018 után is évente csak 1-2 lakás épült. A vizsgált időszakban az épített lakások aránya a teljes lakásállományhoz képest 2020-ban Szobon az 1,2%-ot érte el, míg a Pest megyei átlag meghaladta a 6,3%-ot. Szobon kizárólag családi házas lakásépítés folyt, a város különböző részein.

Szob ingatlanárainak átlagos négyzetméterára a jó helyzetű és magas értékekkel jellemezhető Pest megyéhez viszonyítva alacsony, és valamennyi vizsgált évben a Pest megyei átlagérték alatt maradt. 2017 előtt a szobi ingatlanok átlagos négyzetméterára csak kissé maradt alatta a Pest megyei értékeknek, de az ezt követő években a lakóingatlanok kereslete és ezzel együtt ára drasztikusan emelkedett Pest megyében és 2021-ben a Pest megyei átlagos négyzetméterár felét sem érte el.

22. ábra: A lakások átlagos négyzetméterárának változása Szobon és Pest megyében 2010 és 2021 között (Ft/m²)

Forrás: ingatlanet.hu

A jövőben, a kereslet növekedésével igény lehet az elérhető árú, kertvárosi családiházas területek iránt. A város lakásállományának jelentős része meghaladja a 40-50 éves életkort, így ezek felújítása, energiahatékonyságuk javítása, komfortosítása mindenképpen folyamatosan kell, hogy megtörténjen. A budapesti és agglomerációs lakásárak növekedése, a családtámogatási és otthonteremtési támogatások (falusi CSOK igényelhető Szob esetében) hatására az utóbbi két évben érezhetően megnövekedett a kereslet, s ennek átfelhajtó hatása a települési lakóingatlanpiacon.

A városban több hagyományos iparterület is található, melyekből számos már használaton kívül van (szörpgyár egy része, kenyérgyár). A helyi erőforrásokra épülő ipari szektor az általános gazdasági környezet javulásával új, modern létesítményeknek kereshet helyet, melyet a városban elsősorban barnamezős területek előkészítésével lehet biztosítani.

3.8. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

A gazdaságfejlesztés egyik alapfeltétele a kiszámítható, stabil pénzügyi háttér. Az önkormányzatok gazdálkodása elválaszthatatlan az államháztartástól, annak egyik alrendszerét jelenti. Az államigazgatás korszerűsítése során az ágazati jogszabályok változása, az adórendszer esetleges átalakítása az önkormányzat pénzügyi szabályozását is befolyásolhatják. Az elmúlt évtizedek azt mutatták, hogy az önkormányzatok költségvetési rendszerét gyakran érték jogszabályi változásokból adódóan olyan külső hatások, mely kihívásokra a jövőben is felkészülni kell lennie.

3.8.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Szob város önkormányzatának gazdálkodását kettős teher nehezíti: egyrészt egy kis lélekszámú, alacsony népsűrűséggel jellemezhető térség központi városaként egy relatíve kiterjedt közszolgáltató szférát kénytelen fenntartani, ugyanakkor a gazdasági háttere nem biztosítja ennek finanszírozási háttérét. Ennek ellenére a város gazdálkodása kiegyensúlyozottnak mondható, költségvetése stabil, az önkormányzat kiadásai és bevételei összhangban állnak. Szob költségvetésének alakulását a következő diagram szemlélteti, melyről leolvasható, hogy a bevételi oldal 2014 és 2020 között 800 millió és 1,5 milliárd forint között mozgott nagyságrendileg, amely alapvetően az országos szabályozási környezet (feladatok, bevételi források stb.) átalakulásának és a felhalmozási célú (fejlesztésekre kapott) bevételek eredménye.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
összes költségvetési bevétel	941 120	967 409	875 424	937 584	1 176 060	1 252 300	1 490 388
ebből az államháztartáson belülről érkező működési célú támogatások	746 497	751 528	669 146	665 536	796 098	818 429	892 931
ebből az államháztartáson belülről érkező felhalmozási célú támogatások	37 328	38 901	30 127	103 920	206 080	261 470	312 521
ebből helyi adó	n.a	57 969	59 333	60 912	69 167	67 569	61 272

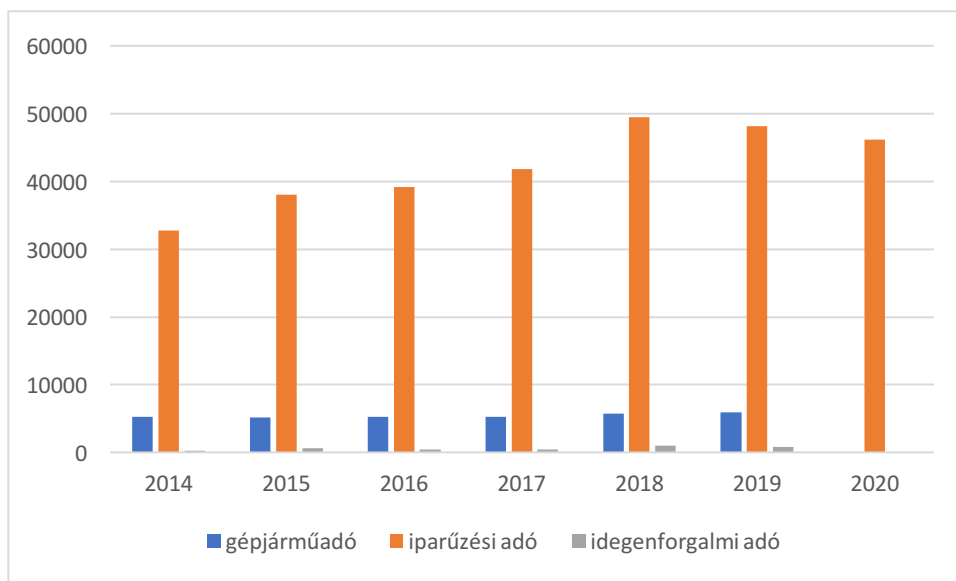
16. táblázat: Szob önkormányzatának bevételei 2014-2020 között (ezer Ft)

Forrás: KSH

A helyi adók közül az iparüzési adóbevételekben jelentős, 50%-os növekedés volt megfigyelhető 2014 és 2018 között, majd 2020-ig 6 százalékkal csökkent a bevétel, mely így is meghaladta a 46 millió forintos összeget. Az idegenforgalmi adó is hasonló felfutást mutatott 2014 és 2018 között, arányaiban négyszeresére emelkedett a bevétel, összege azonban így is csak az 1 millió forintot haladta meg 2018-ban. A gépjárműadó 2019-ig stabil 5 millió forintos bevételt jelentett az önkormányzat számára.

A COVID-19 járványhelyzetben hozott, önkormányzatok bevételeit érintő intézkedések közül a helyi iparüzési adóbevétel kieséseket (HIPA felezése) a kormány kompenzálja mind 2021-ben, mind 2022-ben.

23. ábra Szob önkormányzatának helyi adó bevételei 2014-2020 között (ezer Ft)

Forrás: KSH Statinfo

Szob város beruházási kiadása a vizsgált időszakban 10-30 millió forint fölött mozgott, míg 2020-ban EU támogatáshoz köthetően 156 millió forintra ugrott az összeg. A felújításokkal kapcsolatos kiadások összege fokozatos növekedést mutatott, 2014 és 2020 között négyszeresére növekedett és elérte a 179 millió összeget.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
összes költségvetési kiadás	839 453	760 135	750 124	851 121	945 863	1 026 215	1 247 721
beruházási kiadások	24 531	10 278	16 706	30 884	20 387	29 024	156 500
felújítási kiadások	46 026	13 555	50 504	113 173	187 833	132 107	179 189

17. táblázat: Szob önkormányzatának kiadásai 2014-2020 között (ezer Ft)

Forrás: KSH

A helyi adók esetében az önkormányzat képviselő-testülete az adóztatást úgy kívánja kialakítani, hogy az egy meghatározott stabilitás, állandóság mellett, folyamatosan az önkormányzat biztos bevételi forrását jelentse, ugyanakkor igazságos is legyen az adózói kört illetően. Az gazdasági program szerint az adóbevételek növelése érdekében a képviselő-testület fokozott figyelmet fordít arra, hogy:

- az adózók fizetési morálja javuljon, ennek érdekében rendszeresen tájékozik az adóintézmények nagyságáról, a beszedésre tett intézkedésekről, illetve a szükséges adóvéghajtási szankciók alkalmazásáról, valamint az intézkedések alapján elért eredményekről,
- az adóalanyok teljes köre adóztatásra kerüljön, ennek érdekében tájékoztatást kér az adóalanyi kör adóbejelentkezési kötelezettsége teljesítéséről, a lehetséges adóalanyok és a vonatkozó nyilvántartások egyeztetésének eredményéről,
- az adózók tájékoztatást kapjanak az adóbevételek felhasználásáról, mivel az adóbevételek ismert felhasználási célja, illetve elért eredményei segítik az önkéntes befizetést.

- az önkormányzati adóhatóság éljen adóeljárési törvény alapján biztosított adóellenőrzési jogával és az adóellenőrzések eredményéről a képviselő-testület legalább évente tájékoztatást kapjon.

A vagyon vagyonelem szerinti megoszlása kedvező, mert nagyon nagy a forgalomképes, illetve a korlátozottan forgalomképes vagyon aránya. A vagyon az elmúlt 5 évben növekedést mutat. Az elmúlt 5 évben tapasztalt vagyon-növekedés oka, hogy az önkormányzat sikeres vagyongazdálkodási politikája segítségével sikeres pályázatokon vett részt.

Vagyonelem megnevezése	Ingatlan száma (db)	Az összes vagyonból részaránya
Forgalomképtelen törzsvagyon (nem értékesíthető, nem terhelhető, a kötelező feladatok ellátását biztosító vagyon)	198	39,76%
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon (meghatározott feltételekkel értékesíthető, illetve megterhelhető vagyon)	13	2,61%
Egyéb (forgalomképes vagyon, amely szabadon értékesíthető és megterhelhető)	287	57,63%

18. táblázat: Az önkormányzat vagyonszerkezete

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A forgalomképtelen törzsvagyon körébe tartozó főbb ingatlanok: Polgármesteri Hivatal, intézmények, szennyvízhálózat, továbbá közterületek, utak stb. Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon körébe tartozó főbb vagyonelemek: önkormányzati lakások, intézmények épületei. Egyéb vagyon körébe tartoznak a következő ingatlanok: beépítetlen belterület, külterületi szántó, erdő, gyep, szőlő, gyümölcsös.

Az önkormányzat a gazdasági programban (2020-2024) meghatározott célkitűzések megvalósításához szükséges anyagi források biztosítása érdekében a következő feladatokat rögzíti:

- Az önkormányzat sajátos működési bevételeinek növelési lehetőségeit meg kell keresni. Törekedni kell olyan helyi adórendszer megteremtésére, amely megfelel a helyi adópolitika elvárásainak, és hatékony eszköze az önkormányzat saját forrás növelésének.
- A Képviselőtestület nyomon követi a költségvetési támogatási rendszert, és az elképzeléseivel összhangba hozva igyekszik kihasználni a támogatási rendszer, nyújtotta előnyöket.
- Az önkormányzat áttekinti a meglévő vagyontárgyait, azok hasznosításának módjait és lehetőségeit, valamint a fenntartási, üzemeltetési költségek nagyságát. Javaslatot dolgoz ki az egyes vagyontárgyak megfelelő hasznosítására, a felesleges vagyontárgyak kihasználására, valamint az egyes vagyontárgyak értékesítésére.
- Az önkormányzat törekszik arra, hogy a gazdasági programjában meghatározott célkitűzéseket minél több pályázati forrás bevonásával valósítsa meg.

3.8.2. Az önkormányzat településfejlesztési és gazdaságfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A Szob város településfejlesztésével kapcsolatos teendőket, a városfejlesztési stratégia operatív végrehajtásával kapcsolatos feladatokat illetően a pályázatok kezelését a Hivatal Építésügyi és Városfejlesztési irodája látja el.

Az iroda tevékenysége során a képviselőtestület tagjaiból létrejött Településfejlesztési Bizottság munkáját segíti.

(Részletesen elemezve az Irányítási és működési fejezetben)

A 2014-2020 közötti időszakban a város településfejlesztési tevékenysége – méreténél és kedvezőtlen költségvetési helyzete miatt – meglehetősen limitált volt (11. Táblázat), két jelentős önkormányzati fejlesztés zajlott le, mely energetikai felújításokat és egészségügyi szolgáltatásfejlesztést segített elő.

Pályázó neve	Megítélt támogatás	Projekt címe	Projekt tervezett befejezési dátuma	Intézkedés
Szob Város Önkormányzata	179 786 256	Szob város intézményeinek épületenergetikai felújítása	2021.03.30	KEHOP-5.2.9
Szob Város Önkormányzata	90 000 000	Egészség Fejlesztési Iroda létrehozása a szobi járásban	2020.12.01	VEKOP-7.2.2

19. táblázat: A 2014-2020-as időszak támogatott önkormányzati fejlesztései Szobon

Forrás: <https://terkep.fair.gov.hu/>

Az önkormányzat a gazdasági programban meghatározott településfejlesztési politikája szerint: Olyan fejlesztéseket vállal fel az önkormányzat, mely program az ön-kormányzati működést és feladatellátást nem veszélyezteti. A településfejlesztés átgondoltságát kívánja szolgálni a ciklus- és gazdasági program is továbbá az éves költségvetések, melyek ütemezik a fejlesztési megvalósíthatóságát.

A közszolgáltatások fejlesztésében a jövőben is a lakossági terhelhetőséget figyelembe vevő célkitűzéseket kíván megformálni a képviselő-testület.

A gazdasági program a következő célokat határozza meg, melyek a város fejlesztését segítik elő, illetve települési közszolgáltatások biztosításához és fenntartásához kötődnek.

- építési telkek és ehhez kapcsolódó közművek kialakítása,
- parkolók kialakítása,
- belterületi közutak felújítása,
- belterületi járdák felújítása,
- középületek és azok környezetének rendezése, parkolók kiépítése, temetők környezetének rendezése, temető bővítés és állapotának javítása,
- csapadékvíz-elvezető rendszerek építése, karbantartása, felújítása,
- kisvasút tovább építése a Duna-partra a telephely felújítása, turisztikai szálláshely kialakítása végállomás környezetének rendezése, ápolása,
- turisztikai és idegenforgalmi jellegű fejlesztések szorgalmazása,

- sport és szabadidős létesítmények korszerűsítése, karbantartása, fejlesztés, bővítés,
- a vízturizmus és „vízi élet” jobbítása.

A város önálló gazdaságfejlesztési szervezettel nem rendelkezik, azonban a munkahelyek bővítését és a helyi gazdaság támogatását többféle úton támogatja. Ezek közül kiemelendő a RE-START program és az Egészségfejlesztési Iroda munkahelyteremtése, illetve a térségben történő fejlesztések támogatása a partnerségi kapcsolat által. Ez utóbbi keretében valósul meg a Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület, mint kedvezményezett által a helyi (térségi) termékek piacra jutást támogató helyi piac és hűtőkonténerek (2 db) kialakítása. A projekt finanszírozását (42 millió Ft) az ISTER-GRANUM HERRITAGE projekt biztosította. A piac átadása (Szob, Park u. 1.) megtörtént 2021-ben, a konténerek üzembe helyezésére 2022-ben kerül sor.

3.8.3. Foglalkoztatáspolitikai

Szob önkormányzata a település egyik legnagyobb foglalkoztatója, illetve a közfoglalkoztatási programokban való részvétel is tovább növelte a város foglalkoztatási szerepét. Az önkormányzat már több éve, az úgynevezett a Start programban vesz részt. Minden pályázati lehetőséget kihasznál a foglalkoztatás biztosítására és jövőben is folyamatosan bekapcsolódik a közmunka programokba. A közfoglalkoztatás rendkívül fontos eszközt jelent Szob esetében a tartós munkanélküliség kezelésére, az érintettek munkaképességének fenntartásában, de a legfontosabb cél az elsődleges munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítése, így a fejlesztéspolitika homlokterében a munkahelyteremtés és az elhelyezkedési esélyek növelése áll.

A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében az Önkormányzat a fejlesztési elképzelésekben meghatározottak szerint segíti a helyi kereskedelem, idegenforgalom, szolgáltatás és az agrárium vállalkozói kezdeményezéseit.

3.8.4. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Szob városa önkormányzati lakásállománnyal rendelkezik, amelyet nem lakás célú helyiségek is kiegészítenek. Az önkormányzati adatszolgáltatás alapján a város jelenleg 24 darab önkormányzati bérlakással rendelkezik, melynek több mint 80%-a komfortos vagy összkomfortos, illetve több mint 70%-a egy szobásnál nagyobb méretű. A lakásállományban 9 szolgálati lakás és 5 olyan lakás szerepel, ahol a rendőrség bérlőkijelölési joggal rendelkezik. Az önkormányzat anyagi lehetőségeinek függvényében törekszik a lakásállomány felújítására, korszerűsítésére.

Az önkormányzati lakások bérletéről és elidegenítéséről szóló többször módosított önk. Rendelet (33/2004 (VI.29) a lakás alapterülete és komfortfokozata alapján differenciált lakbért állapít meg. Ennek mértékét a 5/2011. (II.9) számú önkormányzati rendelet 29.§. határozza meg.

Az önkormányzat tulajdonában álló lakások, a rendeletében megfogalmazottak szerint, az ingatlantulajdonos önkormányzat felmérést készít a lakásgazdálkodás helyzetéről, nyilvántartást vezet a településen keletkezett lakásigényről és mindent megtesz a nem megfelelő lakáskörülmények feloldásához.

A gazdasági program szerint amennyiben a lehetőség megteremtődik szociális alapú bérlakás program keretében kiviteli tervdokumentációt készített a jelenleg szinte csak átmenetinek tekinthető

lakóelhelyezést biztosító ingatlanok kiváltására. Amennyiben pályázati lehetőség adódik, úgy az önkormányzat további szociális alapú bérlakások építését tervezi.

3.8.5. Intézményfenntartás

Szob Önkormányzata feladatait költségvetési intézmények, gazdálkodó szervezetek, oktatási és egészségügyi intézmények, sportlétesítmények, bölcsődék, kulturális intézmények és természetesen a polgármesteri hivatal segítségével látja el. Az intézmények és szervezetek fenntartásukat részben önállóan, részben önkormányzati célszervezetek segítségével látják el. Szob Város Önkormányzatának Képviselőtestülete irányítása alá tartozó költségvetési szervek az alábbiak:

- Szobi Polgármesteri Hivatal
- Szob Város Szakorvosi Rendelőintézet
- Börzsöny Közérdekű Muzeális Gyűjtemény;
- Napsugár Bölcsőde és Óvoda;
- Érdy János Könyvtár és Információs Központ;
- József Attila Művelődési Ház és Szabadidőközpont.

Az óvoda, bölcsőde önkormányzati fenntartásban látja el feladatait. Az önkormányzat gazdasági helyzetének függvényében minden évben karbantartási feladatokon túl fejlesztéseket végez. Az önkormányzat két háziorvosi körzetben gondoskodik az egészségügyi alap-ellátásról, ami mellett fogorvosi és védőnői szolgálattal rendelkezik, mint egészség-ügyi alapellátás. Fenntartója egy járóbeteg szakellátást biztosító intézménynek is. A József Attila Művelődési Ház fenntartója az önkormányzat. Az intézmény épületében 3 kisterem, egy előadótér és egy 250-300 férőhelyű színházterem (mozi) kapott helyet, az iroda és kiszolgáló helyiségek mellett.

A szobi sportpálya az önkormányzat fenntartásában áll. A sportpályán 1 db futballpálya, 1 db kézilabda pálya, valamint a kiszolgáló építmények (öltöző, sportszer-raktár) kaptak helyet.

A Fekete István Általános Iskola és a Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Iskola állami fenntartásba kerültek. A helyben működő gimnázium – Szent László Gimnázium és Kollégium – 1993-ban jött létre a Misszióstársaság Magyarországi Tartományának alapításával és fenntartásával, amely létrejötté óta egyházi fenntartásban működik.

Az intézményi kérdőíves vizsgálatok és egyeztetések alapján elmondható, hogy szinte minden intézmény esetében szükség van a digitális eszközök bővítésére és az eszközkészlet folyamatos cseréjére, valamint a dolgozók képzésére, továbbképzésére. A legtöbb intézmény nem rendelkezik önálló honlappal, ennek hiánya a szükséges kompetenciák és források hiányával magyarázható.

3.8.6. Energiagazdálkodás

Szob Város Önkormányzata a pályázati forrásból az Általános iskola (Szob, Iskola utca 2. Hrsz: 436), idősek otthona (Szob, Árpád utca 15. Hrsz: 575) és Meseház (Szob, Iskola utca 1. Hrsz: 438) nevű intézményeinek energiahatékonysági felújítását és fotovoltaikus napelemrendszer alkalmazásával megújuló energiaforrás hasznosítását valósította meg 2014-2020 között. A fejlesztés az épületek

energiatudatos homlokzati felújítását, nyílászáróinak cseréjét és tető szigetelését tartalmazta. A felújítással az épületek fenntarthatósága hosszú távon biztosított lett, jelentősen javult az energiamérleg, csökkentek a fenntartási költségek.

A közvilágítási rendszer felújítása ESCO konstrukcióban folyamatban van. A korszerűsítés magában foglalja Szob Város közigazgatási határán belül működő közvilágítási hálózat közvilágítási aktív elemeinek lecserélését korszerű LED fényforrással üzemelő világítótestekre és tartozékaira, valamint a korszerűsítéshez szükséges összes tervezési és engedélyeztetési feladatot, valamint futamidő alatti üzemeltetést. A korszerűsítés keretében 507 db korszerű, LED fényforrással üzemelő világítótest kerül kialakításra.

2017-ben ben kapott támogatást a település a háziorvosi rendelőnek (Szob, Árpád u. 13.) helyt adó épület felújítására, melynek részét képezték az épület energiahatékonyságának növelését támogatóberuházási elemek (nyílászárók cseréje).

A várost érintő klímaváltozásra való felkészülés és energiagazdálkodás területén Szob Önkormányzatának kétféle eszköz áll a rendelkezésére, a közvetlen beavatkozás és a közvetett irányítás, befolyásolás módszere. A két eszköz együttes alkalmazása hozhat hatékony megoldásokat a környezeti kérdések megoldásában.

A hatékony energiagazdálkodás és a klímavédelem érdekében tett lépések közül a közvetlen beavatkozást igénylő feladatok közé tartozik:

- az önkormányzati intézmények és lakások épületeinek korszerűsítése;
- az energiatudatos közvilágítás biztosítása;
- az önkormányzati járműpark környezetbarát alakításának és fenntartásának biztosítása;
- a hatékony tudatosságnövelés saját aktív és interaktív eszközhálózatának széles körű, kreatív igénybevitelével.

A közvetett irányítás módszereinek keretén belül az önkormányzat felhívja a figyelmet, kedvező helyzetet teremt más szereplőknek a szükségesnek tartott, de nem közvetlenül az önkormányzat hatáskörébe tartozó egyes feladatok elvégzésére.

A közvetett befolyásolás módszerét kell alkalmazni a következő célok elősegítése érdekében:

- a magántulajdonú szolgáltató, termelő és lakóépületek korszerűsítése;
- a városrészi szintű – több épületre, egy vagy több épülettömbre kiterjedő – energia hatékony fűtési módszerek terjesztése, ilyen rendszerek létrehozása;
- az ipari tevékenység energiatudatos továbbfejlesztése;
- az energiatudatos közlekedési módok megválasztásának népszerűsítése, tudatosságnövelés közlekedési kérdésekben;
- lakossági információs iroda létrehozása, működtetése a folyamatos tudatosságnövelés érdekében.

3.9. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

A város közigazgatási területén működő fontosabb szolgáltatások fenntartók és az önkormányzat szerepvállalása szerint a következők:

Szolgáltatási terület	Érintett intézmény/szolgáltatás	Önkormányzat szerepvállalása	Önkormányzattal szerződésben lévő szervezetek és szerepvállalásuk	Egyéb szolgáltató, üzemeltető
Óvodai és bölcsődei ellátás	Napsugár Bölcsőde és Óvoda	Teljeskörű fenntartás	-	-
Égészségügy	Szob Város Szakorvosi Rendelőintézet	Teljeskörű fenntartás (önként vállalt feladat)	-	-
	Egészség Fejlesztési Iroda	Teljeskörű fenntartás pályázati támogatási szerződésben meghatározott fenntartási időszakra biztosított	-	-
	Háziorvosi ellátás	Az egyik praxisban a szolgáltató Szob Város Önkormányzata; mindkét praxis számára az épület biztosítása	Alba-Lex Bt.	-
	Fogorvosi ellátás	Hely biztosítása a szakorvosi rendelőben	Börzsöny-Dent Bt.	
Kultúra	Börzsöny Közérdekű Muzeális Gyűjtemény	Teljeskörű fenntartás (önként vállalt feladat)	-	-
	Érdy János Könyvtár és Információs Központ;	Teljeskörű fenntartás	-	-
	József Attila Művelődési Ház és Szabadidőközpont.	Teljeskörű fenntartás	-	-
Szociális ellátás	Szob Járási Család- és Gyermekjóléti Központ	Ingatlan önkormányzati tulajdonban	Szobi Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulása	
	„Gondoskodás Összefogással” szociális Alapszolgáltatási és Szakosított ellátásokat Biztosító Központ szobi	Ingatlan önkormányzati tulajdonban	Szobi Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulása által működtetett intézmény	

Szolgáltatási terület	Érintett intézmény/szolgáltató s	Önkormányzat szerepvállalása	Önkormányzattal szerződésben lévő szervezetek és szerepvállalásuk	Egyéb szolgáltató, üzemeltető
	telephelye (idősek Otthona /Gondozási Központ)			
	RE-START keretében kialakított új idősothton	Önkormányzati fenntartás	Duna-Ipoly-Börzsöny Programfejlesztési Kft. – üzemeltetési szerződés	
Köztemető	Városi köztemető	Teljes körű fenntartás	Vállalkozó bevonása	
	Régi temető		Vállalkozó bevonása	Magyar Katolikus egyház
Közvilágítás				ELMŰ Nyrt. És ESCO partner
Kéményseprő- ipari szolgáltatás				Katsztrófavédelem
Közutak kialakítása és karbantartása		Önkormányzati vagyonkörben lévő utak teljes körű fenntartása, fejlesztése	Vállalkozó bevonása a fenntartási feladatokba	Állami tulajdonban lévő vagyonelemek a Magyar Közút Nonprofit Zrt.
Parkok, zöldfelületek, játszótérek, köztisztaság		Önkormányzati vagyonkörben lévő területek teljes körű fenntartása, fejlesztése	Vállalkozó bevonása a fenntartási feladatokba	
Ivóvízellátás, szennyvízkezelés				DMRV Zrt.
Vízrendezés és csapadékvíz elvezetés			Az önkormányzat a Gödöllői Víz Társulat tagja	
Hulladékgazdálkodás				Duna-Tisza Közi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft.
Áramszolgáltató				ELMŰ Nyrt. /EIMŰ hálózati Kft.
Gázszolgáltató				MVM/Opus TIGÁZ Zrt.

Szolgáltatási terület	Érintett intézmény/szolgáltató s	Önkormányzat szerepvállalása	Önkormányzattal szerződésben lévő szervezetek és szerepvállalásuk	Egyéb szolgáltató, üzemeltető
Közösségi közlekedés				Volánbusz Zrt., MÁV Zrt.
Infokommunikációs szolgáltatók				Invitel Zrt.(IPTV, telefon), Telekom, Giganet (kábeles internet)+ további mobil- és műholdas internetszolgáltatók
Közbiztonság				Vác Város Rendőrkapitányság Szobi Rendőrőrs
Környezet- és természetvédelem				Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága Pilisi Parkerő Zrt.
Iskolai étkeztetés	Szobi Városüzemeltetési és Közétkeztetési Intézmény	Önkormányzati fenntartású intézmény, elhelyezése az általános iskolában		
Sport	Duna-Ipoly Tanuszoda			MNSK
	Wichmann Tamás Vízi Sporttelep	Az ingatlan a városi önkormányzat tulajdona	Duna-Ipoly Sportegyesület	
Általános iskola és zeneiskola	Kodály Zoltán Körzeti Zeneiskola Fekete István Általános Iskola	Épületek tulajdonosa a városi önkormányzat		Váci Tankerületi Központ
Középiskola	Szent László Gimnázium			Missziótársaság (Lazaristák)
Lakás- és helyiséggazdálkodás		Önkormányzati vagyonkörben lévő ingatlanok fenntartása, fejlesztése		

Szolgáltatási terület	Érintett intézmény/szolgáltatás	Önkormányzat szerepvállalása	Önkormányzattal szerződésben lévő szervezetek és szerepvállalásuk	Egyéb szolgáltató, üzemeltető
Személyhajó kikötő				Mahart PassNave
RÉV szolgáltatás				Ferryboat Kft.
Rendvédelem				Váci Rendőrkapitányság, Szobi Rendőrőrs
Orvosi ügyelet			Szobi Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulása	
Szobi Mentőállomás				OMSZ

20. táblázat: Fontosabb települési szolgáltatások jegyzéke, Szob

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, internet

A korábbi fejezetekben nem említett, fejlesztési igénnyel bíró szolgáltatások:

- városi köztemető felújítása, bővítése urnafallal, kerítés rekonstrukciója, gyalogút építése, parkosítás, halotthűtő beszerzése
- Közbiztonság: Szob közbiztonsági adatai kiemelkedően jók, ugyanakkor lakossági igény ennek további fenntartása, a szubjektív biztonságérzet növelése érdekében folyamatban a közlekedésbiztonsági (fényjelzéssel ellátott zebrák) és a térfelügyelő kamerarendszer további bővítése indokolt.

Az önkormányzat településüzemeltetési feladatainak ellátása céljából alakította ki az ún. központi műhelyt a Szent Imre utcában. A telephely leromlott állapota településképi szempontból is zavaró. Nagyobb problémát jelent – a közfoglalkoztatás kapacitásainak visszaszorulásával – a fenntartási, karbantartási feladatokra a megfelelő szakemberek hiánya. A településüzemeltetésben már eddig is igénybe kellett vennie az önkormányzatnak külső szolgáltatásokat (pl. az önkormányzathoz tartozó intézmények és hivatal informatikai karbantartási feladatainak ellátása, zöldfelület-fenntartás).

Szenzorok a településen – a már meglévő kamerarendszeren kívül – nem ismertek. A település lakói számára is elérhetőek a nagyobb szolgáltatók fejlesztése (közösségi közlekedés online jegyvásárlás, applikáció, közvilágítási problémák online hibabejelentése).

3.10. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

3.10.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei – külterületek

A város kialakult tájszerkezetét alapvetően meghatározza Dunakanyari fekvése, felszíni változatosságának gazdagsága, az erre illeszkedő vízrajzi viszonyok és növényi borítottság, az élővilág, fent ismertetett folyómenti- és erdő területek által dominált tájhasználatok. Emellett megemlítendő a település mezőgazdasági termőhelyi adottságai is, amelyek szerepe az utóbbi évtizedekben fokozatosan csökken. Az általános mezőgazdasági terület karakterét a művelés alatt álló szántóföldek határozzák meg. Ezen a területen a mezőgazdasági tevékenység kísérő létesítményei mellett csak elszórtan található épület.

A kertes mezőgazdasági (volt zártkerti) területen főként szőlőkkel és gyümölcsösökkel találkozhatunk. A település egyetlen természetvédelem alatt álló területe is a mezőgazdasági területekbe ékelődve helyezkedik el: a Rózsáson található árvalányhajas.

A város igazgatási területének erdősültsége 20% feletti, amely mind országos mind térségi (megyei) összehasonlításban az átlagot közelíti. A domb- és hegyvidéki erdőterületen magas a beállt állományok, természetközeli erdőtársulások aránya, ezért ezek erdőgazdálkodási értéke és természetvédelmi értéke is kiemelkedő. Emellett vadgazdálkodási, vadászati szempontból is értékes az erdei és erdőszéli terület. Ezek az erdészeti adottságok jelentős fejlesztési potenciált hordoznak rekreációs, turisztikai és ökológia szempontból is.

A táji adottságok predesztinálják a területet a táj- és természetvédelmi oltalom magas szinten való kiterjesztésére és biztosítására. A város igazgatási területének közel egytizede érintett ökológia hálózattal és országos szintű természeti védelemmel. Ezek közül területileg a legjelentősebb országos szintű védelem a város határán jóval túlterjedő Duna – Ipoly Nemzeti Park Börzsöny – Ipolymenti területegysége – amely egyben az országos ökológiai hálózat területe is. (Szobon elsődlegesen az Ipoly menti területek érintettek.) A NP mintegy 70 ha-on érinti a város területét. A város területének természeti – ökológiai értékességéből következően az igazgatási terület jelentős hányadát lefedik az országos ökológiai hálózat övezetei, valamint Natura2000 védett területei is, - egymással és az egyéb védettségű területekkel (DINP, ex lege VTT) is jelentős átfedésben.

24. Ábra: Szob beépítettsége és külterületi zöldfelülete
Forrás: Google Earth

3.10.2. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó belterületi elemek

Szob nem rendelkezik zöldkataszterrel és/vagy Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akciótervvel, a zöldfelületi rendszer leírás és az ellátottság csak a rendelkezésre álló adatok alapján mutatható be.

A Központi Statisztikai hivatal és a TeiR szerint az önkormányzati tulajdonban lévő zöldterület kiterjedésében az elmúlt évtizedben nem volt változás, az továbbra is mindössze 3595 m². Ez meglehetősen alacsony, a járásszékhelyek között a legalacsonyabb érték, ugyanakkor a családi házas, kertes beépítés, valamint a szobi és környező területek kínálta változatos zöldfelületi adottságoknak köszönhetően ezt még sem érzik hiányosságként a településen élők.

A városban a zöldterületek rendezettek, gondozottak, problémát adott esetben a közterületek tisztaságának elégtelensége jelenti. Mind szerkezeti, mind kondicionáló szempontból kiemelkedőek a folyó menti területek, ezen belül is a Duna-parti Széchenyi sétány, városképi jelentősége és közösségi tér szerepe miatt is. További belterületi zöldfelületi elemek:

- 2 temető
- Városi sportpálya
- Kálvária környezete a kapcsolódó, panorámás vasút feletti sétány
- Köztársaság utcai parksáv/fasor

Településképi szempontból fontos elem a Duna-partra vezető sétányon található gesztenyesor, a Luczenbacher kastély és művelődési ház között.

A magántulajdonban lévő zöldfelületek közül kiemelhető a kemping, valamint a Luczenbacher kastély kertjének területe.

Fejlesztési potenciállal elsősorban az Ipoly-part és az Ipoly és településközpont között található, jelenleg alulhasznosított, részben felhagyott gazdasági terület (betonüzem) jelent. A Dajcs-tó jelenleg magántulajdonban van, s a területen található a római erőd maradványa is (ami miatt Szob a világörökségi várományos területek települési listáján szerepel).

25. ábra: Eltérő karakterű területek Szobon
Forrás: Településképi Arculati Kézikönyv, 2017

3.10.3. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A rendelkezésre álló adatok alapján az egy az 1 főre jutó zöldterületi ellátottság: 1,2m². Ezt összevetve a többi Pest megyei járásszékhely adataival, megállapítható, hogy a területi adatokkal párhuzamosan az ellátottsági mutatók a leggyengébbek közé tartoznak.

3.10.4. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Az Önkormányzat a zöldfelület-gazdálkodást és a zöldfelületek védelmét szolgáló helyi rendeletekkel, zöldfelület-gazdálkodási, zöldterület fejlesztési tervvel nem rendelkezik. Legnagyobb problémát a fokozott használat (rendezvények, turisták), a hulladék illegális lerakása és általában véve a klímaváltozás hatásai (aszályos időszakok, invazív fajok elterjedése) jelentik. A bálványfa, gyalogakác egyre sűrűbben jelenik meg az egyébként ligetes kialakításával gyönyörű panorámát nyújtó Dunaparton is, itt – sokszor a helyi társadalmi összefogást is mozgósítva – rendszeresen szükség van a terület tisztítására, az invazív fajok eltávolításával.

A zöldterületek fenntartása mellett az önkormányzat végzi az utak, járdák melletti zöldfelületek kaszálását és faápolási munkákat (a Magyar Közút Zrt. fenntartásában lévő, főút melletti területeken

is gyakran ellátva ezeket), mely a közmunka kapacitások csökkenése és a vállalkozói szolgáltatások áremelkedése mellett egyre jelentősebb kiadást jelent a költségvetési oldalon.

3.11. Közlekedés

3.11.1. Járműállomány

Szobon az ezer főre jutó személygépkocsik száma (347 szgk/1000 fő, 2019-ben)alacsonyabb a magyarországi városokra jellemző átlagos értéktől (430 szgk/1000 fő, 2019-ben), de az állomány bővülése itt is dinamikus bővülést mutat (2017-ben 305, 2018-ban 324 szgk/1000 fő). Különösen kiugró, hogy 2018 és 2020, azaz két év alatt mintegy 100 db-bal volt több a településen regisztrált személygépkocsik száma. Ugyanakkor Szobon 16,1, míg országosan a városokban 14,1 év volt a járművek átlagéletkora 2019-ben.

	2017	2018	2019	2020
Motorkerékpárok (db)	66	67	77	81
Személygépkocsik (üzemeltető lakóhelye szerint, dec. 31.) (db)	782	828	878	931
Természetes személy által üzemeltetett személygépkocsik (db)	766	807	851	904
Teherszállító gépjárművek (különleges célú gépkocsival együtt) (db)	100	105	109	121

21. táblázat: Településen regisztrált járműállomány fontosabb adatai, Szob

Forrás: TelR

A fentiek jól jelzik, hogy ma már az autók száma megközelíti a háztartásszámot, a hazai trendeket nézve az állomány további növekedése várható. A járművek kora, meghajtása nagy hatással van a levegőminőségre, ez Szobon a városok átlagától kedvezőtlenebb. A megnövekvő gépjárműforgalom egyrészt szükségessé teszi az utak állapotának javítását, a parkolással kapcsolatos problémák kezelését.

3.11.2. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Szob közvetlen főúthálózati kapcsolata a 12. Sz. főút, Váctól mintegy 20 perc alatt érhető el. A főút 2x1 sávós.

A Duna déli oldalán húzódó 11. Sz. főút a Szob – Basaharc réven át közelíthető meg, a révhez vezető út 12311 jelű országos közút.

A Börzsönytől nyugatra fekvő, Ipoly menti települések közúti megközelítését biztosító 1201 jelű út Szobon csatlakozik a 12. Sz. főúthoz. A településsel nyugat felől határos Szlovákia felé nincs közvetlen közúti kapcsolat csak a 1201 jelű útról Letkésnél van híd az Ipolyon, az új híd Helemba és Ipolydamásd között várhatóan 2023-ban kerül átadásra.

Szobtól Márianosztra a 12108 jelű bekötő úton közelíthető meg.

A településnek jó a vasúti kapcsolata, a 70- es számú Budapest (Nyugati pályaudvar)–Vác–Szob Párkány kétvágányos, villamosított fővonal napi 25 feletti járatszámmal közlekedik, hétköznap napközben 2, az

ingázás fő időszakaiban óránként 3 induló vonattal irányonként. Az utazási idő Budapestig – a járat típusától függően – 50-75 perc. A vonalon kerékpár szállítására alkalmas vonatok közlekednek. A turisztikai célú Börzsönyi kisvasút Szob és Nagybörzsöny között (Márianosztra és Nagytápuszta érintésével) bonyolít le forgalmat. A gördülőállomány felújítás megtörtént a közelmúltban, a pályatest felújítása folyamatban van, illetve a tervek között szerepel a jelenlegi végállomás és rév közötti szakasz kiépítése.

3.11.3. Közúti közlekedés

A 12. Számú főút a vasúttól északra a Mátyás király utca – Ady Endre utca – Bányatelep utca irányban halad végig. 2x1 sávós, csomópontjai megfelelően ki vannak építve. Problémát jelent a belterületi szakasz rossz állapota (jelentős keresztirányú repedések az Ady E. útszakaszon), az úthibák miatt kialakuló rezgés- és zajterhelés, illetve a nagyobb tehergépjármű és átmenő forgalom miatt a sebességhatár túllépés. Az Ipoly-völgy gyakorlatilag csak ezen az útvonalon keresztül közelíthető meg Vác felől, továbbá a Helemba és Ipolydamásd között megépülő új közúti Ipoly híd is várhatóan a forgalom erősödését eredményezi. Az út a Magyar Közút Zrt. fenntartása alá tartozik.

A Magyar Közút legutóbbi, 2015-ben készült, forgalomszámlálása szerint a 12-es főút Szob városi szakaszán naponta közel 3000 jármű halad át, melyből több, mint 2000 személygépjármű, míg 560 kis tehergépkocsi, illetve 155 tehergépjármű. A 2006-os számláláshoz képest ez a teljes forgalom 20%-os csökkenését jelenti, melyen belül a teherforgalom 60%-al esett vissza, ami a szörpgyár bezárásával magyarázható. A térségben a személygépjármű-használat erősödése a forgalom növekedését feltételezi a 2015. évi adatokhoz képest.

Az állami közutak hossza (2017, TeIR) a településen 3,5 km, az önkormányzati kiépített utak hossza 14,2, míg a kiépítetlen szakaszok hossza 30,2 km. Ezek az arányok összhangban állnak a településen belüli belterületi-külterületi aránnyal (belterület: 1,8 km², külterület: 16,17 km²). A nagyobb forgalommal és így porszenyezést okozó utak burkolatának fejlesztése folyamatos feladat.

A főúttól a település központ megközelítését a 12127 jelű bekötő út biztosítja, a Dózsa György utca – Arany János utca – Árpád utca – Rév utca – Ipolyság út vonalán. Az út a vasútállomás alatt aluljárón halad át. A vasúti aluljárók részben csökkentett úrszelvényűek (pl. Ipolyság utcai egysávós)

A Tompa Mihály utca a Márianosztra felé levő külterületek megközelítő útja, a városközpont felé szintén a vasútvonal alatt vezet át. A keleti területen a vasút alatti aluljárón halad át a Táncsics Mihály utca.

A város belterületi útjai – bár az önkormányzat minden forrasszerzési lehetőséget igyekszik kihasználni – sok helyen felújításra szorulnak, különösen a közszolgáltatások megközelíthetőségét érintő szakaszokon sürgős a beavatkozás.

3.11.4. Közösségi közlekedés

Vasúti közlekedés

A 70. Számú vasútvonal a településen két helyen bonyolítja le az utasforgalmat: Szob vasútállomás a központ, Szob alsó vasúti megálló a Keleti településrész kapcsolata. A vasútállomás épülete és a közvetlen környezete nagyon rossz műszaki, esztétikai állapotban van, mint turisztikai fogadópontrontja a város imázsát. A MÁV Zrt., és a Magyar Közút Zrt. már rendelkezik a felújításra vonatkozó

műszaki tervekkel, B+R és P+R (50 férőhely) kapacitások kiépítésével. Szob alsó vasúti megállóhely felújítására szintén megkezdődött a tervezés.

A Szob-Budapest vonal egyre népszerűbb az ingázók körében és ezért zsúfoltság is gyakori a kiemelt időszakokban. A járatok pontosságát és így a munkahelyek és váci, budapesti oktatási helyszínek kiszámíthatóságát a relatíve gyakori műszaki hibák negatívan érintik.

A Márianosztra felé a Börzsönyi kisvasút végállomása a 70. Sz. vonal állomásához kapcsolódik, járműtelepe a település nyugati határán van.

Közúti közösségi közlekedés

Szob a térség egyik fontos autóbusz-közlekedési csomópontja, kiemelt mega közvetlen vasúti átszállóhelynek köszönhetően intermodális csomópont. A 350-es vonal Vác – Verőce – Kismaros – Kóspallag –Márianosztra – Szob útvonalon közlekedik, menetrendje a vasúti menetrenddel összehangolt, helyi járat funkciót is betölt, a belterületen a vasútállomás mellett érintve a gyógyszertárat, iskolát és szakrendelőt is. A 354-es vonal Szobot és Márianosztrát köti össze, a 332. és 355. számú járatok az Ipoly-völgy településeivel teremtik meg a kapcsolatot.

A Volán járatai a vasúti menetrendhez képest sokkal ritkábban járnak, ami nehezíti a térség lakossága számára a szobi szolgáltatások megközelíthetőségét.

Vízi közlekedés

A Szob – Basaharc közötti rév mellett található a Marart PassNave 2021-ben kialakított kikötője, ami lehetővé tette, hogy az Esztergom-Zebegény turisztikai körjárat Szobot is menetrendszerűen érintse a május-október közötti időszakban. A kirándulóhajó népszerűségét növeli, hogy a napijeggyel korlátlanul utazhatnak a látogatók a nap folyamán.

3.11.5. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A kerékpáros közlekedés útvonala a Dunaparton a Széchenyi sétány, itt gyakorlatilag a rév-től Zebegényig kiépített a kerékpárút, mintegy 3,5 km-es szakaszon., az Eurovelo6 útvonal részeként. A nagy terhelés és a kerékpárosok biztonságos közlekedése miatt az útszakasz felújítása időszerű, egyes szakaszok gyors beavatkozást igényelnek.

2021-ben adták át a vasútállomás és épülő új Ipolydamásd-Helemba hídfő közötti kerékpáros útszakaszt (4,1 km, szintén az Eurovelo 6 részeként), amely gyakorlatilag az Ipoly mentén, ártéri ligetes területen halad a települést elhagyva. A szobi belterületi részekén nyitott kerékpársávok és kerékpáros nyomok vezetnek a kerékpárosokat. Az új szakasz fontos a két település között ingázóknak, de elsősorban jövőbeli turisztikai szerepe említhető. Az Ister-Granum EGTC Interreg keretből nyert el támogatást a határon átnyúló térség kerékpáros infrastruktúrájának fejlesztésére, mely a Párkány – Helemba – Ipolydamás – Letkés szakaszok kiépítésével járul hozzá a térségi hálózat bővítéséhez. A had megpülésével a Börzsöny mellett a szlovákiai Kovácspataki-hegyek (más néven Helembai-hegység vagy szlovák néven Burda-hegység), illetve a Garam-menti, egyre népszerűbb borvidék is közvetlenül bekapcsolhatóvá válik a Szobról induló napi turisztikai kínálatba.

Ahhoz, hogy a hálózat folytonossága biztosított legyen a jelenleg hiányzó rév és vasútállomás közötti szakasz kiépítésére van szükség.

A gyalogos közlekedés főbb létesítményei a vasútvonal keresztezései: felüljáró vasútállomás fölött, illetve a közúti aluljárók menti járdák. Gyalogos térként definiálható a központban a Szent László utca és a Köztársaság utca Szabadság téri torkolata.

A településen belüli biztonságos közlekedés és a személygépjármű forgalom csökkentése érdekében a belterületi járda-hálózat további fejlesztésére és felújítására van szükség.

3.11.6. Parkolás

Jelentős kapacitású parkoló a 12. Sz. főút (Bányatelep u.) mellett, a vasútállomástól mintegy 200 méterre található.

A település központjában a meglévő parkolófelületek – különösen az Árpád utcában – nem tudják a megnövekedett forgalmat kiszolgálni. Az Ipolyság utca végén található rév előtti területen a parkolás rendezetlen. Nagyobb parkolási igény jelentkezik a város alközpontjában, a Szob alsó vasútállomáshoz közeli (Dózsa György u. – Arany J. u. torkolati szakasz környékén.)

3.11.7. Közlekedésbiztonság

A 12-es sz. főút keresztülszeli a települést, ami a nagyobb és sokszor megengedett sebességkorlátozást átlépő átmenő forgalom miatt növeli a balesetveszély lehetőségét. Összességében a baleseti statisztikák nem kiugróan rosszak Szobon (2019-ben a TeIR adatai szerint mindössze két közúti közlekedési baleset történt belterületen, ebből egyik sem volt súlyos vagy halálos kimenetelű), de a Vision Zero uniós közlekedésbiztonsági irányelv szem előtt tartásával (halálos kimenetelű közúti balesetek nullára csökkentése) a város a lehető legtöbb eszközzel igyekszik a jövőben is a balesetet okozó helyzeteket megelőzni. Ennek keretében fontos a kerékpárutak, a járdák megfelelő kiépítése a forgalmas útszakaszokon, közintézmények közelében a biztonságos gyalogátkelést segítő fejlesztések megvalósítása.

3.12. Közművesítés

3.12.1. Víziközművek

Vízgazdálkodás és vízellátás

SZOB város közműves vízellátását a DMRV Duna Menti Regionális Vízmű Zrt. regionális rendszere biztosítja, mely egyben a hálózati rendszer tulajdonosa is. A város vízellátása 100%-osnak tekinthető. Vízhőszolgáltatás védelmi szempontból Szob a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet alapján kiadott „a felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról” szóló 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelet értelmében fokozottan érzékeny minősítéssel rendelkezik és kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen lévő településnek számít.

A regionális rendszerről történik Ipolydamásd Letkés, Vámosmikola, Márianosztra települések vízellátása is. A városi hálózat kiépített, a terepviszonyok miatt a regionális rendszer több nyomásövezettel üzemel. Szob város vízellátó hálózata körvezetékes formában épült ki, közmű-rekonstrukciók során korszerű KPE, göv csövekre kell átépíteni.

A városi hálózat, vízbázis és a tározók megfelelő többletkapacitásokkal rendelkeznek a beépítésfejlesztések közműigényeinek biztosítására. A városi vízfogyasztás egy főre jutó napi mennyisége folyamatosan nőtt az elmúlt évek alatt, legutóbbi adatok szerint 90 l/fő/nap átlag számítható az alapadatokból. Ez a mennyiség az országos átlagnál alacsonyabb és valószínűleg összefüggésben áll az időskorú népesség általában alacsonyabb vízfogyasztásával. Szobon évente átlagosan 32,87 m³ víz / lakos a fogyasztás mértéke, országosan (2019) 35,7 m³.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)	73,7	75,52	69,5	85,5	79,77	79,24	83,65
Vízfogyasztás napi átlagban (fő /m ³)	0,07	0,07	0,07	0,09	0,08	0,08	0,09
Üzemelő közkifolyók száma (db)	29	29	29	29	29	29	29
Közüzem ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)	21,8	25,1	25,1	25,1	25,1	25,1	25,3
Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)	93,8	93,45	89,4	103,6	105,49	108,93	130,36
Közüzem ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	925	922	928	934	936	939	942
Az év folyamán a közüzem ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	4		4	6	2	3	3
Közüzem ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	84%	84%	85%	85%	85%	86%	86%

22. táblázat: Települési vízellátás és fogyasztás fontosabb adatai, Szob

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

Szennyvízelvezetés

Szob város szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása része a DMRV Duna Menti Regionális Vízmű Zrt. regionális szennyvízelvezető rendszerének. A városban a szennyvízcsatornahálózat a belterületen szinte teljesen kiépített, elválasztott rendszerű (ahol a lakások nem tudnak rákapcsolódni a rendszerre, ott a bekötést a terepszintű adottságok nem teszik lehetővé, az átemelők kiépítése viszont jelentős költségtöbbletet jelent). A Szobon található regionális szennyvíztisztító-telepen 2010-ben rekonstrukciót hajtottak végre, kapacitása megfelel az igényeknek. A kibocsájtott tisztított szennyvizek minősége megfelel az érvényben lévő vízminőségi előírásoknak és jogszabályoknak. A szennyvíztisztító telep Szob, Márianosztra, Kóspallag, Ipolytölgyes, Letkés és Ipolydamásd települések szennyvizét fogadja.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	80,7	83,83	90,72	99,89	98,62	115,49	115,35
A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza (km)	20,1	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	20,3
A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hosszából elválasztó rendszerű szennyvízgyűjtő-hálózat hossza (km)	20,1	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	20,3
A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)	800	800	807	819	825	830	837
Az év folyamán a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)	9	1	5	12	6	5	7
A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások aránya (%)	73%	73%	74%	75%	75%	76%	76%
Közműves szennyvíztisztító telepek tervezett kapacitása (kgO ₂ /nap)	420	420	420	420	420	420	420

23. táblázat: A szennyvízelvezetés és kezelés adatai, Szob

Forrás: KSH, Tájékoztatósi adatbázis

Az adatok szerint a lakások 76%-a csatlakozott 2020-ig a hálózatra, az összes éves települési vízfelhasználás (130,5 ezer m³) 89%-a kerül elvezetésre a csatornahálózaton keresztül.

Az egy km ivóvízvezeték-hálózatra jutó szennyvízgyűjtő-hálózat hossza (elsődleges közműolló) értéke Szobon 802 m, ami magasabb az országos (761 m), de alacsonyabb a Pest megyei átlagértéknél (886 m). A vízhálózatba és a csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége (másodlagos közműolló) 10 százalékpont, erre hasonló relatív helyzet jellemző.

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A város csapadék vízvezetése főleg nyíltárkos rendszerű. Az új családi házas övezetben az elmúlt években korszerű, zárt rendszeres csapadék-elvezetésű úthálózat épült ki.

A városban a csapadék-vízvezetés tartozik továbbra is azon feladatok közé, melyet a burkolt utak kiépítésével egy időben, illetve a meglévő burkolt utak mentén, ahol nem került megvalósításra, meg kell oldani. A befogadó rendszert megfelelően kell karbantartani (aknák átmosása, árkok tisztán tartása), illetve a nem megfelelő kapacitású szakaszokat korszerűsíteni célszerű.

Nagyobb léptékű fejlesztés ezen a területen még a 2007-2013 közötti időszakban történt, uniós források bevonásával (Rózsa utcai korábbi elöntési problémák megoldása).

3.12.2. Energia

Villamosenergia-ellátás

Szob városát nagyfeszültségű távvezeték nem érinti. A város villamos energia ellátása a váci 120/35 kV alállomásból kiinduló 35 kV-os közepfeszültségű vezetékről történő leágazásról történik, a 35/20 kV-os alállomáson keresztül.

A leágazás után a településen belül 20 kV-os légvezetékes hálózat került kialakításra. Szob város a villamosenergia-ellátása 100%-osnak tekinthető, még a külterületi ingatlanok is szinte teljes ellátásban részesülnek.

A településen mind a kiefeszültségű, mind a közepfeszültségű hálózat nagyrészt légvezetékes formában került kialakításra. Az utóbbi fejlesztési területeknél már földkábeles rendszer is alkalmazásra került. A város a villamos-energia felhasználása - és ezen belül a lakossági villamosenergia-felhasználás – egyenletes növekedést mutat az országos trendekkel egyezően.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Háztartási villamosenergia fogyasztók száma (db)	1101	1131	1135	1138	1158	1137	1135
A háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége (1000 kWh)	2981	3071	3143	3236	3292	3308	3386
Villamosenergia-fogyasztók száma (db)	1225	1239	1243	1246	1269	1246	1244
Szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége (1000 kWh)	8217	8452	8666	8935	9036	9141	9058
A kiefeszültségű villamosenergia-elosztóhálózat hossza (km)	17	17,5	17,5	17,5	18	18,6	19,2

24. táblázat: Villamosenergia felhasználás fontosabb települési adatai, Szob

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

Közvilágítás

A város közvilágítási hálózata légvezetékes kialakítású. A közvilágítási hálózat korszerűsítése folyamatban van (projekt leírását lásd a gazdálkodási fejezet energiagazdálkodási munkarésze alatt). A jövőben a gyakori karbantartási problémák csökkentése érdekében a Duna-parti sétányon van szükség fejlesztésre (biztosítékok cseréje).

Gázellátás

A Szob gázvezeték-hálózatának kiépítésében meghatározó szerepe volt a Börzsönygáz Beruházó Kft.-nek, amelyet éppen Szob vezetésével alapított meg 1995-ben 40 település bevonásával. Az 1997 végéig tartót fejlesztési projekt eredményeként létrejött hálózat a TIGÁZ Zrt. tulajdonába került. Jelenleg a földgázellátását az OPUS TIGÁZ Zrt. biztosítja egységes kiépített hálózati rendszerén keresztül, az egyetemes szolgáltató az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt.

A szobi rendszerről kerül ellátásra Ipolytölgyes gázellátása is.

A város gázfelhasználását adataiból látszik, hogy a fogyasztók köre és főleg a hálózat műszaki bővítése nagyon kis mértékű volt az elmúlt évtizedben. A lakásállománynak nagyságrendileg kicsivel több mint 50%-a kapcsolódik a hálózathoz.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Háztartási gázfogyasztók száma (db)	666	664	671	672	680	682	692
Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m3)	1065,9	1309,3	1127,5	1501,8	1494,9	1499,1	1422,8
Az összes szolgáltatott gáz mennyiségéből a háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m3)	630,2	777,7	691,8	981,1	864,4	851	923
Az összes gázcsőhálózat hossza (km)	30,2	30,2	30,2	30,2	30,3	30,3	30,4
Összes gázfogyasztók száma (db)	728	729	730	734	746	748	756
A háztartási gázfogyasztókból a fűtési fogyasztók száma (db)	665	664	671	672	680	682	692

25. táblázat: A gázfelhasználás fontosabb adatai, Szob

Forrás: KSH, Tájékoztatósi adatbázis

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Szobon – az intézmények fejlesztése mellett – egyre több a lakóházakra felszerelt napkollektor, napelem, amit a jövőben a különböző pályázati lehetőségek várhatóan tovább fognak növelni. Szob külterületén 2021-ben adtak át egy 1 MW-os, 5000 paneles napelem parkot.

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzat az intézményeknek helyt adó épületekre vonatkozó energetikai audittal nem rendelkezik. (a folyamatban lévő és megvalósított projekteket lásd a gazdálkodási fejezet energiagazdálkodási munkarésze alatt). Az elmúlt évek elmaradt felújításai és az alapvetően

energiapazarló műszaki állapot miatt további, megújuló energia alkalmazásával egybekötött energiahatékonysági fejlesztések tervezettek a következő intézményeknek helyt adó épületekben:

- Kodály Zoltán Zeneiskola: hőszigetelés, napelemek telepítése
- Kormányhivatal épülete: napelemek telepítése a Polgármesteri Hivatalba betermelő inverterrel,
- Polgármesteri Hivatal: fűtőkorszerűsítés, klimatizálás,
- Érdy János Városi Könyvtár: fűtőkorszerűsítés, külső szigetelés, napelem telepítése,
- József Attila Művelődési Ház és Szabadidőközpont: napelemek elhelyezése, épületgépészeti beavatkozások (villamoshálózat felújítása, világítástechnika, fűtőkorszerűsítés, légtechnika), nyílászárók cseréje,
- Szob Város Szakorvosi Rendelőintézet: hőszigetelés, fűtőkorszerűsítés, napelemek telepítése
- Napsugár Óvoda és Bölcsőde: napelemek elhelyezése,
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat: hőszigetelés, napelemek telepítése.

Az FVS készítésével párhuzamosan elkészült az óvoda és a szakorvosi rendelő esetében az energetikai audit, ami a további beavatkozások megtervezésének alapja.

3.12.3. Elektronikus hírközlés – internet használat

Szobon kábeles internetszolgáltatók közül a Magyar Telekom Nyrt. és a Giganet Internet Szolgáltató Kft. van jelen, míg műholdas internet szolgáltatás a Bigblu-n keresztül érhető el. A Telekom 4G hálózata a település teljes belterületén elérhető biztonságosan.

Szobon az internet előfizetések száma fokozatosan növekszik, az optikai hálózat nem kiépített.

	2017	2018	2019	2020
Internet-előfizetések kábeltelevízió-hálózaton (db)	265	284	355	437
Internet-előfizetések optikai hálózaton (db)	,	,		,
Internet-előfizetések xDSL hálózaton (db)	494	496	439	408
Internet-előfizetések (db)	760	781	795	847

26. táblázat: internet előfizetési adatok, Szob

Forrás: TeIR

2019-ben az 1000 lakosra jutó internetelőfizetések száma(315) magasabb volt az országos és megyei átlagnál, és csak kissé maradt el a megyei városok átlagos értékétől (319).

A város intézményei rendelkeznek internet kapcsolattal, ingyenes wifi szolgáltatás érhető el a könyvtárban és a művelődési házban. Ezen kívül Szobon 5 közterületi wifi pont található.

3.13. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

3.13.1. Talaj

Szob igazgatási területének Duna- és Ipolymenti része kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területi övezetbe tartozik. A Dunamenti terület fedetlen laza kavicsos öntésterület, jelentős vízkészlettel. A Börzsöny hegység főtömege vulkanikus kőzettömeg, területe talaj- és vízvédelmi szempontból nem fokozottan érzékeny terület. Természetes állóvíz, tó nincs a településen. Mezőgazdasági művelés tekintetében, az OtrT szerint Szob körzetében nincsenek kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek. A rendelkezésre álló területeken az alacsonyabb kategóriájú szántók mellett elsősorban szőlő és gyümölcsös található. A kistérségben egyébként a mezőgazdasági művelés alatt álló területek aránya nem az országos tendencia miatt, hanem a több mint 70%-os erdőállomány miatt kisebb.

A Közép- Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség adatai szerint 2005-ben Szobon a vasútállomás környékén volt jelentősebb talaj- és talajvízszennyezés, amely szennyezés valószínűleg illegális hulladéklerakásból, engedély nélküli vagonmosásból és felszín alatti szénhidrogéntartályokból származott. A kármentesítési folyamat még 2005-ben befejeződött.

A talajt korábban leginkább veszélyeztető szennyezési tevékenység és veszélyes hulladékfajták megszűntek, a 2000-es években a Szob- Hidegréti ivóvízbázis védelme érdekében a szükséges kármentesítési folyamatok befejeződtek a vasútállomás környékén.

3.13.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A két folyó (Duna, Ipoly) torkolatánál épült város életében meghatározó szerepet játszanak a vizek. A felszíni vizek sokrétű szerepkörrel rendelkeznek, így rekreációs szerep, vízi sportok, turisztikai vonzerő, horgászat, belvíz és szennyvíz befogadása, öntözővíz és a város arculatának formálása.

A város hidrogeológiai adottságaiból következően sérülékenyek a helyi ivóvízbázisok, a felszín alatti vizek védelme kiemelt feladat, Szob területe a felszín alatti vizek védelme szempontjából a fokozottan érzékeny szennyeződési kategóriájába sorolt. A talajvíz szennyezésének legnagyobb forrása a kommunális szilárd és folyékony hulladék. A vezetékes vízellátás csaknem teljeskörű és szennyvíz elvezetés is magas arányban van kiépítve, a belterületen a csatornahossz és csatornázottság folyamatosan nőtt, a bekötések csak a geomorfológiailag indokolt esetekben maradtak el, itt áttemelők biztosításával lehetne csak a rendszerhez való csatlakozást megoldani. A szobi szennyvíztisztító telep felújítására 2020-ben került sor uniós forrás bevonásával. A szennyvíztisztító telep Szob, Márianosztra, Kóspallag, Ipolytölgyes, Letkés települések szennyvizét fogadja.

Az Önkormányzat a vizek és a talaj védelmét szolgáló, „A települési folyékony hulladékkal kapcsolatos kötelező helyi közszolgáltatásról” és a „Talajterhelési díjról” szóló helyi rendeletekkel rendelkezik. A 2011. évi, „Szob város környezetvédelméről” szóló rendelet kimondja, hogy a településen a vizek védelme érdekében:

- Szennyvizet csak erre a célra kiépült szennyvízcsatornába, illetőleg ennek hiányában engedélyezett vízzáró, zárt szennyvíztárolóba szabad vezetni.
- Csapadékvíz csatornába, csapadékvíz-elvezető árokba szennyvizet vagy az állattartás hulladékait tartalmazó vizet sem előtisztítás után, sem tisztítottan nem lehet engedni. Csapadékvizet, talajvizet a szennyvízcsatornába belevezetni tilos.

- Tilos a szennyvizet és egyéb szennyező anyagot (trágyalé, iszap, vegyszermaradvány, hulladék) nyílt vízfolyásba, használaton kívüli kútba, nyílt és zárt csapadékvíz-elvezető csatornába, természetes vízfolyásba bevezetni, továbbá útra vagy zöldfelületre kiönteni.
- A szennyvízcsatornába a csatornarendszerre, a tisztítási technológiára veszélyes anyagot (savat, lúgot, maró hatású folyadékot, olajat, növényvédő szert, nehézfémeket stb.) beengedni tilos.

3.13.3. Levegőtisztaság és védelme

Levegőtisztaság védelmi szempontból, hogy a Szobi járás az ország légszennyezettségi agglomerációkon kívüli területéhez tartozik. Kiemelkedő a város kedvező térségi természeti adottságaiból adódó jó levegőállapota, amely csak a közlekedési terheléssel leginkább érintett területeken (12-es főút) problémás. A kéndioxid és a szénmonoxid szennyezés alacsony szintjével szemben a gépjárműforgalom okozta nitrogéndioxid és szilárd anyag (szálló por) magasabb koncentrációja jellemző. A szennyezés koncentrációja a légszennyezettségi határértékek és a túréhatár alá esik. A légszennyezés további forrásai a közlekedési zónák területén kívül a nem pormentesített utak és a korszerűtlen kommunális fűtés. A szabadtéri égetés jogszabályi tiltása pozitívan befolyásolta a levegő minőségi jellemzőit.

A Szobot érintő légszennyezettség veszélyforrása jelenleg nem elsősorban maga a város, hanem a környezetében található szennyező zónák (Budapest zóna, illetve Tatabánya-Dorog zóna), mely zónák károsanyag kibocsátásának hatását leginkább a kistérség gazdag erdőállománya képes passzív módon enyhíteni.

3.13.4. Zaj- és rezgésterhelés

A légszennyezési források analógiájára fő forrásként a közlekedés jelölhető meg. A forgalom okozta zajterhelés mellett az ipari zajterhelés kevésbé jelentős. A 12-es sz- főút melletti ingatlanokban – az út rossz minősége miatt – a rezgésterhelés is jellemző, mely az ingatlanok értékcsökkenését eredményezi. Zajterhelési forrásként meg kell említeni a vasúti áruszállítást és forgalmat, valamint a kőbányához kapcsolódó tevékenységeket.

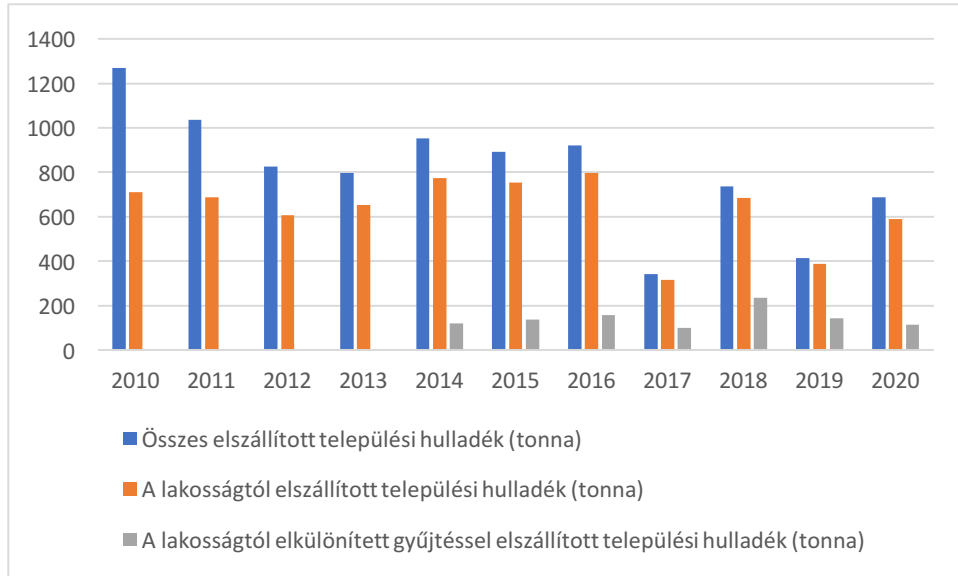
3.13.5. Hulladékkezelés

Szobon a hulladékkezelési feladatokat a Duna-Tisza Közi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. látja el, alvállalkozó bevonásával. A hulladékgyűjtésre vonatkozó adatokból jól látszik a gazdasági tevékenységek 2010-es évek elején történő visszaszorulása.

A házhoz menő szelektív gyűjtéssel begyűjtött hulladék aránya viszonylag magasnak mondható (a begyűjtött hulladék egyharmada), ami mind megyei, mind országos összehasonlításban átlag feletti arány, ugyanakkor a 2020. évi előzetes adatok már csak 19% -ra teszik ezt.

A mennyiségekre vonatkozó adatokban tapasztalható nagyobb változások háttérében valószínűleg adatszolgáltatási problémák állnak (2017 és 2019 kiemelkedően alacsony adatai). Több év adatait is figyelembe véve a lakoságtól begyűjtött hulladék mennyisége 600-800 tonna között mozog évente, ennek a becslések szerint kb. 20%-a lehet a szelektíven elszállított mennyiség.

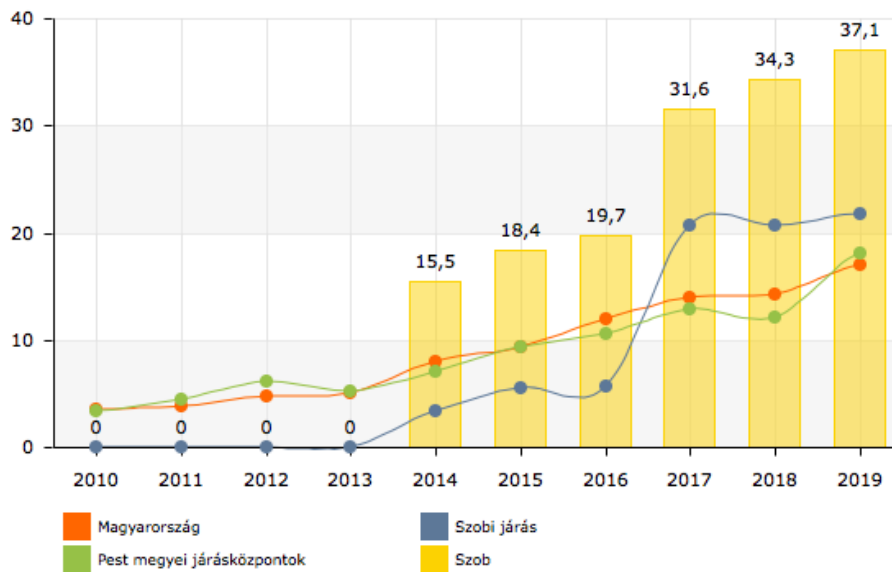
A településen a lomtalanítás is szervezett keretek között zajlik, évi 1 alkalommal, igénybejelentés alapján van lehetőség 2 m³ lom elszállíttatására térítésmentesen.

26. ábra: Elszállított települési hulladék mennyisége

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

27. ábra: A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya (%)

Forrás: TeIR

Szobon a település tisztatartásának, rendezettségének növelése érdekében rendszeresen szervez – a Szobért-Szobiakért civil közösség és a helyi művelődési ház – önkéntességre épülő akciókat, ami a helyi lakosság szemléletformálásához, a környezettudatosságának növeléséhez és a közösség erősítéséhez egyaránt hozzájárul.

Folyamatban van a településen egy hulladékudvar vállalkozói alapon történő kialakítása, ami egyben újrahasznosítási központként is működik. A belterületi telephelyen az elektronikai hulladékok szétszerelése, míg a lakott területektől távoli külterületen a szit begyűjtése és darálása tervezett. Az

elmúlt években, szintén vállalkozói alapon, elindult egy térségi komposztáló telep kialakításával kapcsolatos egyeztetés is, azonban a környezetvédelmi és lakossági érdekek miatt ez a településen nem valósult meg.

3.13.6. Árvízvédelem

Szob területe a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság működési területére esik, a szervezet látja el az Ipoly és a Duna mentén az árvízvédelmi feladatokat. Az árvízvédelem érdekében a szervezet adja ki az új úszóműves kikötő vagy úszóműállás, illetve a sólyázó (csónakleeresztő helyek) kialakítására vonatkozó engedélyeket. Az aktuális árvízkezelésre és vízmérésre vonatkozó adatok a KDVVIZIG honlapján folyamatosan frissülnek. Az árvízvédelmi intézkedéseket a Katasztrófavédelmi Főigazgatóság koordinálja. A helyi árvízvédelemmel összefüggő, katasztrófa elhárítási munkákra szóló felkészülése megszervezése, koordinálása a Településfejlesztési Bizottság feladatkörébe tartozik.

A Belügyminisztérium Vízügyi Főigazgatóságának 2014. évi térképei szerint (Árvízi Kockázat és Veszélytérképezés) Szob közigazgatási területe nem része a nagy- és közepes elöntésveszéllyel jellemezhető területeknek.

Szobon a legutolsó, jelentős kárral és ideiglenes kitelepítéssel járó árvíz 2013-ban volt, ekkor tovább romlott a parton lévő Luczenbacher kastély épülete is, mára komoly statikai problémákat okozva.

A településen jelentős árvízvédelmi fejlesztés az elmúlt évtizedben nem történt.

3.13.7. Vizuális környezetterhelés

Szobon a mára jelentősen kisebb kapacitással működő szörpüzem településközponti elhelyezkedése jelent részben esztétikai problémát, azonban a főúttól északra fekvő területre való rálátás a terepviszonyoknak köszönhetően nem jelentős. A lakossági műhelymegbeszélésen több résztvevő is említette, hogy a település központját átszelő vasúti töltés és a vasúti átjárók mai arculata rontja a településképet. Az épített környezet vonatkozásában a legtöbb kritika a vasútállomás és környezetének állapota kapcsán fogalmazódott meg, melybe beletartozik az egykori MÁV lakóházak rossz műszaki állapota is.

2017-ben az önkormányzat településkép védelméről szóló rendeletet fogadott el, mely a településkép és arculatot érintő kérdéseket részletesen szabályozza.

3.13.8. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A talajfajtákat minőségileg és mennyiségileg károsan befolyásoló tényező közül Szobon az alábbiak fordulnak elő:

- a területek beépítése, nem megfelelő területhasználat révén;
- az illegális vagy előírásoknak nem megfelelő, rosszul szigetelt helyen történő hulladéklerakás;
- a gépjárművek, mezőgazdasági és egyéb gépek olajszennyezése;
- egyes talajdegradációs folyamatok.

A felszíni és felszín alatti vizek állapotát negatívan befolyásolják a különböző vizeket ért szennyezések (a település határain túl is), s ez igaz a levegő minőségére vonatkozóan is, azaz többnyire a nagyobb térségben kibocsátott szennyezőanyagok jelennek meg helyben is a légköri viszonyoktól függően.

Jelentős helyi gazdasági szennyezőforrás nincs, a zaj, rezgésterhelés lokális szinten jelentkezik a térségi szintű gazdasági tevékenységekhez kapcsolódó közúti forgalomból származik. Ez a településnek csak egy részét érinti, elsősorban a 12. sz. főút menti területeket és a Márianosztra felé vezető út menti területeket. Üzemi zajterhelés szempontjából kiemelhető továbbá a vasúti áruszállítás és rakodás. Bár a településen a szelektív hulladék gyűjtése és elszállítása megoldott, ez mind lakossági, mind a szolgáltatás minősége szempontjából nagyobb odafigyelést igényel.

3.14. Városi klíma

A terület klimatikus adottságai közül legjelentősebb befolyásoló tényező a város táji fekvése, morfológiai adottságai és ezek klímaformáló, befolyásoló szerepe, pozitív hatásai: a Duna folyam, az Ipoly folyó és a hegyvidék találkozásából adódó változatos kitétségi viszonyai, a Dunamenti és az Ipoly völgyi szélcsatornából, valamint a nagykiterjedésű hegyvidéki erdőterületről származó oxigéndús, tiszta, friss levegő és ennek állandó mozgása, a regionális és helyi szélviszonyok. E pozitív hatást lokálisan némileg lerontja a közlekedési folyosó (12.sz. főút és a vele párhuzamos vasúti fővonal) illetve a nagyobb régióban lévő ipari tevékenység légszennyező hatásai. Ezek közlekedési fejlesztéssel, forgalomszervezési és szabályozási eszközökkel és az ipari technológiák további korszerűsítésével mérsékelhetők.

A város klímaállapota összességében kedvezőnek minősíthető. Helyi szinten különbségek állapíthatók meg a különböző ökológiai adottságú városrészek klímajellemzői között: a sűrűbben beépített, magasabb burkolati aránnyal rendelkező, ipari és közlekedési zónákhoz közelebb fekvő és járműforgalommal erősebben terhelt területek és a lazábban beépített, kevésbé terhelt folyó- és erdőközeli perifériák között, ez utóbbiak javára.

A városi hősziget jelenség helyi szintjének értékelésére nem állnak rendelkezésre mérési adatok, a településen egyetlen nagyobb burkolt térként a Szent László-templom előtti városi főtér említhető, az utak mente és a közterületek fásítottak.

A globális folyamatok és a magyarországi modellek (Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer adatai) az évi átlaghőmérséklet növekedését vetítik előre hosszú távon, így a városfejlesztés során az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást támogató módszerek, a helyi lakosok komfortérzetét növelő megoldások alkalmazása ajánlott, ebben elsősorban a zöldfelületi fejlesztések – benne a magánkertek ezirányú hasznosítása – a csapadékvíz helyben történő felhasználásának ösztönzése és a vízáteresztő burkolatok alkalmazásának elterjesztése elsődleges.

4. TERÜLETI LEHATÁROLÁS

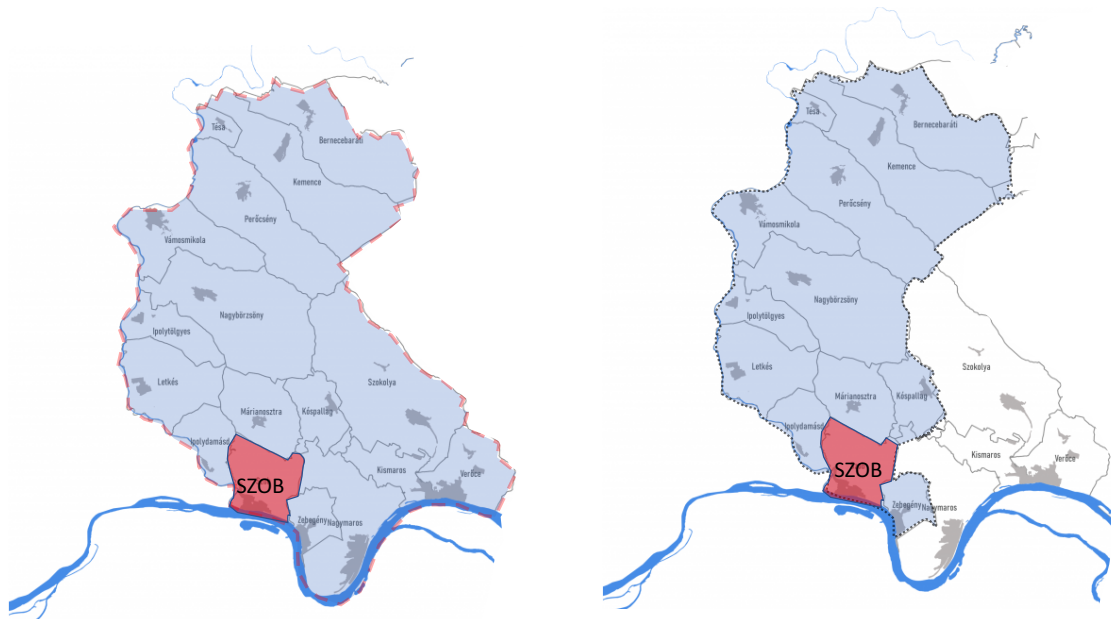
4.1. A várostérség lehatárolása, bemutatása

Szob gazdasági, kulturális, táji és szolgáltatási vonatkozásban különböző mértékű kapcsolatban áll a járás településeivel és a tágabb térség városival. Ezért egy funkcionális várostérség lehatárolása helyett a különböző szempontok alapján más-más területi lehatárolással mutatjuk be Szob kapcsolatrendszerét a szűkebb és tágabb térségével.

1. Közigazgatási vonzaskörzet

Szob a Szobi járás központja, a járáshoz 17 település tartozik összesen. A járásban lévő települések (felsorolásuk az 1. táblázatban) többsége kis népességszámú, községi jogállású település, városi jogállással csak Nagymaros rendelkezik. A Pest Megyei Kormányhivatal Szobi Járási Hivatala illetékességi területe kiterjed mind a 17 településre, ugyanakkor kormányablaknak nagymarosi kirendeltsége is van, így a Váci kistérséghez tartozó négy település (Nagymaros, Kismaros, Verőce, Szokolya) jellemzően ezt a helyszínt választja az ügyintézés színhelyéül.

A fenti funkcionális megoszlással párhuzamosan a Szobi Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulása már csak 13 településre terjed ki.

28. ábra: A Szobi járás (bal oldalon) és a Szobi Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulása (jobb oldal) lehatárolása.

2. Identitás, táji kapcsolatok és turisztikai együttműködések

Szob helyzetét meghatározza, hogy három turisztikai tájegység metszéspontjában található, identitásában mindhárom tényező szerepet játszik, s más-más településekkel van emiatt szorosabb kapcsolata.

- A. Börzsöny: elsősorban a kisvasút, mint turisztikai szolgáltatás kapcsolja be a várost a Börzsöny turizmusába. A kisvasút Szob – Márianosztra – Nagyirtápuszta – Nagybörzsöny útvonalon

Forrás: www.aofk.hu

A Börzsöny – Dunakanyar aktív turisztikai térség – melyre az Aktív Ökoturisztikai Fejlesztési Központ készít átfogó stratégiát és cselekvési tervet.

3. Munkahelyek, munkavállalás

Szob elsősorban az itt található intézmények, szolgáltatások területén kínál munkahelyet a térségben élők számára, a vonzáskörzet jellemzően megyegyezik a többcélú társulás 13 településével, azzal a kitételrel, hogy a járás északi, Ipoly-menti településeiről már Balassagyarmat, illetve Esztergom irányába is jellemző a munkavállalási célú ingázás.

Szob 2011. évi népszámlálási adatai szerint a település 60%-a más településre jár dolgozni, a műhelymegbeszélés során a résztvevők megerősítették, hogy ennek legfontosabb célterületeit a következő települések jelentik: járáson belül Ipolytölgyes, járáson kívül: Vác, Göd (Samsung gyár) és Budapest, valamint kisebb mértékben Esztergom.

A RE-START nevű, határon átnyúló Interreg projektben vesznek részt Szobbal együtt Ipolydamásd, Helemba (Sk) Ipolyszalka (Sk), Bernecebaráti és Kemence települések önkormányzatai, melynek célja a közigazgatási szereplők mellett civil szervezetek, intézmények és vállalkozások bevonásával a periférikus helyzetből adódó gazdasági és társadalmi lemaradás csökkentése a foglalkoztatottság növelésével, kiemelt figyelmet fordítva a még aktív korú, de inaktív lakosságra.

4. Közszolgáltatások

A Napsugár Bölcsőde és Óvoda hivatalos vonzáskörzetét (ellátási területét) a járás jelenti, azonban a települések többségében az óvodai ellátás biztosított és fejlesztések is tervezettek (bölcsődei kapacitások kiépítése is), így döntően a szobi igények kiszolgálása az elsődleges. A Fekete István Általános Iskola tanulóinak 33%-a más településről jár be az intézménybe naponta, beiskolázási körzete kiterjed Ipolydamásd és Márianosztra településekre, így a legtöbb ingázó diák innen érkezik (tanulók kb. 20%). A Szent László Gimnázium országos beiskolázású intézmény, kollégium jelenleg nem üzemel, ami azt mutatja, hogy a tanulók a szűkebb vonzáskörzetből (jellemzően a többcélú társulás településeiről) érkeznek. A más településről bejárók aránya a KSH 2020. évre vonatkozó adatai szerint a gimnázium nappali oktatásban elérte a 85%-ot. Mindez azt is jelenti, hogy Szobról a középiskolás korú gyermekek többsége más településre ingázik (többnyire Vácra). Vámosmikola esetében Vácra, míg Kemencére esetében Balassagyarmat jelent vonzerőt a középiskolák vonatkozásában. A Szobi Kodály Zoltán Körzetes Zeneiskola ellátási körzete az egész járásra kiterjed, telephellyel rendelkezik Verőcén, Letkésen, Vámosmikolán, kemencén és Szokolyán. A szobi intézmény elsősorban a szobi, ipolydamásdi, márianosztrai, kóspallagi és zebegényi gyerekeket fogadja.

A többcélú kistérségi társulás kereti között működik a Szob Járási Család- és Gyermekejóléti Központ (ellátási területe a 13 település, központi irodája Szobon, de telephellyel rendelkezik Vámosmikolán), a „Gondoskodás Összefogással” szociális Alapszolgáltatási és Szakosított ellátásokat Biztosító Központ (a szobi telephely – idősek Otthona /Gondozási Központ – mellett Bernecebarátiban, Kemencén, Vámosmikolán és Nagy-Börzsönyben is rendelkezik telephellyel). A többcélú társulás kereti között biztosított az orvosi ügyelet, ellátási területe szintén 13 település, helye a szobi szakorvosi rendelőben van.

Szob Város Szakorvosi Rendelőintézet ellátási területe szintén a többcélú társulás 13 településére terjed ki. az Egészségfejlesztési Iroda járási szinten segíti a prevenciót.

5. Egyéb szolgáltatások

A városban található tanuszoda az egész járás ellátásában fontos szerepet játszik, a településen mentőállomás és rendőrőrs is található. A város sport szervezeti a környező településen élő gyermekek számára is vonzó, legnagyobb problémát a szervezett gyermekszállítás hiánya jelenti.

Szobon gyógyszertár, üzemanyagtöltő-állomás, posta egyaránt megtalálható, bankfiók, nagyobb drogéria és szupermarket azonban nem működik a városban, ezeket a szolgáltatásokat a szobiak és a járásban élők jellemzően Vácott és Esztergomban veszik igénybe.

Összefoglalás:

	tényező	város szerepe	települések köre	települések száma és/vagy felsorolása
A.) Kötött	közigazgatási egység	megyeszékhely	megye települései	-
		járasközpont	járás települései	17 település
	körjegyzőség léte	körjegyzőségi központ	a körjegyzőségéhez tartozó települések	-
B.) Rugalmas	agglomerálódás	agglomerációs központ	azon települések köre, ahová a városból jellemzően kiköltöznek a helyi lakosok, akik munkavégzés és szolgáltatások igénybevétele céljából továbbra is a városhoz kötődnek	-
	foglalkoztatás	vonzásközpont	az adott városba irányuló munkavégzési célú ingázás kibocsátó településeinek köre	Többcélú társulás települései (13 település)
	funkcionális	szolgáltató központ	a város által nyújtott alap, és közép-szintű köz- és piaci szolgáltatásokat napi szinten igénybe vevő térségi lakosok települései	Többcélú társulás települései (13 település)
		szolgáltatói hálózati központok (nem szükségszerűen)	bizonyos térségi szinten szervezett (köz) szolgáltatásokban résztvevő települések köre (társulások pl. szociális gondozás, idősellátás, családsegítés, orvosi ügyelet stb.)	Többcélú társulás települései (13 település)
	fejlesztési cél alapon	a térségi fejlesztéseket koordináló önkormányzat (nem feltétlen, hiszen ágazatonként eltérő lehet a központ pl. szennyvízkezelés)	közmű, turisztikai fejlesztések és szolgáltatások, beszállítói hálózatok (jellemzően csak az agráriumban, hagyományos város-vidék kapcsolat-rendszer)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Turizmus: Börzsöny-Dunakanyar és Ipoly-völgy határon átnyúló térsége ➤ Agrár és helyi termék hálózat: Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület keretében (járási településeivel megegyező kör)

Összességében Szob elsősorban Márianosztra és Ipolydamásd településekkel áll a legszorosabb napi, ellátási kapcsolatban, a határon átnyúló kapcsolata Helembával a legerősebb (testvérvárosa is), ez a kapcsolat az épülő Ipoly hadnak köszönhetően még erősebbé válik majd a jövőben.

5. HELYZETÉRTÉKELÉS, SZINTÉZIS

A helyzetértékelés a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia készítését módszertanilag meghatározó kézikönyv szerint, öt–a stratégiakészítést végig kísérő – a városok ellenállóképességét meghatározó tervezési dimenzió mentén készül. A keretes szövegek az egyes dimenziók kézikönyvben megfogalmazott definiálását adja meg.

A városoknak egy folyamatosan változó gazdasági – technológiai környezethez, az éghajlatváltozás kihívásaihoz és a klímasemlegességi célok eléréséhez, a digitalizáció folyamataihoz, váratlan külső veszélyhelyzetekhez kell alkalmazkodniuk, mint amilyen egy világszintű járványhelyzet, és mindezek társadalomra gyakorolt hatásai. Ezeket kell figyelembe venniük városfejlesztési jövőképük és stratégiájuk megfogalmazása során, melyek egyúttal hatással vannak a városfejlesztés gazdasági – társadalmi peremfeltételeire is. A városok alkalmazkodóképessége ezért kiemelt fontosságúnak bizonyul a következő évtizedben.

Az összegzések kitérnek a várostérségi vonatkozásokra is. Szobon belül városrészek elkülönítése továbbra sem indokolt, így az összegzésben általános érvényű megfogalmazások mellett a helyspecifikus, fontos elemek kerülnek csak kiemelésre.

A város vonzerejét az élhető kisvárosi lét, a kompakt, civil közösségek által is formált, a jelentős etnikai és szociális konfliktusoktól mentes társadalmi környezet adja. A természeti környezet, a folyóparti és hegyvidéki természeti értékek a vonzó lakókörnyezet (megtartó város) és a turizmus (prosperáló város) szempontjából egyaránt fontos adottság.

5.1. Prosperáló város

A prosperáló város a belső erőforrásokat és adottságokat fenntartható és innovatív módon hasznosítja. A külső (gazdasági) környezet által biztosított lehetőségeket és kihívásokat felismerve a gazdasági szereplőket facilitáló infrastruktúra és szolgáltatások biztosításával, következetes befektetés- és fejlesztéspolitikát alkalmazva hozzájárul a helyi vállalkozások versenyképességéhez és a dinamikus, több lábon álló gazdasági struktúra kialakulásához.

Szob gazdasági életében nincsenek jelen tőkeerős közép- és nagyvállalatok, a vállalkozások többsége (76%-a) a szolgáltató szektorban működő mikro- és kisvállalkozás (arányuk 99%). A helyi munkapiac fontos szerepet töltenek be a közszolgáltatások és igazgatási funkciók, jellemzően ez a szegmens tudja a felsőfokú végzettséggel rendelkezők döntő részét foglalkoztatni, sőt a térségből munkaerő-vonzó szereppel is bír. A Szob országos ismertségét megalapozó szörpüzem sokkal kisebb kapacitással (20-50 fő körüli foglalkoztatott) működik mint évtizedekkel ezelőtt, helyét nem pótolta nagyobb feldolgozóipari vállalkozás. A városban nincs ipari park vagy kijelölt gazdasági zóna és az ezirányú fejlesztéseket sem a városi ingatlanvagyon, sem a közigazgatási területet érintő természetvédelmi korlátozások nem teszik lehetővé. Vannak azonban a régi ipari, gazdasági múltból felhagyott vagy alulhasznosított barnamezős területek (kenyérgyár, szörpüzem nagy része, vasúti területek stb.), amik magántulajdonban vannak, de helyet adhatnak új gazdasági funkcióknak a jövőben. A város életében továbbra is jelen van a kőbányászat és feldolgozás, az erdészet, jelentős foglalkoztatónak számítanak továbbá a közlekedési vállalatok. Ennek ellenére a megye városai közül itt az egyik legalacsonyabb a

munkanélküliség (1,2 % a nyilvántartott álláskeresők száma a munkaképes korúak arányában 2019-ben), ami az ingázók magas arányával magyarázható (a 2011-es népszámlálási adatok szerint 60%). A térségben való munkavállalás mellett (ebben a vonatkozásban ki kell emelni az ipolytölgyesi Ipolyfabric Kft-ét, illetve a márianosztrai börtönt) az ingázás főleg Vác, Göd és Budapest célterületekre történik. Esztergom ma csak a letkési Ipoly hídon keresztül (illetve időszakosan a révvel) közelíthető meg, ugyanakkor az új, épülő Ipoly híddal Esztergom munkaerővonzó szerepe is várhatóan felerősödik 2023 után, Szobtól mintegy 15 perces elérhetőség miatt. A településen a munkavállalást támogató humán intézmények (korlátozott bölcsődei kapacitás mellett óvoda) megtalálhatóak, leginkább az ingázók – köztük is a helyi családi kapcsolatokkal nem rendelkező beköltözők – számára jelent problémát, hogy az intézmények nem tudják a hosszabb működési, nyitva tartási időt biztosítani.

A város képzettségi adatai – bár azok 2011 évre vonatkoznak – elmaradnak a megye más városaitól, különösen a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (14,5% a 25 évesnél idősebb népesség körében) alacsonyabb a városok átlagánál. A város öregedő korszerkezete, az idős korúak számának helyi, térségi növekedése nagyobb igényt jelez a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, az alacsony gazdaság tényerése szempontjából, amit a főváros közelsége és az ott szintén növekvő ellátási igények pénzügyileg is fenntarthatóvá tehetnek. Másrészt az alap- és középfokú képzettséggel rendelkező térségi lakosok, sőt a munkapiacra bevonható nyugdíjasok potenciálisan olyan munkaerő-bázist jelentenek, amely a helyi foglalkoztatási lehetőségek bővítése kapcsán rendelkezésre áll. Ennek mentén, határon átnyúló együttműködéssel indult el a RE-START projekt, melynek fő célja az idős-ellátási szektorban a foglalkoztatási lehetőségek bővítése. Szobon új bentlakásos idősellátási kapacitás és ehhez kapcsolódó munkaerő-képzés indult el, együttműködésen a Szent László Gimnáziummal. A legjobb helyi adottságokkal a turisztikai ágazat rendelkezik, a város azonban nem használja ki a lehetőségeit és egy erősödő versenyhelyzettel kell hogy szembe nézzen mind a Dunakanyar vonatkozásában, mind országos szinten. A háttérszolgáltatások kínálata fejlesztésre, bővítésre szorul (pl. szálláshely), a tájékoztatás és a térségi kínálatot is összegyűjtő, Szobról elérhető és ezért a szobi többnapos tartózkodást erősítő kajaánlás, de a helyi érdekelteket összefogó szervezeti háttér is hiányzik. Szob város önkormányzata azonban proaktívan keresi azokat a lehetőségeket és csatlakozik azokhoz a partnerségekhez, amelyek a térségi szemléletű, hálózatokra építő aktív, természetközeli turizmus megerősödését támogatják a határon átnyúló térségben és a Dunakanyar-Börzsöny aktív turisztikai régióban. Több olyan, sajnos pusztuló érték van a településen (pl. Luczenbacher kastély, kálvária), ami ma nem kellően hasznosul és jobban integrálható lenne a turisztikai kínálatba. A város imázsát rontja, hogy turisztikai fogadóterületei (rév parkoló, valamint a vasút/kisvasút/távolsági buszok fogadóterülete) rossz műszaki és esztétikai állapotban vannak. Kevés a vendégéjszaka és kevés a turisták által Szobon eltöltött idő, ami a vendéglátó szektornak, a múzeumnak és a városnak is kevesebb bevételt jelent. Pozitív változás, hogy a – részben térségi együttműködésen alapuló – rendezvények népszerűsége nő, a kisvasút felújítása folyamatban van és Szobnak újra van személyhajó kikötője, s ezzel az Esztergom-Zebegény közötti kiránduló hajójárat egyik megállópontjává vált. A lakossági szolgáltató szektor és a turizmus mellett – részben a szörpgyár is erre épült – a város és térsége hagyományokkal rendelkezők a gyümölcstermesztés terén. Ez sem éri el a korábbi évtizedek fénykorát, de érzékelhetően egyre többen foglalkoznak helyi termékek előállításával a mezőgazdaságra alapozva. A helyi vidékfejlesztési egyesület fontos szerepet tölt be térségi szinten a szektor erősítésében, Szobon is bővülnek a feltételek (piac kialakítása, hűtőkonténerek), de a nagyobb hozzáadott értéket termelő tevékenységek kritikus méretben hiányoznak (feldolgozás, értékesítés),

illetve a rövid ellátási láncok sem kiépítettek (amiben például a Dunakanyar térség turisztikai szolgáltatóival erősebb kapcsolat lenne kiépíthető). A város nem a klasszikusan értelmezett, kutatás-fejlesztésre alapozott innováció helyszíne, de jelen van a vállalkozók innovatív attitűdje, az üzleti modellek megújítási szándéka (pl. turisztikai szolgáltatások és ökofarm, kulturális szolgáltatások kombinációja). Az üzleti szolgáltatások korlátozottan jelen vannak (post), ugyanakkor a nagyobb városok közelsége (Budapest, Vác, Esztergom) és az interneten egyre szélesebb körben elérhető szolgáltatások miatt a helyi vállalkozások e miatt nincsenek jelentős, növekedésüket korlátozó hátrányban.

Az önkormányzat a vállalkozói környezet, a település életminőségi faktorainak folyamatos fejlesztésével támogatja elsősorban a gazdasági szereplők mindennapi működését. Pályázati forrásokkal beruházásainak célja, hogy minél színvonalasabb közszolgáltatásokkal a város és térsége népességmegtartó ereje és turisztikai vonzereje javuljon, közvetetten biztosítva ezzel a gazdaság számára a fennmaradáshoz és bővüléshez szükséges keresletet és munkaerőt.

A kérdőíves felmérés is visszaigazolta, hogy a munkahelyek szempontjából Szob egyelőre nem annyira vonzó (a helyi kötődés válaszopciói közül – több lehetséges válasz megadásának lehetősége mellett – mindössze a válaszadók 10%-a jelölte meg a „stabil munkahely, egzisztencia” választ. A települési életminőség szempontjából a változatos és a magas jövedelmet biztosító munkahelyek elérhetőségét értékelték a legkevésbé fontosnak a kérdőívet kitöltők (de ez is eléri a 80%-ot), és az ezzel való elégedetlenség a legnagyobb a helyi életminőség tényezői közül (mindössze 19%-uk jelölte meg, hogy amagas jövedelmet biztosító munkahelyek elérhetőségével elégedett, a változatos munkahelyekkel való elégedettség 27%-ot ért el (elégedett és inkább elégedett a négyes skálán). Tulajdonképpen ezt igazolja vissza az is, ami amunkavégzés helyére irányuló kérdés eredményeként előállt: a válaszadók mindössze 50%-a jelölte meg Szobot a munkavégzés (és tanulás) helyszínéül, 30% Budapestet, 10%-uk Vácot adta meg válaszul erre a kérdésre. Az, hogy ezt a szobiak mégis a jövő egyik fontos fejlesztési irányának tartják, a nyitott kérdésre – „Melyik három terület fejlesztését tartja kiemelten fontosnak” – adott válaszok is visszaigazolják, az utak, járdák, közterületek felújítása és az egészségügyi ellátás körülményeinek fejlesztése után a munkahelyteremtés kapta a legtöbb szavazatot.

Pozitívan értékelhető, hogy a helyi termékek ismertsége – főleg a zöldség, gyümölcs – a válaszadók között meghaladja a 90%-ot, az egyes vásárlási módokat a következő gyakorisággal említették: 61%-uk közvetlenül a termelőktől is vásárol, 31%-uk piacon is, 14%-uk interneten keresztül is, illetve 4ö/-uk üzleteket is megjelölte. A bevásárló közösségeket – mint modellt – a válaszadók 52%-a ismerte, azonban szinte senki nem jelölte meg, hogy tagja is lenne ilyen közösségnek.

5.2. Zöldülő város

A zöldülő város valósítja meg a zöld átállást, a zöld, energiahatékony, karbonsemleges megoldások, technológiák alkalmazását. Részét képezi az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése, illetve ahhoz való alkalmazkodás, az erőforrások fenntartható használata, a körforgásos gazdaságra való átállás, szennyezés megelőzése, és a környezeti ökoszisztémák védelme.

Szobon a házhoz menő szelektív hulladék begyűjtése megszervezett, s bár ennek arányai a települési összes lakossági hulladékon belül viszonylag magas, mind szolgáltatási és mind ügyfél oldalról további változásra van szükség a jobb minőségű begyűjtés érdekében. A hulladék elszállításra kerül, a körforgásos gazdaság feldolgozó szektora a városban és a térségben nincs jelen. A csomagolási hulladék mellett a háztartásoktól a zöldhulladék begyűjtése is biztosított, ennek mértéke azonban egy intenzívebben művelt kert esetében nem elegendő, a házi komposztálás elterjedésének további támogatására van szükség. Térségi szintű komposztáló jelenleg nem üzemel a Dunakanyarban és az Ipoly-völgyben, a műszaki feltételek és a természetvédelmi területek, élővizek közelsége mellett ennek lehetősége korlátozott.

A városban folyó gazdasági tevékenységek környezetre gyakorolt hatása átlagos, leginkább a közúti szállítással összefüggő tevékenységek terhelése említhető ki, mind a légszennyezés, zaj- és rezgésterhelés, mind a szén-dioxid kibocsátás szempontjából. Nagyobb terhelés és porszennyezés a bányászati tevékenységhez kapcsolható közúti forgalomból származik. Környezetvédelmi intézkedések megtétele nem jellemző, a tevékenységek a határértékek betartásával működnek.

Az önkormányzathoz tartozó ingatlanvagyon épületenergetikai felújítása folyamatos (eddig megvalósult: általános iskola, Meseház (jelenleg a nyugdíjas Klubnak átadva az része, másik felét az iskola használja), idősek otthona, részben a háziorvosi rendelő és művelődési ház), de még nem teljes körű. Az épületek energiahatékonysági fejlesztései komplex szemlélettel, a megújuló energiatermelés lehetőség szerinti beépítésével történt meg (általános iskola esetében) a finanszírozási feltételek adta keretek között. Szobon magánberuházás keretében készült el egy 1 MW-os napelempark 2021-ben. Emellett a településen is egyre több háztartásban jelenik meg a tetőkre szerelt napelem-rendszer, amit pályázatok és állami támogatási programok is ösztönöznek. A településüzemeltetés korszerűsítése érdekében indult el a közvilágítás megújítása ESCO szerződéses partnerrel, melynek során LED-es technológiával való világítás kerül kiépítésre.

A város közműhálózata (víz, szennyvíz) kiépített, a jelenlegi igényeket ki tudja elégíteni, itt a hálózatok ütemezett korszerűsítése feladat. A csapadékvíz elvezetés rendszere szintén kiépített, a hirtelen jelentkező, nagy mennyiségű csapadékos helyzetekben jelentkező egyidejű fokozott terhelést általában le tudja vezetni. A Dózsa György utcánál korábban jelentkező problémák az elvezető rendszer kiépítésével megszűntek. A csapadékvíz városüzemeltetési célú hasznosítása nem megoldott.

A közösségi közlekedés feltételeit a közigazgatási határon belül a Volánbusz Vác-Szob közötti járata biztosítja öt megállóhellyel, ez a város méretét figyelembe véve megfelelő. Szob méreténél és a belterület terepviszonyainál fogva jó feltételeket kínál a klímabarát gyalogos és kerékpáros közlekedés számára, azonban sok helyen hiányoznak az ehhez szükséges hálózati elemek, vagy azok műszaki állapota nem megfelelő, felújításra szorul. A személygépkocsik száma nagyon nagymértékben bővült az utóbbi években nem csak Szobon, de a térségben is, az autók átlagéletkora meghaladja a 16 évet. A használat erősödése és a műszakilag viszonylag elöregedett állomány kedvezőtlenül hat a város levegőminőségére, a közlekedésbiztonságra, a széndioxid-kibocsátás szintjére. A városban közterületi elektromos autó töltőállomás nincs, a megosztáson alapuló eszközhasználat kísérleti jelleggel működik (e-roller).

Szob zöldfelületi rendszerével leginkább elégedettek lakosai, a természeti értékek (Ipoly, Duna, Börzsöny) az identitás és a Szobhoz való kötődés fontos elemét jelentik. A belterületi zöldterületek (parkok) és hálózati elemek (fasorok) közül a Duna-parti sétány a legnépszerűbb, de egyben a legnagyobb turisztikai forgalomnak is kitett terület, itt az invazív fajok megjelenése okoz a terhelés

okozta degradáció mellett problémát. Külterületének nagy része a Duna-Ipoly Nemzeti Park része, illetve mezőgazdasági művelés alatt áll. A jellemzően családi házas beépítésű településen a kertek művelése kevésbé intenzív, itt is jellemző a haszonkertek helyett a díszkertek kialakítása, valamint a burkolt felületek növekedése. Szob zöldfelületi kataszterrel és zöld infrastruktúra-fejlesztési akciótervvel nem rendelkezik.

A zöldfelületek és a természetközeli területek jó állapotát az invazív fajok mellett leginkább az emberi tevékenység veszélyezteti (szemetelés, illegális hulladéklerakás). A település civil közössége évente több alkalommal szervez önkéntességre épülő akciókat a környezeti problémák csökkentése érdekében.

Szob kivételes helyzetét jól tükrözi, hogy a kérdőíves felmérésre válaszolók között a táji, természeti adottságok említése volt a leggyakoribb a várhoz való kötődés szempontjai közül (63%-os gyakoriság, több válaszopció megadásának lehetősége mellett). A minőségi zöldterületek elérhetőségét a válaszadók 96%-a fontosnak ítélte és a válaszadók 88%-a (elégedett és inkább elégedett a négyes skálán) elégedett is az általános állapotokkal. A környezettudatosságot, a szelektív hulladékgyűjtést és megújuló energiaforrások használatát a lakosság egyéni és városi szinten is fontosnak tartja, 10%-uk jelölte meg ahogy megújuló energiatermelést, míg 58%-uk, hogy házi komposztálót is használ.

5.3. Digitális város

Az okos/digitális város olyan város, amely a természeti és az épített környezetét, a digitális infrastruktúráját, valamint a települési szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával, fenntartható módon, a lakosság fokozott bevonásával fejleszti.

Szob internetellátottsága megfelelő, az 1000 lakosra jutó internetelőfizetések száma magasabb az országos és megyei átlagnál, a szolgáltatók jelen vannak a településen többféle előfizetési lehetőséget kínálva a lakosoknak és vállalkozásoknak.

Az intézmények szintén rendelkeznek internet-eléréssel, eszközállományuk azonban megújításra és bővítésre szorul (asztali PC-k, laptopok). Elsősorban a napi munkavégzéshez és a kommunikációhoz használják a digitális eszközöket, honlappal sok intézmény nem rendelkezik forrás és a szükséges kompetenciák hiánya miatt. Minden intézménynél igény van a digitális készségek növelését támogató képzésekre.

A központi fejlesztésekkel párhuzamosan (elsősorban az önkormányzati ASP, , Központi Kormányzati Szolgáltatás Busz, Személyre szabott ügyintézési felület) a helyi közigazgatás ügyeinek egy része is indítható már digitális úton, a rendszerben párhuzamosan vannak jelen a weben keresztül kitölthető és az ÁNYK űrlapok. Szob korszerkezete, az idős korú népesség viszonylag nagy száma, valamint a térségben élő népesség társadalmi, gazdasági jellemzői alapján a személyes és papír alapú ügyintézés továbbra is reálisan fennmarad, nem csak a digitális kompetenciák és az eszközellátottság hiánya, de az ügyintézési móddal szembeni bizalmatlanság miatt is.

Szob oktatási intézményeiben kiemelt figyelmet kap az informatika oktatása, a tanulók innovatív oktatási modulok segítségével is bővíthetik tudásukat.

A városban közterületi wifi szolgáltatás több helyen is elérhető.

A lakossági kérdőíves felmérés lebonyolítás interneten keresztül, Google űrlap kitöltésével történt, ezért az informatikai tudás önértékelésére adott válaszok csak körültekintéssel kezelendők. A válaszadók közül

A lakosság interneten keresztüli ügyintézését a szolgáltatók ügyfélközpontú fejlesztései, az okostelefonok széleskörű elterjedése és a mobil internet díjak egyre megfizethetőbbé válása egyaránt erősíti. A közműszolgáltatókkal való kapcsolattartás és ügyintézés ma már szinte teljes mértékben megtörténhet elektronikusan, ugyanígy a közösségi közlekedéssel kapcsolatos információk megszerzése és az online jegyvásárlás. Itt a vállalatok mérete előbb tette lehetővé informatikai rendszerek fejlesztését és bevezetését. Ugyanez nem mondható el a helyi szintű szolgáltatásokra (szociális, egészségügyi), ahol ilyen jellegű fejlesztéseknek mérethatékonysági korlátai is vannak. Az önkormányzat és az érintett intézmények ebben nagyban számítanak egyéb városok tapasztalataira, integrált rendszerek kialakítását célzó központi programokra és a finanszírozási lehetőségekre.

A városban telepített szenzor nem ismert, okosmérők telepítésére az intézményekben még nem került sor. A saját rendszerben – az adatvédelemre vonatkozó szabályok mellett – tárolt adatok a napi munkavégzést segítik, ezek harmadik fél felé való megnyitása nem ismert. Az önkormányzat a saját és intézményeinek hatáskörében keletkező adatok egyéb célú hasznosítására vonatkozó tervvel, adatstratégiával nem rendelkezik.

A kérdőíves felmérés a lakosság digitális tudására, használati szokásaira nézve csak korlátozottan ad betekintést, tekintettel, hogy a felmérés online módon történt. Az azonban jól látszik, hogy a válaszadók 92%-a rendelkezik okos telefontal, viszonylag magas volt azok aránya, akik szolgáltatásokat vesznek igénybe az interneten keresztül. Tanulási célra használják a legkevesebben (ez az élethosszig tartó tanulás szempontjából negatívum, mindössze a válaszadók 40%-a említette) és a közszolgálati ügyek intézése is még viszonylag alacsony szintű ezen a módon (a válaszadók 61%-a említette). 85% volt azok aránya, akik tudásukat átlagosnak vagy átlag felettinek tartják, 15%-nak viszont általában valamilyen segítségre van szüksége ahhoz, hogy az új alkalmazási típusokkal boldoguljon.

5.4. Megtartó város

A társadalmi befogadás, integráció feltételeit biztosító város, amely intézkedéseken, valamint tervezett és spontán akciókon keresztül, különféle partnerekkel együttműködve gondoskodik a befogadás kedvező körülményeinek, feltételeinek biztosításáról. A befogadó város egyben megtartó város is, amely az elvándorlást lassító és a vissza- ill. letelepedést támogató intézkedések/tevékenységek keretében biztosítja a kedvező feltételeket elsősorban a fiatalok helyben maradásához. A megtartó város intézkedései szoros összefüggést mutatnak a prosperáló város beavatkozásaival és végeredményben a teljes lakosságot érintik.

A város és a határmenti, csökkenő népességszámú térség megtartóképességében a munkalehetőségek mellett – ami a leginkább hiányzik helyben, de nagyobb térségben ingázással elérhető – a helyi életminőséget meghatározó tényezők, elsősorban a köz- és egyéb szolgáltatások, a lakhatás, valamint a települési környezet minősége játszanak fontos szerepet. Szob egyik erőssége, hogy méretéhez

képest a közszolgáltatások széles kínálatával rendelkezik, köztük is kiemelkedő hogy középfokú oktatás, szakrendelés és tanuszoda is elérhető a háromezer fő alatti lakosságszámmal rendelkező városban. Az intézményeknek csak egy része működik az önkormányzat fenntartásában, de a többi funkció esetében is az önkormányzat tulajdonában lévő épület ad helyet az intézményeknek (kivéve a gimnázium, mely egyházi, illetve a tanuszoda, mely állami tulajdont képez). A szolgáltatások színvonalának, az épületek állapotának, eszközeinek és környezetének folyamatos fejlesztését az önkormányzat kiemelt feladatnak tartotta eddig is, nem csak a lakosság igényeinek minél magasabb szintű kiszolgálása, hanem a megfelelő munkakörülmények biztosítása, illetve az önkormányzati vagyongazdálkodási szempontok és fenntartható üzemeltetés érdekében is. A település egyéb szolgáltatási köre és színvonala (kiskereskedelem, vendéglátás, pénzügyintézetek stb.) már sokkal kevésbé fejlett, az alapvető szolgáltatások azonban helyben elérhetőek. Ebben a tekintetben a lakosság elvárásai (kérdőíves kutatás eredményei szerint) nagyobbak, ugyanakkor egy-egy lánc (nemzetközi drogéria, élelmiszerüzlet vagy pénzügyintézet) telephelyválasztását a vásárlóerő nagysága, azaz az üzleti szempontok határozzák meg, ebben nem várható Szobon a bővülés – különösen az online vásárlás és bankolás elterjedésének növekedését is figyelembe véve.

Az elmúlt évtized adatai szerint Szob népességszáma továbbra is csökkenő és ez igaz a térségére is, változás csak az elmúlt két évben tapasztalható. Ennek hátterében a főváros és közvetlen agglomerációjában tapasztalható lakásárak emelkedése, illetve a lakás- és családtámogatási eszközök bevezetése áll, gyakorlatilag már Szobi járási keleti részét is elérte a lakossági szuburbanizáció. Szobon és a térségében felhasználható a falusi családi otthonteremtési kedvezmény (CSOK), ami érzékelhető keresletnövekedést hozott és hosszú évek óta először 2020-ban a vándorlási egyenleg pozitívuma a fogyásból adódó veszteségnél nagyobb volt abszolút értékben. A beköltözők hozzájárulnak a település korszerűsítésének kiegyensúlyozásához is, Szobon ma ugyanis minden ötödik lakos 65 év feletti. Az időskorúak magas száma, valamint a – részben beköltöző lakosság miatt – emelkedő gyermekszámuk köszönhetően mind a bölcsőde és óvoda, mind az időotthon maximális kihasználtsággal működik. A hat éven aluli gyermekek ellátásában tapasztalható növekvő igények térségi szinten is jelentkeznek, több önkormányzat tervezi a következő években a kapacitások fejlesztését, így csökkentve a szobi intézményi helyek iránti, nem városon belül keletkező igényeket.

A beköltözés és a CSOK helyben is az ingatlanárak emelkedését eredményezte, növekszik – különösen a szobi fiatalok helyi első lakhatásának megoldása érdekében – a bérlakások iránti igény, ugyanakkor az önkormányzat csak korlátozott számú bérlakással rendelkezik, azok egy része felújításra, illetve relokációra szorul. Szobon az elmúlt évtizedben alig épült új lakás, a bérlakások mellett az új építésre alkalmas telkek kereslete is erősödött. Egyelőre erre csak a belterületen lévő foghíjak és bontások adnak lehetőséget, új lakóterület kijelölésére csak az előkészületek indultak meg vállalkozói alapon és az önkormányzat részéről is. Ezek mennyisége azonban a jövőben is korlátozott, ezért nagyobb méretű népességnövekedés nem prognosztizálható a városban. A város társadalmi összetétele kiegyensúlyozott, etnikai vagy más jellegű konfliktusok, súlyos szociális problémák, szegregáció nem jellemző.

Szob identitásának erősítésében, a hagyományok őrzésében és a közösségi élet szervezésében fontos szerepet játszanak a civil szervezetek, a kulturális intézmények (művelődési ház és a könyvtár) és a sportszervezetek. A gazdag kínálat mellett is jellemző a passzivitás, a közösségi részvétel hiánya, az érdektelenség, mely részben általános társadalmi probléma, részben az ingázással terhelt életmóddal

is magyarázható. A közösségi események nyitottak, jellemző, hogy sokszor a Szobot új lakóhelyüknek választók értékelik igazán a közösséghez tartozást, a közös ügyek iránti elköteleződést.

A kérdőíves felmérés válaszai alapján a helyiek identitásában, helyhez való kötődésében a táji, természeti adottságok, a nyugodt kisvárosi lét és a családi kötelek játszik az elsődleges szerepet, míg a munkahelyeknek, a közösségi életnek és kulturális gyökereknek, valamint a lakhatásnak ebben kisebb szerepe van.

Az életminőség szempontjából magas színvonalú közszolgáltatásokat, a megfelelő lakhatási lehetőségeket, a jó közbiztonságot tartják kiemelten fontosnak a lakosok, de szinte valamennyi, a városi életben jelenlévő tényezőt fontosnak ítélték. A közszolgáltatások közül a legalacsonyabb (58%) az elégedettség az egészségügyi szakellátás körülményeivel (elégedett és inkább elégedett válaszok aránya a négyes skálán).

Kiszolgáló város

A társadalmi elégedettséghez hozzájáruló, kedvező településszerkezetű, a táji és környezeti adottságokhoz igazodó, takarékos területfelhasználású, az építészeti sokszínűséget magában hordozó, műszaki elvárásoknak eleget tevő város.

Szob fejlesztése, fejlődése összhangban van járásközpont szerepével és a megyei területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott irányokkal, a Szobbal határos településekkel a településrendezési kérdésekben nincs konfliktus. Pest megye periférikus helyzetben lévő, a legrosszabb társadalmi-gazdasági mutatókkal rendelkező járásának központja, ezért elsősorban a térséget is kiszolgáló funkciók és gazdasági szerepének erősítése a kiemelt cél a megyei fejlesztési dokumentumokban. A térség elérhetőségének javítása, a térségen belüli közlekedési kapcsolatok fejlesztése szempontjából Szob kitüntetett helyzetben van, a vasúti és helyközi autóbussz közösségi közlekedés egyik fontos csomópontja. A megépülő új Ipoly hídnak (2023-ban tervezett átadás Ipolydamásd és Helemba között), illetve a jelenleg folyó kerékpáros infrastruktúra-fejlesztési projekteknek köszönhetően mind a közúti, mind a kerékpáros határon átnyúló kapcsolatok még rövidebb elérést biztosítanak majd Esztergom-Párkány és Szob között. Az Ipoly-völgy kerékpáros (a Szob-Ipolydamás között már átadott és a Letkés felé a közeljövőben kiépülő) szakaszai nem csak az aktív turizmust szolgálják majd ki, hanem – a térségi e-kerékpáros hálózat fejlesztésével – a települések közötti ingázást is támogatják. Mind a közösségi közlekedés, mind a kerékpáros hálózat szempontjából a fogadó és egyben eszközváltó csomópontok arculati és műszaki fejlesztésére van szükség (rendezett parkolás feltételeinek hiánya a révnél, vasúti és autóbussz állomás, kapcsolódó közterületek és épületek rossz műszaki állapota). A kerékpáros forgalom növekszik, ugyanakkor a révtől Zebegényig tartó kerékpáros útszakasz felújításra szorul, illetve a teljes hálózathoz hiányzik a rév és vasútállomás közötti szakasz. A motorizáció és a kerékpáros forgalom növekszik, ugyanakkor a közlekedésbiztonsági eszközök nem eléggé kiépítettek, a járdák sok helyen hiányoznak vagy rossz műszaki állapotban vannak, a vasútállomás környezetében a fizikai akadálymentesítés feltételei is hiányoznak.

Szob közigazgatási területének mintegy 10%-a csak a belterület, 48% a mezőgazdasági, 25% az erdőgazdálkodási, míg 8% a vízgazdálkodási térség a megyei rendezési terv területi mérlege szerint. Országos jelentőségű szerkezeti elemként szerepel a 12. sz. főút, a Duna, mint nemzetközi vízi út

Szobot is érintő szakasza, a 70. sz. vasútvonal és az országos kerékpárút-törzshálózat 2 eleme (EuroVelo6 és az északkeleti határmente kerékpárútvonal) az Országos Területrendezési Tervben (OTrT). Az OTrT-ben Szob közigazgatási területét is érinti az országos ökológiai hálózat és az erdők övezete és a teljes terület a világörökségi várományos területek közé tartozik. A területhasználat szempontjából további fontos tényező, hogy a település szinte teljes területe a vízminőség-védelmi terület övezete alá esik. Az új lakó- és gazdasági területek kiépítését a hiányzó közművek – és kiépítés költségei – mellett ezért elsősorban az előbbi jogi meghatározottságok korlátozzák. A kompakt településszerkezet és a hatékony erőforrás-gazdálkodás, a természeti értékek megóvása miatt elsősorban a településszerkezetben már meglévő építési lehetőségek kihasználása támogatott Szobon, ugyanakkor ezek a területek – közte az egykori gazdasági funkcióknak helyt adó, ma alulhasznosított vagy használaton kívül álló barnamezős területek– magántulajdonban vannak, az önkormányzat mozgásterét korlátozott (a kisvasúthoz tartozó barnamezős terület megvásárlásával az önkormányzat célja az Ipoly mellett turisztikai célú projekt megvalósítása). A megyei rendezési tervben meghatározott egyedi övezetek közül Szob közigazgatási területét csak a turisztikai fejlesztések támogatott célterülete érinti. A város területe a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság területén helyezkedik el. A város közműhálózata kiépített, a városban a szomszédos települések szennyvizét is fogadó szennyvíztelep működik. A város közcélú zöldterületeinek aránya alacsony, de a természetközeli területek közelsége, a folyóvizek és az erdők hatása és a döntően családi házas, kertés beépítés pozitívan hat a helyi klimatikus viszonyokra is.

A kiszolgáló város tényezői közül a kérdőíves felmérésre válaszolók a zöldfelületek minőségét, a tisztaságot, rendezettséget és a jó közlekedési feltételek biztosítását (megközelíthetőség, utak, járdák állapota, parkolás) egyaránt fontosnak ítélték (a fontos és inkább fontos válaszok aránya a négyes skálán 90% feletti), ugyanakkor még a település megközelíthetőségével (közösségi közlekedés) 95%, a zöldterületek, sétány állapotával 88% elégedett (elégedett és inkább elégedett válaszok a négyes skálán), addig a közutak minőségével csak 23%, a járdák minőségével 48%, a parkolás minőségével 55%, a közterületek állapotával a válaszok 60% elégedett csak.

6. A VÁROS IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELLE

6.1. Irányítási modell

Döntéshozás:

A településfejlesztési és az ezzel összehangolt településrendezési döntések meghozatala Szob Város Képviselő-testületének feladata. A képviselő-testület dönt a fejlesztési pályázatok beadásáról, az önrész biztosításáról és a fejlesztések előkészítésével kapcsolatos, illetve a kapcsolódó ingatlanvagyon érintő kérdésekről. A képviselő-testület és a polgármester felügyeli az operatív tevékenységek elvégzését, gondoskodik a szükséges monitoring feladatok ellátásáról. A képviselő-testület dönt továbbá az önkormányzati társulásban való tagságról, társuláshoz, érdekképviseleti szervhez való csatlakozásról, külföldi önkormányzattal való együttműködésről (mely a nemzetközi pályázatok esetében is szükséges). Szob Város Önkormányzata képviselő-testület 7 főből áll, a testület 4 fő jelenlétével határozatképes.

Döntéselőkészítés és operatív feladatok:

A fejlesztések, pályázatok operatív előkészítését, a szükséges belső és külső koordinációt, valamint a döntéselőkészítő anyagok összeállítását a Polgármesteri Hivatala Építésügyi és Városfejlesztési irodája végzi a döntések meghozatalában a képviselő-testületi szintet megelőzően az ügyeket a Településfejlesztési Bizottság tárgyalja. A iroda az ágazati fejlesztési kérdésekben együttműködik a Polgármesteri Hivatal további szakterületi irodáival, valamint az önkormányzati intézményekkel.

A Településfejlesztési Bizottság feladat- és hatásköre (5 fő):

- Az árvíz-, belvíz-, tűzvédelemmel összefüggő, katasztrófa elhárítási munkákra szóló felkészülése megszervezése, koordinálása,
- A vagyonvédelemmel összefüggő, esetleges lakossági kezdeményezés figyelemmel kísérése,
- A fentiekhez szükséges személyi és műszaki feltételek folyamatos figyelemmel kísérése, ezen kezdeményezések megtétele,
- A település tárgyi, művi környezetének és esztétikai arculatának formálásában való kezdeményezés, közreműködés (fásítás, utcatakarítás, játszótér karbantartás stb.),
- A költségvetésben fejlesztési céllal meghatározott feladatok végrehajtásában való részvétel, továbbá a feladatok megfogalmazásánál kezdeményező szerep,
- A településfejlesztési stratégiák kimunkálása, úgymint infrastrukturális fejlesztési, távlati elképzelések, rendezési tervek stb. készítésének kezdeményezése, koordinálása,
- A más településekkel, önkormányzatokkal való kapcsolattartás kezdeményezése, irányítása, a kulturális, oktatási, sport, ifjúsági kapcsolatok kivételével,
- A település fejlesztésével összefüggő szakanyagok, lehetőségek felkutatása, képviselő-testület elé történő terjesztésre való előkészítés,
- Részt vesz a településrészi- és városfórumok szervezésében, az ott elhangzott közérdekű javaslatok megvalósulását figyelemmel kíséri,
- Javaslatot tesz közterület elnevezésére, emléktáblák, műalkotások elhelyezésére.

A Pénzügyi és Ellenőrző Bizottság feladata a költségvetési és fejlesztési feladatok összehangolása, véleményezi a képviselő-testület elé döntéshozatal céljából kerülő pénzügyi vonatkozású

előterjesztéseket. A Szociális és Egészségügyi Bizottság, valamint a Kulturális, Oktatási, Ifjúsági és Sport Bizottság az ágazati hastávkörbe tartozó fejlesztésekre, pályázatok benyújtására javaslatot tesz, illetve együttműködik azok kidolgozásában. Az ágazati bizottságok feladata továbbá a településen működő civil és egyéb szervezetekkel való együttműködés a releváns területen.

Az Építésügyi és Városfejlesztési iroda városfejlesztési feladatai (átlagos állományi létszám 3,5 fő):

- Pályázati munka: felkutatás, elkészítés, külső pályázatíró esetén adatszolgáltatás és koordináció, kapcsolattartás, a szükséges dokumentumok beszerzése, közműegyeztetések lefolytatása, támogatási szerződések dokumentációjának előkészítése, pályázatot lezáró, elszámoló dokumentáció összeállítása, után-követési jelentések elkészítése, adatszolgáltatás, kapcsolattartás a pályázat kiírójával, pályázati partnerekkel, gesztor szervezetekkel)
- Beruházások koordinálása: előkészítések, egyeztetések, koordináció, vállalkozói szerződések előkészítése, beszerzési eljárások lebonyolítása, közbeszerzési eljárások lefolytatásának támogatása, használatbavétellel, üzembe helyezéssel kapcsolatos ügyintézés
- Közfoglalkoztatási program lebonyolítása
- Önkormányzati földvagyon hasznosításának előkészítése
- Változási vázlatrajz, földkimérés, kitűzés elkészíttetése

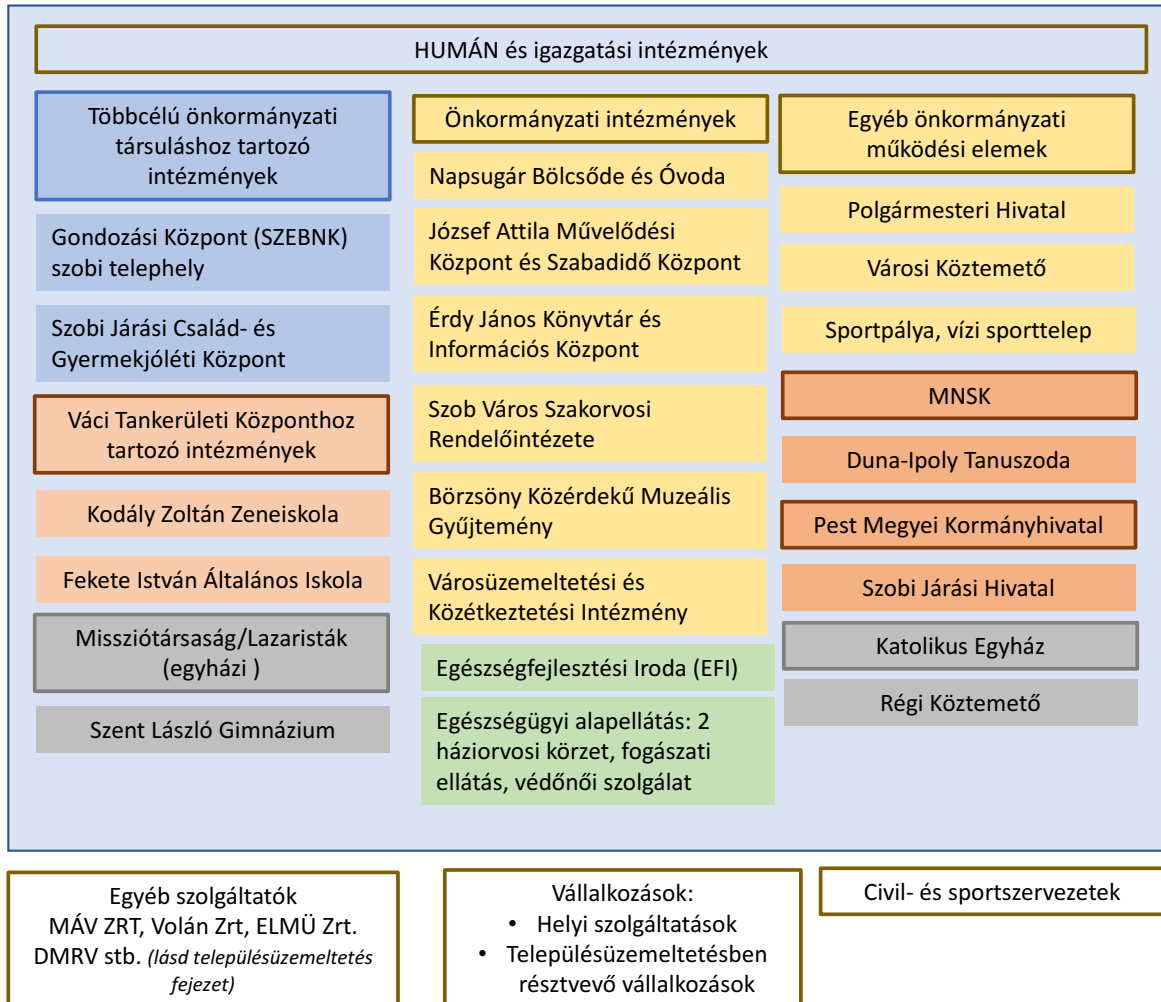
A Pénzügyi Iroda közreműködik a beruházásokhoz és pályázatokhoz kapcsolódó pénzügyi feladatok ellátásában.

Mind az önkormányzat képviselő-testülete és bizottságai, mind a Polgármesteri Hivatal kis létszámmal, jól átláthatóan működik, a különböző szervezeti egységek közötti együttműködés hatékony, problémát az időszakosan megjelenő többletfeladatok, illetve speciális feladatok jelentik. Ennek megfelelően a zöld és digitális átállással kapcsolatos speciális feladatok ellátására külön munkaerő nem áll rendelkezésre a meglévő szervezeti keretek között. A fejlesztési projektekről mindenkor az önkormányzat képviselő-testülete dönt, a döntéselőkészítést (megvalósíthatósági elemzések), a pályázatok előkészítését és lebonyolítását, a kivitelezéssel kapcsolatos feladatokat az önkormányzat külső partnerek, vállalkozások bevonásával igyekszik költséghatékonyan kezelni. Városfejlesztő szervezet létrehozása az elmúlt évek tapasztalatai alapján nem indokolt, pénzügyileg nem fenntartható.

6.2. Működési modell

Szob működési modelljében döntő szerepe van az önkormányzat, a többcélú társulás, az egyházi és állam által fenntartott humán- és igazgatási intézményrendszernek. Az önkormányzat saját tulajdonú gazdasági szervezettel nem rendelkezik. Az önkormányzat a fenntartókkal, illetve az intézmények vezetésével jó kapcsolatban van, tulajdonképpen a tanuszoda és a gimnázium kivételével a többi intézmény is önkormányzati tulajdonú épületben működik, ezért a működés, fenntartás, karbantartás, illetve az épületek fejlesztésével kapcsolatos kérdések egyeztetésre kerülnek. Az önkormányzati intézmények, illetve a városi közterületek karbantartási, üzemeltetési feladatait az önkormányzat szervezi, ebben a munkaerő korlátozott rendelkezésre állása és szaktudása miatt egyre kisebb szerepe van a közmunka programnak. Az informatikai karbantartási feladatokat és zöldterület gondozási

feladatokat külső szolgáltatókkal való szerződés keretében biztosítja az önkormányzat. A kiterjedt intézményrendszer műszaki karbantartásánál egyre nagyobb problémát jelent a szakemberhiány. Az egyéb szolgáltatások tekintetében a településüzemeltetési fejezet részletezi az egyes területek ellátási hátterét.

6.3. Várostérségi koordináció

Szob és térsége együttműködésének formális kereteit a Szobi Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulása adja. Ez az a platform, ahol a járás négy, Váchoz funkcionálisan szervezettebben kapcsolódó nyugati településének (Verőce, Nagymaros, Kismaros, Szokolya) kivételével az önkormányzatok egyeztetik a közös fenntartásban működő intézményekkel kapcsolatos ügyek mellett az aktuálisan felmerülő kérdéseket.

A társulás pénzügyi-gazdálkodási és adminisztrációs feladatait a Szobi Polgármesteri Hivatal látja el.

7. KOCKÁZATOK ÉS LEHETŐSÉGEK ÉRTÉKELÉSE

A város helyzetének értékelése csak akkor lehet teljes, ha ahhoz a külső tényezőkben rejlő lehetőségek és kockázatok számbavétele is megtörténik. Ezek a trendek, folyamatok lehetnek lokális és globális szintűek is, közülük a helyi szempontból fontos, a célok és beavatkozások kialakítására nézve is meghatározó tényezők kiemelését tartalmazzák az alábbi táblázatok, a szintézisnél már ismertetett öt tervezési dimenzió mentén.

7.1. Prosperáló város

Kockázatok

Tématerület	Kockázat	Lehetséges hatása
Barnamezős területeken új munkahelyek, beruházások	Tulajdonosi kör (magánszektor) részéről nincs szándék a változtatásra.	A természetvédelmi és vízbázisvédelmi korlátozások miatt lényegében ezek a területek jelentik a foglalkoztatás bővítési lehetőséget a város számára a feldolgozóiparban, így a változtatás szándéka nélkül ez elmarad.
Turizmus	Érdekellentét, összefogás hiánya helyi és térségi szinten is a turisztikai szektorban. Verseny erősödése országos szinten és a Dunakanyaron belül is a vendégforgalom növelésében.	Szobra továbbra is csak az „átmenő turizmus” lesz jellemző, megállító funkciók hiányában alacsonyabb foglalkoztatási és jövedelem-termelő képesség.
	Nagyon erős verseny a forrásokért, a város gazdasági szereplőire nézve kedvezőtlen feltételek a támogatási kiírásokban (pl. csak belterületi fejlesztések támogatása)	Elmaradó szálláshely-fejlesztések és elmarad a minőségfejlesztés.
	Szob fejlesztési elképzeléseire nézve kedvezőtlen szakpolitikai és forráselosztási döntések (pl. strand kialakítása, szálláshely-fejlesztés támogatása).	Nem lesz elegendő forrás a hiányzó hálózati és kínálati elemek pótlására és fejlesztésre az önkormányzat számára sem.
Innováció	Innovatív vállalatok továbbra sem jelennek meg a településen.	Nem lesznek olyan vállalkozások, akik az innovációs ökoszisztémába bekapcsolnák a települést, nincs tovaryűző hatás.
Mezőgazdasági termelés, helyi termékek előállítása	Jogszabályi korlátozások és együttműködés hiánya a rövid ellátási láncok hatékony kiépítésében és az értékesítésében.	Erősödő versenyhelyzetben a vállalkozások megerősödése elmarad
	Klímaváltozás, szélsőséges időjárási helyzetek	Agrár szektor bevétel-kiesései, a termelés költségeinek növekedése.
	Bővüléshez szükséges mezőgazdasági területek nem állnak rendelkezésre (érintett tulajdonosi kör nem szeretné értékesíteni, béreltetni), alternatív	Agrár-szektorban működő vállalkozások bővülése korlátozott, esetleges kivonulásuk a területről, új vállalkozások elindulására nincs esély.

Tématerület	Kockázat	Lehetséges hatása
	használatok térnyerése (pl. napelempark)	
Gazdasági makrofolyamatok negatív hatása	Recesszió (oka lehet járvány, pénzügyi válság stb.)	A helyi kisvállalkozások sérülékenysége nagy, olyan ágazatok dominálnak (pl. turizmus), ami válságérzékeny a fogyasztás csökkenése miatt. Az ingázással elérhető munkalehetőségek is szűkülnek, növekvő munkanélküliség.

Lehetőségek

Tématerület	Lehetőség	Lehetséges hatása
Barnamezős területeken új munkahelyek /megközelíthetőség javulása	A barnamezős területek hasznosítása felgyorsul, ebben a határon átnyúló javuló közlekedési kapcsolatoknak (új Ipoly híd szerepe!) is szerepe lesz.	Új befektetések, diverzifikáltabb gazdaság és munkahelyek.
Demográfiai folyamatok	Idős népesség számának növekedése a térségben és a fővárosi agglomerációban, erre épülő alkonygazdaság	Az időskorú emberek ellátásában társadalmi vállalkozások megjelenése
	Szobot és térségét is elérő fővárosi szuburbanizáció miatt képzetesebb lakosság beköltözése, amit a távmunka elterjedése is támogat	Szolgáltató szektor piaca (vásárlóerő) erősödik, illetve a vállalkozások számára a helyben potenciálisan elérhető munkaerő nő. A beköltözők miatt a lakosság képzettségi szerkezet javul.
Turizmus	Pandémia hatása a turisztikai fogyasztási szokásokra, slow-turizmus, aktív turizmus népszerűsége nő.	Aktív turizmus keresleti oldalának erősödése Szob és az Ipoly-völgy határon is átnyúló népszerűsége nő.
	A fogyasztók kerülnek a túlturizmust mutató helyeket a Dunakanyarban is.	A Dunakanyarnak nem lesz „vége” Zebegénynél, egyre többen fedezik fel Szobot és az Ipoly-völgy térségét.
	Szakpolitikai fejlesztési irányok (AÖFK – Dunakanyar – Börzsöny, mint kiemelt aktív turisztikai térség)	Helyi és térségi fejlesztések megtudnak valósulni, lesz rá finanszírozás.
	Megindult együttműködési platformok (Börzsöny Kapuja Innovációs Klaszter, Alsó-Ipoly integrált turisztikai fejlesztése).	Koordinált fejlesztések, marketing és menedzsment, ami egyrészt növeli a terület ismertségét, bővíti a kínálatot, ugyanakkor fenntartható módon jelenik meg a térségben a turizmus, nem csak egy-egy pontban. Meglévő szolgáltató szektorban, turizmusban innovatív megoldások adaptálása, együttműködések építése ebben az irányban (e-járművek, fenntartható közlekedési módok és módváltási lehetőségek

Tématerület	Lehetőség	Lehetséges hatása
		hálózatos kiépítése, digitális fejlesztések a vendég-elégedettség és vendég-élmény növelése érdekében).
	Interreg turisztikai TAPE, mint további forráslehetőség a hazai operatív programok mellett.	Finanszírozási lehetőségek bővülése segíti a projektek megvalósítását.
	Szomszédos szlovák térség turisztikai megerősödése a jelentős fejlesztéseknek köszönhetően (borturizmus, kerékpárutak).	Plusz keresleti szegmens a szlovák lakosság részéről, térség kínálatának további erősödése.
Mezőgazdasági termelés, helyi termékek előállítása	Tudatos fogyasztás erősödése	Piacbővülés a vállalkozások számára.
	Vásárlói (kosár) közösségek elterjedése, ismertségének növekedése	Értékesítési lehetőségek/piac bővülése a vállalkozások számára.
	Online vásárlás és logisztikai szolgáltatások fejlődése	Értékesítési lehetőségek/piac bővülése a vállalkozások számára.

7.2. Zöldülő város

Kockázatok

Tématerület	Kockázat	Lehetséges hatása
Épületek energiahatékonysága, megújuló energia	Kivitelezői szektor korlátozott kapacitásai és egyidejű nagy kereslet a pályázatok miatt	Az elhúzódo beruházások és növekvő árak sokak számára nem teszik lehetővé az energiahatékonysági beruházásokat.
	Forráshiány, főleg a magántulajdonban lévő épületek felújítása esetében, megfelelő feltételekkel nyújtott támogatási lehetőségek hiánya	Nem tudnak teljes értékű épület energiahatékonysági beruházások megvalósulni (belakatozás veszélye műszaki szempontból). A legrászorultabbak – ahol a szilárd fosszilis tüzelést is ki kéne váltani – nem tudnak támogatáshoz jutni az önrész hiánya miatt. Mindez rontja tovább a település levegőminőségét, az érintettek számára pedig rontja a komfortérzetet és az növeli az energiaszegénység kockázatát.
	Ismeretek hiánya a lakosság körében az energiahatékonysági felújításokkal, megújuló energiatermeléssel kapcsolatban – pályázati lehetőségekről, a jó műszaki megoldásokról, árakról, energiaközösségekben rejlő lehetőségekről stb.	A kínálati oldal negatív befolyásoló szerepe, nem megfelelő megoldások megválasztása.
	Országos szabályozási környezet változása	Nem teszi vonzóvá a megújuló beruházásokat a háztartások

Tématerület	Kockázat	Lehetséges hatása
		számára (pl. napelemmel termelt energia elszámolása). Nem teszi vonzóvá az ESCO típusú beruházások számára sem a területet (energiaárak szabályozása)
Zöldfelületek	Külterületek megközelítése, lakáscélú vagy turisztikai használat.	Táji értékek megőrzésének és humán céloknak az összeegyeztethetőségéből adódó konfliktusok száma nő.
	Lakóterületeken burkolt területek növekvő aránya, kertek „felszámolása”	Települési zöldfelület csökkenése, mikroklimatikus következmények (lefolvás, hősziget)
	Nagyobb turisztikai forgalom	Térségi szinten a természetközeli területek degradálódása felerősödik.
Zaj- és légszennyezés	Az új híd és a térség vonzerejének növekedése miatt nagyobb közúti forgalom.	Zaj-, rezgésterhelés, valamint a légszennyezés növekedése.
	Motorizáció további erősödése, településen belüli autóhasználat további térnyerése	Forgalomból eredő zaj- és légszennyezés növekedése
Klímaváltozás	Szélsőséges időjárási helyzetek gyakoriságának növekedése	Újabb jelentős árvizek.
	Hőségnapok számának növekedése	Klímaberendezések elterjedése tovább nő, az alternatív módszerek (árnyékolás, szigetelés) szerepének háttérbe szorulása.

Lehetőségek

Tématerület	Lehetőség	Lehetséges hatása
Épületek energiahatékonyasága, megújuló energia	Európai zöld célok, szakpolitika erősödése	Források a magánszektorban (háztartások, vállalkozások) a zöld átállás támogatására, kedvezményes hitellehetőségek körének bővülése.
	Környezettudatosság növekedése egyéni és intézményi szinten is.	Pazarlás csökkenése, tudatosabb fogyasztás és felújítások tudatosabb tervezése. Összességében az ÜHG kibocsátás csökkentése.
	Elektromos fűtési rendszerek, passzív épületek, e-személygépkocsik elterjedése.	Megújuló energiatermelés térnyerésének növekedése a háztartások körében a saját energiaigény fedezésére.
Körforgásos gazdaság, újrahasznosítás	Környezettudatosság növekedése egyéni és intézményi szinten is.	Szelektív gyűjtés hatásfoka javul, komposztálás, csapadékvíz helyben való hasznosítása

Zöldfelületek	Környezettudatosság növekedése egyéni és intézményi szinten is –	Táji értékek megóvása, felelősségvállalás a zöldfelületek növelésében, karbantartásában
Zaj- és légszennyezés	Digitális mérőeszközök adta lehetőségek monitoring és intézkedési tervek kidolgozása	Forgalom mérését, szabályozását és az autóhasználatot befolyásoló eszközök alkalmazásával a kibocsátás, forgalom csökkentése, a közlekedésbiztonság javítása.

7.3. Digitális város

Kockázatok

Tématerület	Kockázat	Lehetséges hatása
Kompetenciák	•A lakosság digitális felkészültsége nem követi a kiszolgáló oldalon történő fejlesztéseket (e-ügyintézés).	Az intézményi digitális átállás lassulása (még ha intézményi és infrastruktúra feltételek adottak is), a párhuzamosságok (papír alapú ügyintézés és online ügyintézés) kettősségéből adódó hátrányok.
Infrastruktúra, okos város megoldások	Új technológiák (eszközök, üzemeltetés) magas ára	Szenzorok telepítése, IoT megoldások üzemeltetésének pénzügyi fenntarthatósága nem megoldható települési léptékben.
Vállalatok	Forráshiány a digitális fejlesztésekre, szakértelem hiánya	Digitális eszközök integráltsága alacsony szintű marad
Közigazgatás, költségvetési intézmények	Munkaerő fluktuációja, új rendszerek bevezetése (e-önkormányzat)	Folyamatos képzési igény.
	Forráshiány az alapvető infrastruktúra (hardverállomány, szoftverek) megújítására, bővítésére.	Az önkormányzat nyújtotta szolgáltatások nem működnek hatékonyan, meghibásodások gyakorisága nő, kompatibilitási problémák az új fejlesztések esetében.

Lehetőségek

Tématerület	Lehetőség	Lehetséges hatása
Kompetenciák	Informális oktatási lehetőségek bővülése, társadalmi vállalkozások növekvő száma a területen.	Lakosság, vállalkozások ismereteinek, felkészültségének növekedése.
	Okostelefonok használatának és alkalmazások körének bővülése, generációk közötti tudásátadás	Használók köre bővül, családon belüli segítségnyújtás a kompetenciák bővítésében.
	Mobilitásban való korlátozottság (pandémia, időskor).	Kényszerítő hatása az új tudás megszerzésére, használati ismeretek bővítésére az életvitel segítése, munkavállalás vagy az elszigetelődés csökkentése érdekében.

Tématerület	Lehetőség	Lehetséges hatása
Infrastruktúra, okos város megoldások	Együttműködés térségben, más településekkel, szervezetekkel.	Költséghatékony beszerzések és üzemeltetés.
	Más településeken megvalósított alkalmazások tapasztalatai.	Csak célszerű és fenntartható megoldások beszerzése, alkalmazása.
Vállalatok	Szabályozási eszközök rákényszerítik a vállalkozásokat a szükséges digitális fejlesztésekre, kompetenciák megszerzésére.	
	Országos programok a KKV-k digitális átállásának támogatására (oktatás, bemutatók, források)	Egyre többen ismerik fel a digitalizáció jelentőségét saját versenyképességük, növekedésük szempontjából.
Közigazgatás, költségvetési intézmények	Központi fejlesztések (e-önkormányzat), kormányzati adatstratégia (közadatok köre) és források.	Közszolgáltatások digitális átállásának felgyorsulása.

7.4. Megtartó város

Kockázatok

Tématerület	Kockázat	Lehetséges hatása
Lakhatás	Az alulhasznosított ingatlanok az állami vagyonekőből (MNV, MÁV) nem vonhatók be a lakáskínálat bővítésébe.	Önkormányzati bérlakások bővítési és megújítási lehetőségei korlátozottak. Fiatalok számára a megfizethető lakhatás feltételei romlanak.
	Gazdasági recesszió esetén a szociális alapú lakhatás iránti igény növekedése.	Bérlakásállomány nem tudja kiszolgálni az igényeket.
Bevándorlás, helyi társadalom	Ingatlanárak emelkedése a növekvő kereslet miatt (szuburbanizáció).	Népesség kicserélődése, helyi közösség összetartó erejének csökkenése
	Beköltözők alacsony szintű integrálódása a helyi közösségbe.	Alvóváros jelleg erősödése.
	Táv munka elterjedése, slow-living népszerűségének növekedése, „digitális nomádok” megjelenése.	Város vonzereje, mint lakóhely erősödik, beköltözések számának emelkedése.
Humán szolgáltatások és demográfiai folyamatok	Alapszolgáltatások iránt hirtelen megnövekvő vagy évenként jelentősen ingadozó igény (elsősorban óvodai szolgáltatást érintheti).	Intézményi ellátási / kapacitás-hiányok.
	Időskorú népesség alacsony társadalmi aktivitása.	Elmagányosodás
	Időskorú népesség számának növekedése a térségben.	Időskorúak ellátó rendszerében kapacitás-hiányok, várólisták állandósulása, egészségügyi és szociális rendszerre nehezedő nyomás.
Szolgáltatások kínálata	Növekvő lakossági igények, elvárások, ami piaci alapon nem kielégíthető.	Elvándorlás és vagy helyi szolgáltatások helyett nagyobb térségbe való ingázás.

Tématerület	Kockázat	Lehetséges hatása
Egészségi állapot	Hőségnapok számának és a sérülékeny csoportokhoz tartozók (idős korúak) számának növekedése.	Egészségi állapotra – keringési rendszerre – gyakorolt hatás.
	A járás megyén belüli hátrányosabb társadalmi-gazdasági jellemzői, egészségmegőrzése fordított források, tudatosság az átlagtól gyengébb lesz a jövőben is.	A lakosság rosszabb egészségi állapota összehasonlításban a fejlettebb térségekkel.

Lehetőségek

Tématerület	Lehetőség	Lehetséges hatása
Lakhatás	Lakásépítésre alkalmas területfejlesztésben (telek-kialakítás, közművesítés) a magánszektor szerepvállalása.	Új lakások építésére alkalmas telkek támogatják a beköltözést, a fiatalok helyben maradását.
Bevándorlás, helyi társadalom	Térségi kooperáció az alapszolgáltatási kapacitások biztosításában.	Térségben kiegyensúlyozott igények és kapacitások, mobilitási igény csökkenése.
Munkavállalás	Rugalmas foglalkoztatási formák, távmunka elterjedése (amennyiben a munkavállalói érdekekkel összhangban van).	Ingázási kényszer csökkenése, családi élettel jobban összehangolható munkavállalás.
Demográfiai folyamatok	Igényvezérelt mobilitási szolgáltatások térnyerése .	Idősek, mozgásukban akadályozottak, gyermekek szállítása, szolgáltatások elérhetőségének (hozzáférés esélyének) javulása.

7.5. Kiszolgáló város

Kockázatok

Tématerület	Kockázat	Lehetséges hatása
Közúti infrastruktúra, közterületek	Utak felújítása elmarad a források hiányában	Életminőség romlása: zaj- és rezgésterhelés, ingatlanokban keletkező károk
	Motorizáció erősödése (személygépkocsik számának növekedése) és új híd miatt megnövekvő közúti forgalom.	Közlekedésbiztonság romlása, parkolási igények növekedése, utak további amortizációja.
	Fővárosi agglomerációt érintő fejlesztések túlsúlya, a távolabbi településeken (Szobon is) forráshiány miatt elmaradó beruházások.	Intermodális csomópont megújulásának elmaradása.

Tématerület	Kockázat	Lehetséges hatása
Kerékpárgalmai létesítmények	Megnövekedett forgalom, elsősorban a turisták részéről.	Kiépített nyomvonalak gyors amortizációja, balesetveszély növekedése.
Zöldhálózatok	Megnövekedett forgalom, elsősorban a turisták részéről.	Zöldfelületek degradációja.
	Klímaváltozás, munkaerőhiány és források hiánya miatt a zöldfelületek fenntartása nem tud jó minőségben, hatékonyan megvalósulni.	Zöldfelületek degradációja, invazív fajok térnyerése
Tájkép, értékek, arculat	Tájhoz, környezethez nem illeszkedő beépítések és funkciók megjelenése.	Arculat romlása.
	Forráshiány az értékörző felújításokra.	Örökségi elemek tovább pusztulnak (kastélyok, Kálvária)

Lehetőségek

Tématerület	Lehetőség	Lehetséges hatása
Közúti forgalom	Digitális, okos eszközök alkalmazási köre bővül.	Forgalomcsillapítás, közlekedésbiztonság javítása.
Zöldhálózat, közterületek minősége	Emberek környezettudatos magatartása, önkéntesség erősödik.	Zöldfelületek jobb állapota.
	Innovatív technológiák alkalmazása (pl. okos eszközök)	Zöldfelületek jobb állapota, hatékonyabb fenntartás.